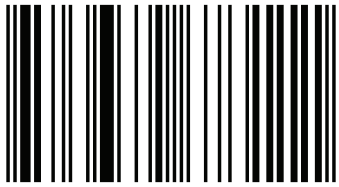

Politik Dil Kullanımı ve Çeviri

Bu çalışmada, uzmanlık metinlerinde terim çevirisindeki sorunlar ve bunların çözüm olanakları ele alınmıştır. Çalışma, Almanya'da gerçekleşmiş olan milletvekilleri seçimlerine yönelik parti programları ve bu programların Türkçeye çevirisi bağlamında sürdürülmüştür. Çalışmada, çeviri olanaklarını mümkün olduğunca genişleterek çeviri yoluyla bir dili zenginleştirmenin olanaklı olduğu düşüncesi temel alınmıştır ve Türkçenin kavramsal gelişiminin gösterilmesi de amaçlanmıştır. Alansal metinlerin başlıca özelliklerinden biri terim zenginliğidir. Alan metinlerinin çevirisinde karşılaşılan olası çeviri sorunlarının kaynağında da yine bu terimler yatmaktadır. Bu nedenle terim çevirisinde olası sorunları ve bunlara ilişkin çözüm yollarını irdelemek bu çalışmanın hedefi olmuştur. Çalışma, terim araştırması sonucunda ortaya çıkan Almanca-Türkçe bir politik terimler sözlüğü de içermektedir.

Emra Durukan ilk, orta ve lise öğrenimini Almanya'da tamamlamıştır. Çeviri alanında 2001 yılında lisans, 2003 yılında yüksek lisans öğrenimini tamamlayıp 2010 yılında Doktorasını bitirmiştir. 2001 yılından beri Çeviri bölümünde öğretim elemanı olarak görev yapmaktadır. Çeviribilim alanında makale yayınları yanı sıra çeviri kitapları da vardır.

978-3-639-67311-1

Politik Dil Kullanımı ve Çeviri

Emra Durukan

Emra Durukan

Politik Dil Kullanımı ve Çeviri

Emra Durukan

Politik Dil Kullanımı ve Çeviri

Emra Durukan

Politik Dil Kullanımı ve Çeviri

Türkiye Alim Kitapları

Impressum / Knye

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek: Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

Alle in diesem Buch genannten Marken und Produktnamen unterliegen warenzeichen-, marken- oder patentrechtlichem Schutz bzw. sind Warenzeichen oder eingetragene Warenzeichen der jeweiligen Inhaber. Die Wiedergabe von Marken, Produktnamen, Gebrauchsnamen, Handelsnamen, Warenbezeichnungen u.s.w. in diesem Werk berechtigt auch ohne besondere Kennzeichnung nicht zu der Annahme, dass solche Namen im Sinne der Warenzeichen- und Markenschutzgesetzgebung als frei zu betrachten wären und daher von jedermann benutzt werden dürfen.

Deutsche Nationalbibliothek tarafından yayınlanan bibliyografik bilgiler: Deutsche Nationalbibliothek, bu yayını Deutsche Nationalbibliografie'de listeler; detaylı bibliyografik bilgi İnternet'te <http://dnb.d-nb.de> sitesinde mevcuttur.

Bu kitapta bahsedilen herhangi bir marka ve rn adı, tescilli marka, marka veya patent korumasına tabidir ve ilgili sahiplerin ticari veya tescilli markalarıdır. Marka, rn, ortak ve ticari adların, ürün açıklamalarının v.s. işbu eserde özel işaretleme olmadan bile kullanılması, bu çeşit adların, tescilli marka ve marka korunması kanunu açısından kısıtlanmamış ve böylece herkes tarafından kullanılabilir olarak hiç bir şekilde yorumlanamaz.

Coverbild / Kitap kapağı resmi: www.ingimage.com

Verlag / Yayıncı:

Türkiye Alim Kitapları

ist ein Imprint der / yayınevinin bir ticari markasıdır

OmniScriptum GmbH & Co. KG

BahnhofstraÙe 28, 66111 Saarbrücken, Deutschland / Almanya

Email / E-posta: info@turkiye-alim-kitapları.com

Herstellung: siehe letzte Seite /

Basım yeri: son sayfaya bakın

ISBN: 978-3-639-67311-1

Zugl. / Approved by: Mersin, Mersin Üniversitesi, 2003

Copyright / Telif hakkı © 2016 OmniScriptum GmbH & Co. KG

Alle Rechte vorbehalten. / Her hakkı saklıdır. Saarbrücken 2016

Önsöz

2003 yılında başarıyla tamamlanmış bir yüksek lisans tezi temel alınarak oluşmuş “Politik Dil Kullanımı ve Çeviri” başlıklı bu çalışmada, uzmanlık metinlerinde terim çevirisindeki sorunlar ve bunların çözüm olanakları ele alınmıştır.

22 Eylül 2002 tarihinde Almanya’da gerçekleşmiş olan milletvekilleri seçimlerine yönelik parti programları ve bu programların tarafımdan Türkçeye çevirisi, bu çalışmanın araştırma malzemesini oluşturmuştur. Çalışmanın sınırlarını somutlaştırmak için, Almanya parlamentosunda yer alan CDU/CSU (Hıristiyan Demokrat Birlik/Hıristiyan Sosyal Birlik), SPD (Almanya Sosyal Demokrat Parti) ve Bündnis '90/Die Grünen (İttifak ‘90/Yeşiller) partilerinin seçim programları çalışma malzemesi olarak belirlenmiştir. Bu metinlerin, *istihdam politikası* ve *Avrupa Birliği* ile ilgili belirli bölümleri Türkçeye çevrilip eşdeğerlik ve alan dili odaklı kuramsal çeviri yaklaşımları da göz önünde bulundurularak terim boyutu da ayrıntılı olarak irdelenmiştir.

Çalışmada, çeviri olanaklarını mümkün olduğunca genişleterek çeviri yoluyla bir dili zenginleştirmenin olanaklı olduğu düşüncesi temel alınmıştır ve Türkçenin kavramsal gelişiminin gösterilmesi de amaçlanmıştır. Bu bağlamda, kuramsal veriler, somut uygulamalar örnek gösterilerek sınanmıştır.

Uygulamalı çalışma aşamasında, Almanca-Türkçe dil çiftine yönelik metin ve dil yapıları arasındaki farklılık, kavram örgüsünde farklılıklar, kültürel, toplumsal ve kurumsal yapıların farklılığı gibi çeşitli unsurların, alansal metin çevirilerinde güçlük yarattığı somutlaşmıştır. Alansal metinlerin başlıca özelliklerinden biri terim zenginliğidir. Alan metinlerinin çevirisinde karşılaşılan olası çeviri sorunlarının kaynağında da yine bu terimler yatmaktadır. Bu nedenle terim çevirisinde olası sorunları ve bunlara ilişkin çözüm yollarını irdelemek bu çalışmanın hedefi olmuştur.

Terimler, bir alanın özellikle düşünsel boyutundaki gelişmişlik düzeyinin göstergesidir. Araştırma, alansal metin çevirilerinde terimlerin, mevcut zorluklara rağmen uygun eviri stratejilerinin uygulanmasıyla nasıl aktarılabileceğine dayanmaktadır.

Parti programlarına ait metinlerin çevirisine ilişkin terim çalışmasıyla, çeviride güçlük yaratabilecek terimler ne çıkarılmıştır. Bu bağlamda bazı eviri yaklaşımları incelenerek, terim çevirisi doğrultusunda çözüm yolları aranmıştır.

Çalışmanın sonunda, alan bilgisine ilişkin yeterli bir n çalışmayla, politik metinlerde –evirmenin yeterli alan bilgisine sahip ve alan terminolojisine hakim olması ve uygun eviri stratejisini uygulaması koşuluyla- tüm terimlerin Almancadan Türkçeye aktarımının olanaklı olduğu teyit olmaktadır. Terim evirisinin olanaklı olmasının yanı sıra, terim çevirisi süreci, özellikle sözcük türetme yoluyla, Türkçenin zenginleşmesine katkı sağlamaktadır. Terim alışması sonucu ortaya çıkan ve bu çalışmanın sonunda ek olarak verilen sözlükçe, bu sonucun bir göstergesidir.

Çalışmanın eviri derslerine, çeviribilimsel araştırmalara ve çeviriye ilgi duyanlara yeni ufuklar kazandırmasını dilerim.

Emra Durukan,

Mersin 2016

İçindekiler

Önsöz.....	1
Giriş.....	5
I. Geçmişten Günümüze “Çeviri”	8
II. Metin Türü ve Çeviri	13
II.1 Metin Türü Odaklı Çeviri Yaklaşımları.....	13
II.2 Çeviride Anlaşılabilirlik Ölçütü.....	19
II.3 Çeviride Terminoloji.....	23
III. Uzmanlık Alanı ve Çeviri	27
III.1 Politik Dilin Özellikleri	28
III.2 Politik Metin: Yapısı ve İşlevi.....	32
IV. Politik Metinlerde Çeviri Güçlükleri	37
IV.1 Dil Kullanımlarında Farklılık	37
IV.2 Kurumsal Yapıda Farklılık	43
V. Politik Metinlerde Terim Çevirisi	46
V.1 Eşdeğerlik Durumunda Terim Çevirisi.....	47
V.2 Kapsama Durumunda Terim Çevirisi.....	50
V.3 Kesişme Durumunda Terim Çevirisi	51
V.4 “1:0” Durumunda Terim Çevirisi	52
VI. Terim Çalışmasının Çevirideki Yeri ve Önemi.....	57
VII. Örnek Politik Metinler ve Çevirileri.....	59
VII.1 Örnek Metin 1: SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi)	59
Çeviri 1	62
Sözlükçe 1.....	64
VII. 2 Örnek Metin 2: CDU/CSU (Hıristiyan Demokrat Birlik/Hıristiyan Sosyal Birlik)	66
Çeviri 2	72
Sözlükçe 2.....	77
VII.3 Örnek Metin 3: Bündnis‘90/Die Grünen (İttifak‘90/Yeşiller).....	80

Çeviri 3	83
Sözlükçe 3.....	86
VII.4 Örnek Metin 4: SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi)	88
Çeviri 4	94
Sözlükçe 4.....	99
VII.5 Örnek Metin 5: (Hıristiyan Demokrat Birlik/Hıristiyan Sosyal Birlik)	102
Çeviri 5	106
Sözlükçe 5.....	109
VII.6 Örnek Metin 6: Bündnis '90/Die Grünen (İttifak'90/Yeşiller).....	111
Çeviri 6	112
Sözlükçe 6.....	113
VIII. Politik Metinlerde Terim Çevirisi: Sorunlar ve Olanaklar.....	114
IX. Örnek Metinlere İlişkin Sözlükçe	119
X. Kaynakça	125

Giriş

Bu çalışmanın hedefi, uzmanlık metinleri bağlamında politik dil kullanımında (Almanca-Türkçe) terimlerin çevirisindeki sorunları ve bunların çözüm olanaklarını ele almaktır. “Çeviri sorunu” kavramı bu bağlamda, öncelikle uygulamada karşılaşılabilen çeviri zorlukları anlamını taşır.

Genel anlamda uzmanlık metinleri çevirisi ya da uzmanlık metinlerinde terim çevirisi alanında çalışmalar yapılmış olsa da, politik metinlerde terim çevirisi konusu (Almanca-Türkçe), alan kaynakçası itibariyle ayrıntılarıyla henüz yeterli düzeyde incelenmemiştir.

Çalışmadaki araştırma probleminin çözümü, kuramsal çalışmanın yanı sıra uygulamalı çalışmalar da gerektirmiştir. Bu bağlamda alanın kuramsal verileri, somut uygulamalar ile sınanmaya çalışılmıştır.

Dil ile insan arasındaki dolaysız bağ, günlük yaşamda sürekli gözlenmektedir. “Politika” ve “insan” kavramları da benzer bir ilişkiyi çağırır. Bu ilişkinin anlaşılabilirliği dilbilim ve çeviri araştırmalarının da konusudur. Metin düzeyinde politik dilin belirleyenlerini saptama ve anlaşılır kılma, kültürler arası iletişime de katkı yapacaktır.

Kültür aktarımına aracılık eden çeviri etkinliği bu çalışmada politik metinler boyutunda konuşturulmuştur. 22 Eylül 2002 günü Almanya’da yapılmış olan “milletvekilleri seçimi” bu çalışma için çok zengin malzeme alt yapısı da oluşturmuştur.

Çeviride temel zorluklardan biri, dil çiftlerine ait metinlerin (politik metinler, hukuk metinleri, ekonomi metinleri) yapıları ve (gerek terminoloji gerekse yerleşik ifade kalıpları anlamında) dilleri arasındaki farklılıktır. Metnin anlaşılabilirliği, farklı dillerde farklı yöntemlerle gerçekleştirilir. Bu bağlamda politika metinleri çevirisinde (Almanca-Türkçe) olası sorunlar ve çeviri olanakları, bu çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Çalışmanın araştırma

problemi ise, politik metinlerde terimlerin çevirisinde karşılaşılabilecek olası zorluklar olarak ele alınmıştır.

Politik dil kullanımı her iki kültürde de gündemin sürekli parçasını oluşturan bir konu olmasından dolayı, çeviri sorunlarının bir kesiti olan bu çalışmada, politik metinlerde terim çevirisinde karşılaşılan olası sorunlar, örnekler üzerinde tespit edilip betimlenmiştir. Bu bağlamda Almanya'daki siyasi partilerin seçim bildirelerinden seçilmiş metinler Türkçeye çevrilmiştir. Çeviri sürecinde ortaya çıkan sorunlar özellikle terim odaklı değerlendirilmiştir.

Çeviri alanındaki bilimsel çalışmalara ve alanın gelişmesine daima çevrilebilirlik ilkesi eşlik ettiği gibi, bu çalışmadaki çeviri sürecine de çevrilebilirlik ilkesi eşlik etmiştir. Çalışmada, çeviri olanaklarını mümkün olduğunca genişleterek çeviri yoluyla bir dile katkı yapmanın olanaklı olduğu düşüncesi temel alınmıştır. Farklı bir ifadeyle, çeviri dilleri zenginleştiren, verimli bir araç olarak değerlendirilebilir.

“Politik Metinlerde Terimlerin Çevirisi (A-T)” yönündeki olası problemlerin incelenmesi ve çözüm yollarının aranması, Türkçe çeviri araştırmaları kaynakçasında henüz yer almamıştır. Bu çalışma aynı zamanda Türkçenin kavramsal gelişimini göstermeyi de amaçlamaktadır.

İlgili uzmanlık alanı metinleri, uzmanlık terimlerinden oluştuğu için, uzmanlık metinlerinin çevirisinde karşılaşılan olası çeviri sorunlarının kaynağında da yine bu alansal terimler yatar. Çeviri sorunlarının çekirdeğini oluşturan bu terimlerin çevirilerine ve burada ortaya çıkan sorunlara ilişkin bilimsel zeminli bir araştırma gerçekleştirmek, bu çalışmanın temel hedefini oluşturmaktadır.

Terimler bir alanın gelişmişlik düzeyinin göstergesidir. Farklı kültürlerde, farklı coğrafyalarda, farklı ideolojilerin katılımıyla yaşatılan politik platformda amaçsallık boyutundaki benzerlikler, politik metinlerin bir dilden başka bir dile

çevrilebilirliğinin de anlatımıdır. Araştırmam, alansal metin çevirilerinde terimlerin aktarılabileceği, yani bu terimlerin mevcut zorluklara rağmen çevrilebilirliğine dayanmaktadır.

Zorlukların tespiti, çözüm yolları doğrultusunda atılacak ilk adım olduğuna göre, inceleme sonuçları, çözüm yolunun temelini oluşturmuştur. Veriler, politik terimlerin çevirisinde ortaya çıkabilecek zorlukları somutlaştırmaktadır.

Almanya Federal Parlamentosunda temsil edilen siyasi partilerin seçim sürecine yönelik seçim bildirgeleri temin edildikten sonra, bu metinler arasında Türkçedeki politik tartışmalarda da öne çıkan konular —“istihdam politikası” ve “Avrupa Birliği politikaları”- gruplandırılarak çevrilmiştir. Çeviri sürecinde ortaya çıkan, Türkçede karşılığının bulunması güçlük yaratan terimler saptanarak bunun olası nedenleri tartışılmaktadır.

Çeviri hakkında genel bir izlenim edinebilmek için, politik dil kullanımındaki terim çevirisi konusuna geçmeden önce, temel bilgiler niteliğinde geçmişten günümüze kadar çeviri gereksinimi ve çeviri üzerine düşüncelere ve yaklaşımlara göz atmak anlamlı olacaktır.

I. Geçmişten Günümüze “Çeviri”

Günümüzde gözlemlenebilen ve hızla daha geniş alanları kapsamına alan küreselleşmenin varlığıyla, birbirine bağlı olarak teknoloji, iletişim, dil ve kültür gibi alanlarda yoğun bir etkileşim gerçekleşmektedir. Bu etkileşim insan gereksinimlerine farklı boyutlar katmıştır. Geçmişe kıyasla, günümüz insanının bilgi alma ihtiyacı daha önceliklidir. Bilgi alışverişinin hızlanması, teknolojinin de hızlanarak gelişmesine neden olmaktadır. Bilgi alışverişindeki bu hızlanmada çeviri önemli bir etkidir. Dolayısıyla çevirinin, kültürlerin birbirlerini daha iyi tanımada, aralarındaki mesafenin kısılmasında, kültürler arası farklılığın giderek azalmasında etkisi büyüktür. Bu nedenle, insanlar zamanla, artık önemli bir olgu olarak kabul edilen çeviriye ilgi göstermeye başlamıştır. Başlangıçta, bazen daha iyi anlamak üzere sadece tanımlamak, bazen de en yararlı hale getirmek üzere geliştirmek amacıyla, farklı alanlardan insanlar, çeviriye ilişkin farklı çeviri anlayışlarının gelişmesine katkı sağlamışlardır. Daha sonra ise, alandaki çalışmalar yoğunlaştıkça, çeviri alanı ayrı bir alan olarak ele alınmıştır ve günümüzde, bağımsız bir bilim dalı olarak gelişimini sürdürmektedir.

Çevirinin kuramsal boyutuna yönelik ilk değerlendirmeler, bireysel çalışmaların gerekçelendirilmesi için yapılmıştır. Çeviriye ilişkin getirilen en erken yorumlar, Cicero¹, Hieronymus² ve Luther³’e ait yorumlar olarak kabul edilir. Çevrilebilirlik-çevrilemezlik ikilemi farklı gerçeklerle o zamandan kendini göstermiştir.

Sözcük ve anlam, bağlılık ve özgürlük kavram çiftleriyle, çeviri alanındaki

¹ Marcus Tullius Cicero M.Ö. 1. yüzyılda yaşamıştır. Cicero’nun *sözcük* ve *anlam* kavram çifti çeviride ölçüt alınmıştır. Cicero, çevirinin, bir yorumcu hedefiyle değil, bir konuşmacı hedefiyle yapılması ve çeviride anlamın öncelenmesi gerekliliğini savunmuştur (bkz. Stolze 2001:18).

² Hieronymus (348-420), İncil çevirisi yapmıştır. Cicero gibi, o da anlamsal çeviriye savunmuştur, ancak dini (kutsal) metinlerde sözcüklerin bire bir çevrilmesi gerektiğini iddia etmiştir (bkz. Stolze 2001: 20).

³ Martin Luther (1483-1546) din adamı ve İncil çevirmeniydi. ‘Sen konuyu yakala, sözcükler onu izler’ diyerek, o da anlamsal çeviri taraftarıydı, ancak aynı şeyin, kutsal yazılar üzerinde de uygulanması gerektiğini savunmuştur.

görüş ayrılıkları tanımlanmıştır.

Bir bilim dalı olarak çeviribilime ilk somut adımlar, Schleiermacher⁴ ile atılmıştır ve çalışmalar zamanla bilimsellik kazanmaya başlamış olsa da, gerek çeviri tanımı gerekse çeviri yöntemleri konusunda bir uzlaşmaya gidilememiştir. Uzlaşma sağlanamadıkça, dönemin gerekleri ve paradigması doğrultusunda bu alana yeni boyutlar kazandırılmıştır.

Buna bağlı olarak, çeviri araştırmalarında üzerinde hep durulan ancak tanımı bilimin doğası gereği zaman içerisinde yeni bakış açılarıyla yeniden tanımlanan “çeviri” kavramı sürekli irdelenmiştir. Burada sorgulanması önem taşıyan sorular şunlardır: *Çeviri ve bilim ilişkisi nasıl bir çerçevede ele alınmalıdır? Çeviri nedir ve nasıl tanımlanabilir?*

Çeviri nedir ve nasıl tanımlanabilir? sorusuna, alan kaynakçasında birbirinden bağımsız çok farklı yanıtlar bulgulanması olasıdır⁵. Yanıtların bu çeşitliliği, alandaki kararsızlık ya da öznellik olarak yorumlanabilir. Ancak tanımlar incelendiğinde, birbirleriyle aslında çelişmediklerini, hatta birbirlerini tamamladıkları görülebilir. Tanımların farklı olması, söylenmek istenen tek bir şeyin farklı adlandırmalarla ifade edilmesinden ya da *çeviri nedir?* sorusuna farklı açılardan bakılmasından kaynaklanmaktadır. Bir olguya farklı açılardan bakmak, ancak bu açılı birleştirerek bir sonuca varılabildiğinde bir zenginliktir, tek bir kesitte yoğunlaşmış diğer çalışmaları göz ardı ederek değil.

Burada öncelikle ‘çeviri’ kavramının, hangi aşamaları kapsadığı incelendiğinde, yanıtların çeşitliliğini anlamak daha da kolay olacaktır. Çeviri bir süreç midir, yoksa bir sonuç mudur? *Çeviri nedir?* derken, örneğin çeviri

⁴ Friedrich Schleiermacher (1768-1834), “Ueber die Verschiedenen Methoden des Uebersetzens” adlı eserinde, kendisine ait olan Platon çevirisinin ilkelerini yazıya dökmüştür ve böylece bir çeviri kuramının ilgileneceği önemli noktalara değinmiştir (bkz. Stolze 2001:29).

⁵ Biri sözlükten, diğerleri alanın bilim kişilerinden alınmış 13 çeviri tanımından bazıları özetle şöyledir. a) yazılı aktarım olarak çeviri, b) dilsel ve metinsel çözümleme sonucu olarak çeviri, c) bir iletişim olgusu olarak çeviri, d) dilsel eylem olarak çeviri, e) bir iletinin aktarılması olarak çeviri, f) ürün olarak çeviri vb.

metninin tanımı mı, çeviri eyleminin tanımı mı, yoksa çeviri metninin işlevi mi sorgulanır? Yanıtlardan, bu sorunun çeviri olgusunu irdeleyen anlayışına göre farklı algılanabileceği anlaşılabilir.

Bu noktada, çeviri olgusunun tek yönlü bir tanımla kesinleştirilemeyeceği bir gerçektir çünkü sınırlama getirilmeden ‘çeviri’ çok geniş içerikli bir kavramdır. Çeviri hem eylem şeklinde süreç, hem de metin şeklinde sonuç olabilir. Çeviri sürecinde çevirmenin ne yaptığını tanımlamak yerine, çevirmenin çeviri sürecini *nasıl* gerçekleştirdiğini tanımlamak, çeviri uygulamasına katkı sağlayacaktır. Çevirmenin çeviri uygulamasındaki *nasıl?* sorusunu yanıtlayabilmek için buna bağlı olarak bir de *ne için çeviri?* sorusu sorulur. Böylece çeviri kendi içinde bölümlere ayrılıp işlevine göre farklı tanımlar içerecektir.

Çeviri metninin ne için oluşturulacağı sorusunun yanıtı ancak asıl metnin ne için yazılmış olduğunun yanıtıyla verilebilir. Bu sorunun yanıtını bulma yolunda dilbilimde farklı yaklaşımlar geliştirilmiştir ve metin türlerine ilişkin çalışmalar yoğunlaştıkça dilbilimin bir alt dalı olan metin dilbilim ortaya çıkmıştır. Böylece metin sınıflandırması da farklı boyutlar kazanmış, ancak ölçüt alınan genel geçer tek bir ‘metin türleri modeli’ yerine, alanda çeşitli çalışmalar sonucu farklı adlandırmalar içeren farklı modeller oluşmuştur. Metin dilbilimde örneğin kabaca *kullanımlık*, *uzmanlık* ve *yazınsal metinler* olmak üzere üç metin türünü ayıran sınıflandırma kabul görmüş olanlar arasındadır. Bu gibi yaklaşımlar, Katharina Reiß’in çalışmalarıyla çeviri alanına da yansımıştır ve daha ayrıntılı bir şekilde bu çalışmanın ikinci bölümünde ele alınmıştır.

Bir metni tür olarak bir sınıfa yerleştirdikten sonra, çevirinin ‘nasıl’ yapılması gerektiğini bulmak daha anlaşılır olacaktır. Bir metin çeviri ortamına taşındığında, burada da asıl metin ile oluşturulacak olan çeviri metni arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekir ki, önce çeviri daha sonra da çevirideki sorunlar daha yakından incelenebilsin. Bu noktada düşünülmesi gereken en önemli soru

şudur: ‘Çeviri bağımsız bir disiplin olarak kabul edilse de, dil ve iletişim alanlarından ne derecede ayrılabilir?’ Bu sorunun gizli yanıtı ise, *yazarın asıl metni oluşturmasındaki hedefi neydi/ metnin çevrilmesindeki hedef nedir?* sorularında saklıdır. Metnibilimsel tanımların uzun ayrıntılarına girmeden, kısaca, bir metnin görevi, yazarla okur arasında iletişim kurmak, bilgi aktarmaktır diyebiliriz.

Bu bağlamda ‘çeviri’ karşımıza bir iletişim biçimi olarak çıkıyor. Çevirmenin hedefi, salt sözcüklerin çevirisiyle oluşturulmuş yapay bir metin olmamalıdır. Çevirmenin hedefi, terimlerin kabul görmüş karşılıkları ve metnin anlamsal aktarımının birleşimiyle, hedef dilde ortaya çıkarılacak anlaşılır bir metin olmalıdır. Burada vurgulanmak istenilen, dil-iletişim-çeviri ilişkisidir. Bu ilişki, çok somut bir şekilde ‘mütercim rölyefi’nde gösterilir (bkz. Stolze 2001: 16). Rölyef, çevirmeni çift yönlü işleviyle gösterir; hem, buyruktan aldığı ve kendisinden iki kat daha büyük olan firavuna dönük, hem de, iletiyi aktardığı diz çökmüş yabancılara dönük. Çevirmen, iki taraf arasındaki iletişimin, dil farklılığından dolayı aksamaması sorununu çözmek üzere görevlidir. Farklı bir anlatımla, çevirmen, iletişim sağlamakla görevlidir. Çeviri kavramıyla iletişim kavramının birbirinden ayrılamayacağı buradan çıkarılabilir.

İletişimin temel aracı ise dildir. İletişim ve dil olgularını birlikte ele aldığımızda, dilin, iletişim sürecinin önemli parçalarından birisi olduğunu, toplumsal ve maddi değişimin insan bilincine yansımalarının yine dil yoluyla bu süreçte gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Bu bağlamda ilerleyen yıllarda gelişmiş olan iletişimbilimsel çeviri yaklaşımlarına değinmek yerindedir.

Leipzig Ekolü’nün yaklaşımı, çeviri sürecinin bir kod alışverişi ve dönüşümü olduğunu ve bu süreçte bilginin değişmezliğini savunur. Burada *kod* kavramı haber tekniği ve iletişimbilim alanlarından alınmıştır. İletişimbilim, bir simgeler sistemi temelinde, bilgi alışverişi şartlarının, yapısının ve sürecinin bilimidir. Bir başka iletişim modeli ise, “Kim kime hangi araçlarla ve nasıl bir

etkiyle ne söylüyor?” formülüne dayanan Lasswell formülüdür (Stolze 2001:213).

Bu bağlamda çevirmen için önem taşıyan temel unsurlardan biri de hedef kitledir. Çeviriye hazırlık aşamasında hedef kitle tamamen devre dışı bırakılarak sadece asıl metin ölçüt olarak kabul edildiğinde, ‘*yabancılaştırıcı*’ bir çeviri yöntemi izlenmiş olur ki, çeviride bu yöntemle asıl metnin etkisini yakalamak çok zor olabilir (bkz. Stolze 1994:16). Dolayısıyla çeviri işine girişmeden önce çevirmen şu soruları da irdeler: Çevirinin okur kitlesi kim olacak? Okur kitlesi için nasıl bir dil kullanılmalıdır?

Giriş niteliğindeki bu bölümde, çeviri uygulamasına ilişkin önem taşıyan bazı sorulara ve yaklaşımlara değinilmiş olsa da, çeviri alanında bunların dışında da kendilerine önemli bir yer edinmiş birçok bilim kişisi, çeviriyi kuramsal boyutuyla düşünerek çeşitli hedefler ve farklı tanımlarla çeviri alanına önemli katkı sağlamıştır. Bu çalışma, çeviribilimde ele alınması gereken birçok noktasal problemin sadece bir kısmını içereceği için, var olan sayıca çok fazla yaklaşıma burada değinilmemiştir. Çalışmanın konusu gereği, politik metinlerin çevirisine ilişkin çalışmalara göz atmak daha yararlı olacağından, çalışmanın devamında, uzmanlık metinleri çevirisine ilişkin bazı kuramsal yaklaşımlara yer verilmektedir.

II. Metin Türü ve Çeviri

Çeviride belirleyici olan, özgün metin yazarının amacına uygun içeriği, erek metin okuruna aktarma yeterliğidir. Bu yanı ile ‘çeviri’ bir tür iletişim biçimi olarak değerlendirilir. Politik metinler çevirisinde de, gerek sözcük gerekse kavram düzeyinde esas olan, metnin ulaşacağı birey veya kitlede, özgün metinde öngörülen davranış değişikliğini yaratacak dil seçkisidir.

Sözcükler ve kavramlar metnin yapı taşıdır ve belirli bilgileri içerir; ancak tek başına etki yaratamaz. Etkinin oluşması ve oluşturulması metin düzeyinde gerçekleşir. Bu bağlamda ‘metin’, çeviri araştırmalarında öncelikli çalışma nesnesi olmuştur. Bu anlayışla, metin yönelimli çeviri yaklaşımlarını betimlemek, politik metinlerde izlenecek yola da açıklık getirecektir.

II.1 Metin Türü Odaklı Çeviri Yaklaşımları

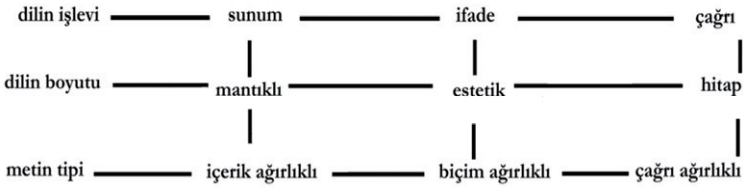
Çeviride genel geçer tek bir çeviri yöntemi olamayacağı, gerek uygulama gerekse kuram çalışmaları sonucunda kesinleşmiştir. Metni ölçüt alan çeviri yaklaşımlarında da, hangi ölçütlere göre ne gibi yöntemlerin geliştirileceği sorusuna yanıt aranırken, metinler türlerine göre ayrılmaya çalışılarak ‘metin türü’ odaklı çeviri yöntemleri oluşmuştur.

Yakın geçmişte metin türü odaklı çeviri yöntemlerine yönelik çalışanlar arasında, özellikle K. Federov, E.Tabernig de Pucciarelli, F. Ayala, O. Kade, R.W. Jumpelt, J.B. Casagrande, G. Mounin, A. Neubert, W. Koller ve K. Reiß gibi isimler vardır. Aşağıda, politik metinlerin çevirisi bakımından önemli olabilecek yaklaşımlardan bazıları verilmiştir.

Çeviribilimsel araştırma alanında metin türlerine yönelik çeviri yöntemleri özellikle Katharina Reiß ile ilgi görmüştür. Reiß çeviriyi, sadece sözdizimsel ve anlambilimsel boyutuyla tümce düzeyinde değil, daha büyük bir birim oluşturan metin düzeyinde ele alır. Bu nedenle çalışmasında öncelikle ‘metin’ kavramı

üzerinde durmuştur ve Bühler'in *Organon Modeline* dayanarak üç farklı metin tipi ayrımını önermiştir. Bunlar, içerik ağırlıklı, biçim ağırlıklı ve çağrı ağırlıklı metin tipleridir. Reiß, bu özelliklerin tümünün her metinde bulunabileceğini, ancak metin işlevindeki önemlerine göre ayrıldıklarını ifade etmiştir (Stolze 2001:121 ve devamı).

Bu sınıflandırmaya göre, 'içerik ağırlıklı' metinlerde metin içeriğinin ve metin içi bilgilerin alıcıya iletilmesi asıl işlevken, 'biçim ağırlıklı' metinlerde, içeriğin dilsel biçimi baskındır. 'Çağrı ağırlıklı' metinlerin temel özelliği ise, dil dışı etkilerin yaratılmasıdır. Bu bağlamda Reiß aşağıdaki tabloyu oluşturmuştur (bkz. Stolze 2001:122):

Reiß, çalışmalarına 'metin işlevi' boyutunda devam etmiştir. Bu üç temel metin tipini, deneysel, dilbilimsel ve iletişim-kuramsal gerekçelerle, bir de metin türlerine ayırarak daha ayrıntılı birimler oluşturmuştur. Ancak bu sınıflandırmada, yukarıda verilen metin tiplerine ait kavramlar değil, öncelikle yazarı ve onun niyetini vurgulayan kavramlar kullanılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre, rapor, kompozisyon, sertifika, kullanım kılavuzu, açıklama, alansal kitap gibi metin türleri, 'bilgilendirici metin' tipi altında toplanırken, 'dışavurumsal metin' tipi, roman, drama, oyun, komedi, şiir, biyografi gibi metin türlerini kapsar; 'yönlendirici metin' tipi ise, vaaz, propaganda, reklam, demagoji, yergi gibi metin türlerini içerir.

Uygulanacak olan çeviri yönteminin, metin tipinin özelliğine göre

belirlendiğini savunan Reiß, metin tipi özelliğine etki eden en önemli faktörlerden birinin, metin işlevi olduğunu ve bu metin işlevinin, çeviri metninde de korunması gerektiğini vurgular. Söz konusu üç metin tipinin işlevleri ise çeviri bakımından şöyle tanımlanmıştır: *Bilgilendirici metinler genellikle, metin içi bilginin, erek dilli alıcı kitlesine ulaştırılması hedefiyle; dışavurumsal metinler, bir eserin, erek dil okuruna da açılması hedefiyle; etkileyici metinler ise, erek dil okurunda eşdeğer tepkiler yaratılması hedefiyle çevrilir. Bu nedenle Reiß'in çeviri yöntemine göre, özgün metin işlevi ile çeviri işlevi genellikle eşit tutulmaktadır* (bkz. Stolze 2001; 123).

Buna bağlı olarak metin türü odaklı bu çeviri yöntemi yaklaşımında üç farklı çeviri yöntemi ortaya çıkmıştır (bkz. Stolze 2001:123):

<i>Metin tipi</i>	<i>Metin işlevi</i>	<i>özellik</i>	<i>Eşdeğerlik ölçütü</i>	<i>Çeviri yöntemi (öncelikli işlev)</i>
1. bilgilendirici	bilgi aktarımı	konu odaklı	içerik düzleminde değişmezlik	konuya uygun (=“yalın ve düz yazı şeklinde”)
2. anlatımsal	sanatsal ifade	gönderici odaklı	sanatsal yaratıda benzerlik	yazara uygun (=“özdeşleştirici”)
3. yönlendirici	davranış itkileri oluşturma	davranış odaklı	metin içi çağrının özdeşliği	çağrıya uygun (=“kişileştirici”, daha sonra: “uyarlayıcı”)
4. görsel-ışitsel	(1-3)	(1-3)	(1-3)	medyaya ya da bütünlüğe uygun (=“tamamlayıcı”)

Metin tiplerini işlevlerine göre tanımladığı için, Reiß, oluşturulan işleve bağlı göstergeleri tespit etmek amacıyla, ‘yönlendirici metin tipi’ üzerinde daha yoğun çalışmıştır. Reiß’a göre, çağrı ağırlıklı metinde alıcıya bağlılığın baskınlığı, çeviri metninde çağrı etkisinin korunmasının çevirmen tarafından denetlenmesini sağlar. Çevirmen, sadece metni oluşturan birimlerin her birinin çevrilmesiyle, metni oluşturan ve metne özgü özelliklerin ne kadar korunabildiğini ve çeşitli çeviri denemelerinin gerekliliğini sınavabilir.

Yönlendirici metin çevirisinde, çeviri yöntemini, öncelikle çeviri birimlerinde uygulanan değiştirme (modulation.) ve uyarlama (adaptation) teknikleri belirler; bu da, öncelikle bilgiyi ya da dışavurum değerini korumak için değil, metin içi ve dil ile düzenlenmiş çağrıyı korumak amacıyla gerçekleşir. Buna benzer müdahaleler olmadan, çağrı işlevi korunamaz (Stolze 2001:124 içinde: Reiß 1976: 101).

Bu çeviri yöntemi modelinin eleştirilen tarafı, metinlerin genellikle bu kadar belirgin bir işlev taşımayacağı kaygısıdır. Ayrıca metinlerin çeşitliliği düşünüldüğünde, bu üç çeviri yönteminin, çeviri uygulamasına sağlayabileceği katkının ne kadar somut olacağı sorgulanmıştır. Örneğin dışavurumsal metin tipi başlığı altına yerleştirilebilen tüm metinlerin çevirisinde, bu çeviri yöntemi

yaklaşımıyla, çevirmen işinin kolaylaşacağı sonucu çıkmayacaktır (bkz. Reiß 1986:33).

Reiß, 'Metin Türü Odaklı Çeviri Yöntemi' çalışmasını, 'Möglichkeiten und Grenzen einer Übersetzungskritik' [Çeviri Eleştirisinin Olanakları ve Sınırları] adlı çalışması bağlamında geliştirmiştir (bkz. Reiß 1986:31-53). Reiß'in geliştirdiği bu metin tipi sınıflandırmasından, çeviri uygulamasına ilişkin somut adımlar ortaya çıkmasa da, bu çalışma, metinlerin temel eğilimlerinin yalın bir şekilde adlandırılması için yararlı bir araç olarak kabul edilir (Stolze 1994:110).

Werner Roller ise, çeviri uygulamasına somutluk kazandırmak için, metinleri türlerine göre ayırırken, çeviri bakımından önemli olabilecek metin farklılıklarını ölçüt almıştır. Koller'in, Reiß'in modelinden ayrılan yönü, metinleri öncelikle sadece iki temel metin kategorisine ayırmasıdır. 'kurgu metinleri' ve 'bilgi metinleri' olarak adlandırdığı bu kategoriler, iletişimsel, dilbilimsel veya yazınsal-estetik ölçütlerle yine alt sınıflara ayrılabilir (bkz. Koller 1992:272 ve devamı). Koller, kurgu metinler ile bilgi metinleri arasındaki belirgin farkın, okurun beklentisine bağlı olan algılama farkından oluştuğunu öne sürer. Böylece çevirmen için, çeviri eşdeğerliği bakımından bağlayıcı ölçütler oluşur.

Kurgu metinleri kategorisine öncelikle yazınsal metinleri yerleştirirken, Koller, bilgi metinlerini kendi içinde üçe ayırır (bkz. Stolze 2001:129):

1. *Dil düzeyi yoğun olarak çok yüksek olmayan* özellikteki ve öncelikle uzmanlık alanı çerçevesinde olmayan iletişime yarayan bilgi metinleri (çeşitli *kullanım* metinleri);
2. *Hem dil düzeyi yüksek olmayan hem de uzmanlık dili* özelliği taşıyan ve gerek uzmanlar gerekse uzman olmayanlar arasındaki alansal iletişime yarayan bilgi metinleri (örnek: popüler bilimsel yazılar, uzmanlık alanlarına giriş yazıları (*geniş anlamda uzmanlık metinleri*))

3. Özel *uzmanlık dili* özelliği taşıyan ve uzmanların iletişimine yarayan bilgi metinleri (örnek: bilimsel-teknik uzmanlık yazılan) (*dar anlamda uzmanlık metinleri*).

Koller bu sınıflandırmada, uzmanlık dili özelliği taşıyan metinleri de yine üçe ayırır: (a) uluslararası dil normuyla *çok dilli terminoloji içeren*, (b) bu durumun sadece kısmen söz konusu olduğu ve "*çeviriye yönelik terminoloji çalışması* probleminin olduğu" uzmanlık metinleri, (c) 'sözcük dağarcığı, bölgesel olgulara dayanan', yani belirli bir ülkenin kurumsal yapılarına bağlı olan hukuksal, toplumsal ve ekonomik uzmanlık metinleri. Bu metinlerde özellikle *ülkenin geleneksel unsurlarının* aktarım sorunu söz konusudur (bkz. Stolze 2001:129 ve devamı).

Metinler arası farklılık Koller'e göre dört ölçüt ile açıklanmaktadır. Bunlar, toplumsal kabul (somut sonuçlar) ölçütü, kurgusalılık ölçütü, estetik ölçütü ve dil içi, sosyokültürel ve metinler arası anlamlar ölçütüdür. Somut sonuçlar ölçütünde, metne, insan hayatına somut etkileri bakımından yaklaşılır. Örneğin bir yazınsal metin çevirisinde yapılan metin değişikliklerinin insan hayatına yansıyan somut etkileri, bir kullanım kılavuzu çevirisinde yapılan değişikliklere göre daha azdır. Kurgusalılık ölçütü, metnin gerçeklik boyutuna dayanır. Yazınsal metinde gerçek hayat ile metin kurgusu arasında ciddi farklılıklar doğal karşılanırken, bilgi metinlerinde içerik ile gerçek hayat arasındaki farklılıklar (yanlış bilgi) çevirmen tarafından düzeltilebilir. Estetik ölçütü, yazınsal metinlerin, estetik boyutuyla algılandığını ve bu nedenle dil normlarından uzaklaşmaların, biçem araçları olarak görüldüğünü içerir. Dolayısıyla, yazınsal metin çevirisinde çevirmen, biçem bütünlüğünü oluşturabilmek için, dille oynamak zorunda kalabilirken, bilgi metinleri çevirilerinde oynamalar aynı gerekçeyle yapılamaz çünkü bilgi metinlerinde biçem öncelikli önem taşımaz. Dördüncü ölçüt olarak dil içi, sosyo-kültürel ve metinler arası anlam, metinler

arasındaki anlam farklılıklarını içerir. Dil içi anlam ölçütü, metindeki ifadelerin çağrıştırdığı yan anlamlara dayalı farklılıkları ortaya koyar (şiir çevirilerinde kaybolan yan anlam gibi). Sosyo-kültürel anlam ölçütü, metinleri sosyo-kültürel değerlerine göre ayırır. Sosyo-kültürel anlamlar kültürlere özgü olduğu için, gerektiği zaman ancak açıklamalarla aktarılabilir. Metinler arası anlam ise, bir metni, yazınsal bir metin dünyasına yerleştirir ve çeşitli yöntemlerle belirli yazarlara veya metinlere göndermeler yapar. Bu tip metinlerin çevrilmeleri zordur. Bu ölçüt, metinleri, metinler arası derecelerine göre ayırır.

Koller'in, çeviriye yönelik bu metin sınıflandırması, yazınsal metinlere yönelik önemli ifadeler içerse de, çeviriye yönelik somut bilgiler vermez. Ancak Koller, bu tutumunu şöyle açıklamıştır: “Çeviribilim deneye dayanır ve yapılması gerekenler değil, yapılmış olanlar tanımlanmalıdır” (Koller 1992:271).

II.2 Çeviride Anlaşılabilirlik Ölçütü

Alansal dil araştırmalarında yeni ve ayrıntılı olarak incelenen konulardan biri, ‘uzmanlık alanı dışı’ iletişimidir, yani bir uzmanlık alanının sınırları dışına çıkarak, alana ilişkin bilgi alışverişini sağlayan iletişimidir. Bu iletişim, basın-yayın araçları ile alımlayıcı kitle arasındaki etkileşim sonucu ortaya çıkar. Basın-yayın araçları olarak kullanılan kanallar farklılık gösterir, ancak bu iletişimin somut araçları olarak, görsel, işitsel ve yazılı metinler kabul edilir. Bu metinlerin temel içeriksel özelliği, bilgi yüklü ve alımlayıcıyı yönlendirme eğiliminde olmasıdır. Reiß (1993) bu metinleri ‘yönlendirici metinler’ olarak adlandırır. Yönlendirici metinler ve uzmanlık metinleri bazı özellikleriyle benzer olsa da, bu iki metin türünü birbirinden ayırtıran belirgin farklar vardır. Uzmanlık metinleri alan içi iletişimi sağlarken, yönlendirici metinler alanın sınırları dışına çıkarak, uzman ile uzman olmayan kişi arasındaki iletişimi

sağlar. Bu nedenle özellikle yönlendirici metinlerde anlaşılabilirlik temel koşuldur. Metnin alımlanmasında rol oynayan üç etken, metnin okunaklılığı (metnin görsel yapısı), akıcılığı (sözcük ve tümce uzunluğu, bilgi yoğunluğu) ve anlaşılabilirliğidir (ön bilgi ile metin bilgisinin birleşmesi anlamında) (bkz. Stolze 1999:140).

Beier, basında uzmanlık alanı dışı iletişimin ya da bir başka deyişle yönlendirici metinlerin dilsel araçlarını çözümlyerek İngilizce için beş özellik bulmuştur ve bu özellikler Alman basını için de geçerlidir (bkz. Stolze 1999:131):

1. başlıklar
2. bireye yönelim
3. teklifsiz dil
4. değerlendirmeler
5. alansal ifadelerin açıklanması.

Bu özellikler, yönlendirici metinlerin sadece tanımlanması için değil, bu metinlerin çevirisi açısından da önem taşımaktadır.

Bu metinlerin çevirisinde hedef, uzman ile uzman olmayan arasında, dil engellerini aşan bir bilgi aktarımı gerçekleştirmektir ve bunun gerçekleşmesi için çeviri tutumu, aynı etkiyi yaratma yönünde olmalıdır. Uzmanlık metinleri diye tanımlanan, kavram örgüsü ve metin oluşturma süreçleriyle günlük iletişim biçiminden ayrılan bu alanın alımlama kitlesinin genişletilmesi söz konusu olduğunda, metin oluşturma sürecinde **anlaşılabilirlik** ölçütü daima öne çıkar.

‘Metin’ ve ‘anlama’ kavramlarına iki farklı açıdan yaklaşmak olanaklıdır. Öncelikle, metnin birey tarafından anlaşılması ele alınabilir; burada, anlama sürecinde etkin öğelerden hangisinin okur özelliklerine bağlı olduğu incelenir. ‘Metnin anlaşılabilirliğine’ bakıldığında ise, hangi anlama süreçlerinin metin özelliklerine bağlı olduğu sorgulanır. Ancak bu iki olgu birbirinden somut anlamda ayrılamaz.

Bir metnin anlaşılabilirliğinde önemli bir etken de **ilgili okurun ön bilgisidir**. Bir metnin yazarı, kendi bilgisinin herkeste var olduğu yanılığına

kapılmamalıdır ve kendi öğrenme sürecini tekrar anımsayarak, hedeflediği okur kitlesinin alansal ve dilsel ön bilgi düzeyini göz önünde bulundurmalıdır (bkz. Deppert 1997:118). Ön bilgi ise bireyden bireye değişkenlik gösterir. Bireyin yaşı, cinsiyeti, geldiği toplumsal katman, eğitimi ve diğer belirleyenler bu farklılığın nedeni olarak gösterilebilir. Bu bağlamda anlaşılabilirliğe katkı yapacak ön bilgi metinde verilmelidir. Bu nedenle anlaşılabilirlik bakımından, metnin sağlayacağı iletişimin, alan içinde mi alan dışında mı gerçekleşeceği, her zaman tespit edilmelidir. Hiçbir uzman, birkaç tümcelik bir metin girişiyile, alansal ön bilgisi olmayan bir okuru, uzun bir süreç sonucunda elde ettiği kendi konumuna getiremez. Alansal bilgi, terminolojisiyle birlikte alansal dil aracılığıyla sunulur.

Uzmanlık metinleri çevirisinde ise dikkate alınması gereken önemli bir nokta, asıl metinde hedeflenen (çevirmenin de dahil olduğu) alımlayıcı kitle ile çeviri metninin alımlayıcı kitlesi arasındaki olası farktır. Bunlar, yaş, toplumsal katman, eğitim ve dil düzeyi gibi farklar olabilir (bkz. Stolze 1999:140 vd.).

Bu gerçeklere dayanarak, bir metnin anlaşılabilirliği, hedef kitleye bağlıdır ve ancak bu etken dikkate alınarak değerlendirilebilir. Burada çevirmen, hedef kitleden talep edilebilecek alansal ön bilginin derecesini de saptayıp kendi bilgisinden ayrı tutmalıdır. Bilgilendirici metinler anlaşılır olmakla beraber, okur küçümsenmez ve metnin yapısını korumak amacıyla da, bu metinlerde dilsel ifade düzeyi düşük tutulmaz.

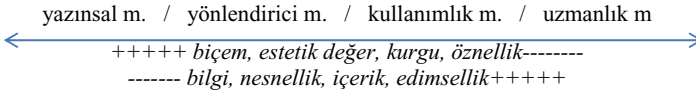
Metin özelliği anlamında ‘anlaşılabilirlik’, karmaşık bir konudur. Okurun ön bilgisi etkeninin yanında bir de ‘metin alımlamasının kuralları’ vardır. Bunlar örneğin, bir anlam birimine ait bilgilerin sırası ve bu sıranın metin yapısına yansımaları gibi, konunun anlam veya mantık sırası yardımıyla karmaşıklığın önlenmesidir. Buna benzer metin oluşturma kuralları, metinde ‘açıklık’ yaratır ve metnin alımlanmasını olumlu etkiler. Bir uzmanlık alanına ait metinlerin yapısı, dillere göre farklılık gösterebilir. Bu nedenle anlaşılabilirlik ölçütünün belirlenmesinde, dillerdeki yapı farklılığının metin düzeyindeki yapı farklılığına

da yansıyacağı gözetilmelidir. Teknik yazılar alanına yönelik böyle bir ölçüt geliştirilmiştir (bkz. Becker/Jäger/Schmalen 1990). Almanca ve Türkçe kullanımlık metinlerinin yapısı arasındaki fark buna örnek gösterilebilir. Ancak benzeri bir saptama sosyal bilimlere yönelik metinler için henüz mevcut değildir (bkz. Deppert 1997:118).

II.3 Çeviride Terminoloji

Metin türleri ile çeviri arasındaki ilişki incelenirken, metnin yapı özelliklerinin, çeviri yönteminde belirleyici olduğu önceki bölümlerde açıklanmış ve çeviri sürecinde ağırlık kazanan etkenlerin, metin türüne göre değişkenlik gösterebileceği saptanmıştı. Örneğin yazınsal metinlerin özellikleri arasında *biçem* ağırlıklı olarak yer alırken, uzmanlık metinlerinde *bilgi* aktarımı önem taşır.

Metin türlerini belirli bir düzenle kategorize edebilmek amacıyla, estetik değeri, öznelliği, kurgusalılığı ve biçemselliği yüksek olan yazınsal metinlerden başlayarak, pragmatik değeri, nesnelliği, bilgi ve içerik yoğunluğu yüksek olan uzmanlık metinlere uzanan şematik bir doğru düşünülebilir:

Bu doğruya göre, sağdan sola gidildikçe metinde biçem, kurgu, öznellik gibi özellikler ağırlık kazanır ve dolayısıyla metinden yan anlamlar çıkarma olasılığı da artar. Soldan sağa gidildikçe ise, yan anlamlar çıkarma olasılığı giderek sınırlanır ve metin içeriğinde mümkün olduğu kadar kesinlik hedeflenir.

İçerik düzeyinde kesinlik gerektiren metinlerde, bu kesinliği sağlayacak başlıca araçlar terimlerdir. Bir terim, “bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir

konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı olan söz [...]” olarak tanımlanır (Türkçe Sözlük 1988: 1458). Bilimsel ve teknik metinler, beraberinde günlük hayata ilişkin somut sonuçlar getirdiği için, bu metinlerde yan anlamlara yer yoktur. Bu nedenle terimler, anlam boyutu oldukça sınırlı, kesin ve alan dâhilinde genel kabul görmüş sözcüklere sahiptir. Bu özellikleriyle terimler, bilgilendirici metinlerin yapı taşları niteliğini taşır, çünkü sözcük düzeyindeki kesinlik, metin düzeyindeki kesinliğin ön koşuludur.

Bilgilendirici metinlerin temel özellikleri arasında terimler olduğuna göre, bu metinler çeviri açısından ele alındığında, çeviri yönteminde yine terimler belirleyici olacaktır. Alansal metinler çevirisi, öncelikle kavram düzeyinde eşdeğerlik hedefler (bkz. Hohnhold 1983b: 102). Bu bağlamda Ingo Hohnhold (1979, 1982, 1983a,b,c, 1984) çalışmalar yapmıştır. Hohnhold, kuramsal tanımlardan uzaklaşıp çeviriye yönelik terminoloji çalışmasına ilişkin somut adımlar önermiştir. Terim Sözlükleri genel anlamda sayıca çok sınırlıdır. Bu nedenle çevirmen, çeviri işine girişmeden önce ön bilgi anlamında gerçekleştirilmesi gerektiği hazırlık aşamasında, karşılaştırmalı bir terminoloji çalışması yapmalıdır (bkz. Hohnhold 1982:4). Burada amaç, genel anlamda henüz yeterince gelişmemiş olan çok dilli terminoloji çalışmalarını sayıca arttırarak, uzmanlık alanlarına ilişkin terimlerin erek dildeki eşdeğer karşılıklarını belirlemektir. Uzmanlık metinlerinde çeviri kaynaklı anlam kayıpları ancak böyle bir çalışma sonucu en aza indirgenebilir.

Terminoloji çalışması, alansal çeviri sürecinin iskeletini oluşturur ve her alan çevirmeni için vazgeçilmez olmalıdır. Bu gerçeğe dayanarak, uzmanlık alanında çalışan çevirmenin aynı zamanda bir terminolog olma zorunluluğundan söz edilebilir. “Als einen Terminologen würde ich jeden ansehen,der gründliche systematische Kenntnis einer Terminologie besitzt” [Terminolog, bir alana ilişkin ayrıntılı ve sistemli bilgiye sahip olan kişidir.] (Hohnhold 1983a:3 içinde Wüster 1974).

Birçok uzmanlık alanında çift dilli terim sözlükleri yetersiz olduğuna hatta mevcut olmadığına göre, çevirmen belirli bir alana ilişkin terminolojiyi edinmek ve erek dilde karşılıklarını bulmak istediğinde, ilgili alanda ayrıntılı bir araştırma yapacaktır. Bu araştırmanın temeli, öncelikle çıkış dildeki metni daha iyi kavramak amacıyla çıkış dilde aynı konuya ilişkin koşut metinler okuyup bu metinleri çözümlenektir. Koşut metinler okumak, alan içi olguları kavrama ve alan dilini edinme açısından önemli olduğu kadar terimleri bulmaya yönelik de atılması gereken temel adımdır. Çevirmen bu aşamada terimleri incelemeye başlar ve daha sonraki aşamalar için bir ön hazırlık anlamında aşağıda verilmiş olan ‘çalışma kartları’ oluşturur (bkz. Hohhold 1979:155).

<i>Çalışma Konusu</i>	<i>Çalışmayı Kapsayan Alanın Sınırı</i>
kaynak dilin terimi ya da ifadesi	
kaynak künyesi	
tanımlar ve/veya	
bağlamlar ve/veya	
kaynak dilde eşanlamlı(lar), kaynak künyesiyle birlikte	
Kaynak künyesi	
Erek dilde eşdeğer karşılık	
Tanım vs., yukarıda kaynak dilde olduğu gibi	

Yukarıda verilmiş olan ve alan dilini çözümleneye katkı sağlayan bu çalışma kartları, çeviri öncesi aşamada terimlere düzenli bir bakış sağlayacaktır ve terimlerin en uygun karşılıklarını bulmada yardımcı olacaktır. Çeviri bakımından bu adımlar belirleyicidir, nitekim terimlerle kavramların birbirlerine doğru yerleştirilmesi bilgilendirici metinlerde alt yapıyı oluşturur. Daha önce de belirtildiği gibi, bir terim, içerik bakımından mümkün olduğunca sınırlanmış bir

sözcüktür. Dolayısıyla çevirmen de kartlar yardımıyla terimlerin erek dildeki karşılıklarını bulmaya çalışırken, bu karşılıkları ilgili kullanım alanında mümkün olduğunca sınırlandırılmış anlamıyla tespit etmeye çalışır ve henüz var olmayan bir terim sözlükçesinin oluşması doğrultusunda hareket eder.

Hohnhold'a (1979) ait yukarıda tanımlanmış çalışma kartının görselleşmesi için, politik terim çalışmasına uyarlanmış bir örnek aşağıda verilmiştir.

<i>Politika</i>	<i>Seçim Programı</i>
Beschäftigung	
kaynak: SPD hükümet programı: Yenilenme ve Dayanışma, 2002-2006 Hükümet Programı. Almanya'da Biz. SPD.	
tanım: die Nutzung der Arbeitskraft	
bağlam: seçim programında iş ve işçi piyasası konusu	
eşanlamlılar: Beruf, Arbeit, Betätigung, Tätigkeit, Zeitvertreib (Wahrig Deutsches Wörterbuch 1997:273).	
kaynak: CHP Hükümet Programı s.8	
istihdam	
tanım: iş gücünün değerlendirilmesi	

Çözümleme özelliğindeki bu terminoloji çalışmasının amacı, koşut çeviri metinleri arasındaki nitelik farkını ortadan kaldırmak, bu metinleri daha nitelikli ve düzenli kılmak ve daha sonraki çalışmalara yararlı malzeme oluşturmaktır. Bu da, alan ya da metin türü özelliklerinin gerektirdiği terminolojiyi oluşturacaktır (bkz. Hohnhold 1983c:146). Bu bölümde ele alınan terim çalışması, bilgilendirici metinlerin çevirisinde, gerek çevirmene sağladığı alan bilgisi bakımından, gerekse ilgili uzmanlık alanlarına ve çeviri alanına sağladığı terim sözlükçeleri bakımından vazgeçilmezdir.

III. Uzmanlık Alanı ve Çeviri

Bilgi çağı olarak nitelendirilen günümüzde iletişim kavramı, teknolojik gelişmeler sayesinde de hızlanarak önemini korumaktadır. İnsanlar, sadece duygu ve düşüncelerini değil, yine iletişim aracılığıyla edindikleri bilgileri aktararak, bilginin hızla yayılmasını sağlamaktadırlar. Küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin ön koşulu da yoğun ve hızlı iletişimdir. İletişimin başlıca aracı ise dildir.

Toplumsal yaşamın çok yönlülüğü, dil kullanımının da çok yönlülüğünü beraberinde getirir. Farklı alanlarda bulunan insanların kendilerine özgü bir iletişime ihtiyaçları olduğu için, her bir uzmanlık alanı kapsamında gerçekleşen iletişim biçimi dil boyutunda farklılık gösterir. Belirli uzmanlık alanları çerçevesinde sağlıklı bir iletişimin gerçekleşmesi için, bu alanlara özgü iletişim kodları oluşur. Alandaki söz konusu iletişim kodları, günlük dilin gerek sözcük dağarcığını gerekse metin yapısını amaçları doğrultusunda yeniden biçimlendirir. Bu doğrultuda alana yönelik işlevsel bir iletişim aracı gelişir. Hukuk dili, ekonomi dili, bilim dili, tıp dili, politika dili gibi bu diller, metin yapısı ve anlamsal özellikleriyle öne çıkar. İletişimde alana özgü metin özellikleri, alanın özgünlüğü olarak belirir. Bu bağlamda adlandırmada kolaylık olsun diye alana özgü iletişim biçimi ‘alan dili’ olarak adlandırılır. Buradaki adlandırma ile alan dilleri, standart dilin dışında bir başka dili anlatmaz. Buradaki adlandırma toplum-dilbilim içinde, kullanıcılarına göre iletişim aracının adlandırılması olarak algılanmalıdır.

Uzmanlık alanına ait dilin temel özellikleri arasında ‘terimler’in varlığı somutluk, anlaşılabilirlik vb. anlamsal ortak ölçütler sayılsa da her alan dili kendine özgü özellikler içerir. Bu özellikler tek tek alanlar için saptandığında, gerek metnin anlaşılabilirliği gerekse çeviri boyutunda, alan çalışanlarına ve çevirmenlere katkı söz konusu olacaktır. Bu anlayışla, çalışmanın amacı doğrultusunda ‘politik dilin’ özelliklerini de ele almak gerekecektir.

III.1 Politik Dilin Özellikleri

İletişimin başlıca aracı dildir ve dil, kültürü ve toplumsal yapıyı yansıtır. “Nationen und -vielleicht sogar in grösserem Masse- Minderheitengruppen definieren sich weithin durch ihre gemeinsame Sprache” [Uluslar ve –belki de daha geniş boyutlarda- azınlık grupları büyük ölçüde ortak dilleriyle tanımlanır] (Schlieben-Lange 1973:15). Toplum, kültür, dil gibi değişken özelliklere bağlı olarak iletişimin de çeşitli türleri vardır. Dil ve insan/toplum olgularını kapsayan iletişim alanının incelenmesinin bir kısmını toplum-dilbilim üstlenmiştir. Toplumdilbilim, toplumbilim ve dilbilim temeline dayanır ve “dil olgularıyla toplumsal olgular arasındaki ilişkileri, bunların birbirini etkilemesini, birbirinin değişkeni olarak ortaya çıkmasını [...] inceleyen karma daldır. Toplum-dilbilim, hem konuşucunun hem de dinleyicinin toplumsal konumuyla bildirişim durumlarını, söylem çeşitlerini ele alır” (Vardar 2003:204).

Göstergebilimin bir alt dalı olan ve konuşmacı-dinleyici-gösterge ilişkisini inceleyen edim-dilbilim de iletişim alanıyla uğraşır. İletişim sürecinin temel unsurları olan dil, dil kullanıcıları ve dilin işlevi, edim-dilbilimin de çalışma malzemesidir. Edim-dilbilim, dil göstergelerinin kullanımını ve bu göstergelerin işlevini ele alır. “[Die Pragmalinguistik] beschäftigt sich mit dem kommunikativen Handeln (Agieren) von Menschen untereinander [...]. Sie berührt damit die Verhaltensforschung und erforscht nicht die grammatische, sondern die **kommunikative Kompetenz** von Menschen [...]” [(Edim-dilbilim) insanlar arasındaki iletişim eylemi ile uğraşır [...]. Bu yönüyle edim-dilbilim, davranış araştırmaları kapsamına girer ve insanların dil bilgisel değil, **iletişimsel yetisini** araştırır (...)] (Gross 1990:144). Bu boyutuyla edim-dilbilim alanı, politik metinlerin incelenmesini de kapsar çünkü politik metinlerin incelenmesinde de dil kullanımı ve dil kullanıcısının hedeflediği etki, bir başka deyişle dilin işlevi önem taşır. “Die Pragmatik [...] befasse sich [...] mit allen

psychologischen, biologischen und soziologischen Phänomenen, die beim Funktionieren von Zeichen vorkommen” [Edim-dilbilim, göstergelerin işlevinde söz konusu olan tüm psikolojik, biyolojik ve toplumsal fenomenlerle uğraşır] (Levinson 1994:2 içinde Black 1947). Bu bağlamda politik dilin incelenmesinde önemli rol oynayan edim-dilbilim ve toplum-dilbilim birbirinden ayrılamaz.

Toplum-dilbilim, dili toplumsal bağlam çerçevesinde ya da toplum sürecinin bir bileşeni olarak inceler. Dili bu bağlamda incelerken, toplumbilim ve dilbilim yöntemlerinin birleşiminden yararlanır (bkz. Ammon/Simon 1975:10). Norbert Dittmar, toplum-dilbilim araştırmalarının özellikle dört alan için önem taşıdığını ifade eder: dil çeşitlilikleri, dildeki değişimler, dil edinimi ve toplumsal iletişim (bkz. Dittmar 1973).

Toplumsal iletişim farklı katmanlarda farklı dil düzeyleri aracılığıyla gerçekleşebilir. İletişim bir tür eylem olarak değerlendirildiğinde, eylemin durum bağlantısı öne çıkar. Durum ve bağlam, iletişimin işlevine uygun bir seçkinin oluşmasına neden olur. Bu durum toplumda dil topluluklarının oluşmasının da nedenidir. Bu dil toplulukları farklı ihtiyaçlardan ya da alışkanlıklardan doğabilir. Birey dili, yöre dili, toplum dili buna örnek teşkil eder. Günlük dilin yanında, farklılaşan ve özgünleşen toplumsal alanlara uygun iletişim biçimleri bu bağlamda değerlendirilir. Tıp, hukuk, ekonomi gibi uzmanlık alanlarına özgü iletişim biçimleri örnek olarak anılabilir. Bu toplumsal iletişim alanlarından biri de, bu çalışmanın da konusu olan politikadır.

Politikayı bir tür çalışma alanı olarak seçenler, öncelikle belirli bir toplumsal kitleyi yönlendirmek, yönetmek ister. Politikanın temel aracı dildir. Dil ise, kullanıldığı çevrelere, işlevine ve özelliklerine göre kendi içinde sınıflandırılır. Bu sınıflandırmaya, yöre dili, birey dili ve toplum dili ayrımı bir örnek teşkil eder. Bunun dışında çok daha ayrıntılı özellikler gözetilen sınıflandırmalar mevcuttur. Tıp, hukuk, ekonomi gibi uzmanlık alanlarına özgü diller de buna örnektir. Politika alanı da bunlardan biridir ve bu çalışmanın

temelini oluşturduğu için, politik dil veya politik söylem, özellikleri bakımından çalışmanın devamında daha ayrıntılı incelenecektir.

Politik dil, işlevi gereği diğer uzmanlık dillerinden belirgin bir şekilde ayrılır. Bunun farklı sebepleri vardır. Politik dil, anlaşılabilirliği, alansallığı ve terminolojisiyle uzmanlık dili özellikleri taşımakla beraber, öznelliğiyle ön plana çıkar. Politik dil, bir tarafın başka bir tarafı yönlendirmek istemesi ve ikna etme/inandırıcı olma temelindedir.

Bu yönüyle politik dil diğer uzmanlık dillerinden belirgin bir şekilde ayrılır çünkü nesnellik bakımından diğer iletişim biçimlerinden farklıdır.

Örnek:

“Gayret, alın teri, ilkeli siyasi irade ve kararlılık bizden, teveccüh halkımızdandır” (AKP 2002).”

Politik dil her metin türüne sığdırılabilir. Şiirlerde, romanlarda, şarkılarda, sloganlarda, bildirimlerde, eğitim kitaplarında, bilimsel çalışmalarda vs. politik içeriğe rastlanabilir. Bu nedenle genel anlamda politik metinler belirli tek bir metin türüne yerleştirilemez.

Politika, çeşitli tarafların karşı karşıya gelmesiyle oluşur. Belirli bir hedefe doğru tepki yaratma niyetini taşıyan politik dil kullanıcısı da bir tarafa aittir; bir düşünceyi, bir ideolojiyi savunur. Konuşmacı/yazar, yönlendirici işlev taşıyan bir dil kullanır. Buna bağlı olarak kullandığı dil de, gerek sözcük gerekse sözdizimi düzeyinde tarafsız değildir, kişisel değerlendirmeler, yorumlar içerir.

Örnek:

“Son 15 yılın kötü yönetimi ve yanlış politikaları ile ekonomi çöktürüldü.. .”

(CHP 2002)⁶.

Politik dil, hedef kitleyi etkilemede araç olduğu için, dil üslubu, içerdiği kavramlar bakımından tam olarak şimdi ile değil, gelecek ile ilgilidir, vaatlere dayanır. Politik dilde iletişimdeki amaçsallık daha çok umut verici bir içerik taşır. Retorik yönü ağır basan ve ikna edici özellik taşıyan politik dil, anlaşılır da olmalıdır ki, hedef kitlede etkisini gösterebilir. Bu yönüyle politik metinlerde somutlaştırma çabası bir biçim özelliği olarak öne çıkar. Politik yazar/konuşmacı bir somutlaştırma çabası içerisinde olsa da, politik dilin özünde soyut kavramsal terimler yatar. Bir başka ifadeyle politik dil, görünen somutlarıyla inandırıcı kılınır, ancak soyut yönüyle de hedef kitleyi gizli yönlendirmeye yöneliktir (bkz. Aksoy 2001:3-5). Bu yaklaşımın arkasında da, iletişimi düzenleyen, inandırıcılığını öne çıkarıp karşısındakini yönlendirme isteği yatar.

Örnek:

“Ülkemiz insanı bu badireyi ancak, ülkesine ve milletine hizmet aşkı ile dolu, başarılı, çağdaş, eğitilmiş ve bilgi birikimine sahip genç liderler ve genç kadrolarla aşılabileceğine gönülden inanmaktadır” (GP 2002:1).

Politik dil kullanımı, uzmanlık metinlerinin temel özelliklerinden sayılan bir terminolojiyi kapsar. Terimler bu alanda yine anlam bakımından sınırlı ve mümkün olduğunca kesin adlandırmalar gerçekleştirir ve bilgi aktarır. Ancak bunun yanı sıra politik terimler kültür odaklı, değer yüklü; tarihsel kapsamda işlevsel ve soyut olabilmeye özellikleriyle de öne çıkar.

⁶ CHP 2002. Seçim kampanyası çerçevesinde düzenlenmiş bir el ilanından alındı.

Politik dilin, gerçekliği oluşturucu özelliği de vardır. Birçok bilim adamı, politik dilin, gerçekliğin oluşum sürecinde yapıcı bir şekilde etkili olduğu konusunda hemfikirdir. Dieckmann'a göre, bir dilin sözcükleri, dilbilim dışında kalan gerçekliği adlandırmalarla ulaşılabilir kılmaktadır ve aynı zamanda gerçekliğin yorumlanmasına katkı sağlamaktadır (bkz. Dieckmann 1980:47). Dörner ise daha sonra bu düşünceyi biraz daha genişleterek, gösterge süreci anlamında dilin, geniş anlamda gerçekliğin toplumsal yapısının, dar anlamda ise politik gerçekliğin başlıca aracı olduğunu tespit etmiştir (bkz. Dörner 1991:5).

Politik dilin anlamı, özneliği, yönlendiriciliği, ancak bir toplumsal bağlam içinde belirginleşir. Toplumsal bağlam ise durum bağlamı, art-zaman bağlamı, sosyo-kültürel bağlamdan oluşur (bkz. Schumann 1991:20).

Yukarıda sayılmış olan özellikleriyle politik dil kullanımını kendine özgü nitelik taşır ve diğer metin türlerinden ayrı olarak ele alınır. Çeviri bağlamında ele alındığında ise, politik dil kullanımının bu özellikleri, çeviri süreci ve çevirmen açasından belirleyici katkılar sunar.

III.2 Politik Metin: Yapısı ve İşlevi

Bir önceki bölümde politik dilin özellikleri ele alınmıştı. Bununa bağlantılı olarak bu bölümde politik metnin yapısı ve işlevi incelenecektir. Burada dil ve metin kavramları birbiriyle yakından ilişkili olduğundan, ayrı düşünölmemektedir. Metin dilsel araçlardan oluşur ve ilgili dilin özellikleri, metin özelliklerini doğrudan etkiler.

Dil bir iletişim aracı olduğuna göre, her metin, okuyucusuna ya da dinleyicisine bir şeyler aktarma eğilimindedir. Bu bağlamda her metinden, anlaşılır olması beklenir. Ancak, örneğin yazınsal metinlerde anlaşılrlık alımlayıcıya göre değişkenlik gösterebilirken, bilgilendirici metinlerde bu anlaşılrlık ölçütü daha fazla ön plana çıkar. Buradan, metin boyutunda

gerçekleşen çalışmalarda, öncelikle metnin hangi metin tipinde ve hangi metin türünde olduğunun tespit edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Politik metinler de bilgi aktarır, ancak ağırlıklı olarak yönlendirici işlev taşır. Politik metinler yönlendirici olmakla beraber yine kendi içinde metin türlerine ayrılır. Bir politik metin, yönlendirici özellik taşıırken, tür olarak şiir, roman, reklam, propaganda, uzmanlık metni vb. gibi çeşitli şekillerde yapılandırılabilir. Bu çalışmada ise, yönlendirici metin tipi olan ve tür olarak alan metni sayılabilen, 2002 yılında Almanya’da gerçekleşmiş olan genel seçimlere yönelik parti seçim programları ele alınacaktır. Bu nedenle, yapısı ve işlevi bakımından yönlendirici tipteki ve alan metni türündeki politik metinler incelenecektir.

Partilerin, çok sayıda oy kazanabilmeye yönelik hazırladıkları bu politik metinlerde de anlaşılabilirlik boyutu önem taşır. Bir partinin seçim programı, okuyucu/dinleyici tarafından anlaşılmalıdır ki, yönlendirici işlevi gerçekleşebilsin. Bu türde bir politik metni anlaşılır kılmak için yazar/konuşmacı öncelikle metin içindeki tümcelerın anlamsal boyutunu yalın bırakır. Bunun için de öncelikle kısa tümceler kullanır.

Örnek:

“O halde çaresiz değiliz. Bu büyük potansiyeli mutlaka harekete geçirmeliyiz. Partimizin siyaset sahnesindeki varlık nedeni budur” (AKP 2002:6).

Yönlendirici metinlerde ön koşul anlaşılabilirliktir, ancak tek başına yeterli değildir. Bir kişiyi ya da bir kitleyi yönlendirebilmek için, aktarmaya çalışılan konu doğrultusunda ikna edici olunmalıdır. Konuşmacı/yazar, anlatmak istediği olguyu, dinleyici/okuyucuda inandırıcı kılmaya çalışır; kendi doğrularının

paylaşılmasını ister. Politik ortamlarda çeşitli partilerin kendilerine göre doğruları vardır. Bunlardan bazıları düşünce olarak birbirine ters düşse de, asıl olan, inanılan doğrunun, kazanılacak olan kitleye ikna edici gerekçelerle kabul ettirilmesidir.

Burada belirleyici nokta sadece ne söylendiği değil, nasıl söylendiğidir. Retorik alanına giren bu özellik, bu tür politik metinleri nesnellikten uzaklaştırıp öznel kılar çünkü inandırıcı olabilmek ve bir kıyas oluşturabilmek için, gerekirse muhalif partilerin kendilerine göre doğruları yalanlanabilir. Bu tür metinlerde inandırıcılık uğruna kasıtlı bir duygusallık araç olabilir. Nesnellikten uzaklaşp duygusallık içeren bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Örnek:

“Halkla özdeşleşen partimiz, her şeyden önce toplumda yok olan güven duygusunu mutlaka yeniden tesis edecektir” (AKP 2002:8).

“Allahın yardımıyla her şey bizimle daha iyi olacak” (AKP 2002:9).

Parti programlarını oluşturan metinler, sadece anlaşılır ve inandırıcı olmayı hedeflemez; okuyucunun/dinleyicinin harekete geçmesini, etkiye tepki göstermesini amaçlar. Somut anlamda, hedef kitleden, oy vermesi, partiyi düşünsel anlamda desteklemesi ve dolayısıyla yakın çevresini de aynı doğrultuda etkilemesi beklenir. Bu metinlerin ‘yönlendirici metin tipi’ altında toplanmasına etki eden başlıca özellik de, yazarın/konuşmacının bu beklentisidir.

İkna, etki, samimiyet gibi faktörleri gerçekleştirebilmek için, politikacı ayrıca metin içinde yoğun olarak dolaylı ya da dolaysız bir şekilde ‘biz, siz,

onlar' ayrımını yapan ifadeler kullanır. Konuşmacının/yazarın kendisinin dahil olduğu 'biz' ve hedeflediği okur/dinleyici kitlesi olan 'siz' burada dil kullanımı yardımıyla aynı tarafta tutulmaya çalışılırken, genellikle muhalefet partileri için kullanılan 'onlar' dolaylı ya da dolaysız ifadelerle dışlanmaya çalışılır (bkz. Aksoy 2001:142).

Örnek:

“[Bizim] Toplumumuzun temel direğini oluşturan [siz] Esnaf, Sanatkar ve KOBİ'lerimiz; bugün [onların] finansman sorunu altında bunalmaktadırlar. [Onların] Haciz baskısı altında kepenk kapatmaktadırlar. [...] Doğru Yol dönemlerinde altın yılını yaşayan [siz] Esnaf, Sanatkar ve KOBİ'lerimiz; [bizim] yeni iktidar dönemimizde yine altın yıllarını yaşayacaklardır” (DYP 2002:7).

Parti programlarının işlevi, hitap edilen kitleyi, muhalif gruplardan uzaklaştırarak kazanmaktır. “... (z.B. Parteiprogramme), haben die Funktion, Interessen- oder politische gruppen zu definieren, nach außen abzugrenzen und nach innen zu stabilisieren” [...(örneğin parti programlarının) işlevi, ortak ilgiye sahip gruplar ya da politik gruplar tanımlayıp dışarıya doğru sınırlamak ve içeriye doğru sağlamlaştırmaktır] (Straufi 1986:12).

Politik metinlerin yapısında terimler de belirleyicidir. Bir politik metin, devlet, toplum ve dil yapısına bağlı, yerleşmiş terimler içerir. Ancak tıp, hukuk gibi başka alanlara göre politik metinlerde terimler farklı ele alınır. Bunun da sebebi, politik dilin özneliği, topluma ve kültüre bağlı değişkenliğidir. Örneğin 'demokrasi', 'seçmen', 'parti', 'devlet' gibi terimler genel geçer kabul görmüş olsa da, 'vatandaş' ve 'yurttaş', 'adalet' ve 'hak', 'işçi' ve 'emekçi' gibi sözcüklere, sadece dil beğenisinin getirdiği bir zenginlik olarak değil, belirli

kesimlerin, ideolojilerinin yansması anlamında, bilinçli kullanımlar olarak rastlanabilir.

Örnek:

“Devlete ve millete bir ömür attettikten sonra neden bizim emeklimiz insan gibi hayat sürmesin?” (ANAP 2002:6)

“Halkın desteğine sahip güçlü bir Hükümetle, istikrar ortamı sağlanarak, [...] etkin bir koordinasyon sağlanacaktır” (DYP 2002:4).

“Türkiye bu sorunların üstesinden gelecek, vatandaşlarına huzur, güven ve refah sağlayacak,....” (AKP 2002:5),

Bu durum da, politik metinlerin, ideolojiyi, kültürü, dini, toplumsal ve ekonomik yapıyı yansıttığına işaret eder. Bu nokta daha sonra ele alınacak olan ‘politik metinlerde çeviri güçlükleri’ konusu açısından da önemlidir. Çünkü bazı terimler kültürel ya da toplumsal değer taşıyorsa, uluslararası boyutta değişkenlik gösterecektir. Dolayısıyla çevirileri de zorlaşacaktır. Bu konuya uygun bir örnek Türkçe ‘milliyetçilik’ ile Almanca ‘Nationalismus’ kavramları ile verilebilir. Türkçede ‘milliyetçilik’ kavramının kullanılması büyük boyutlarda herhangi bir sorun teşkil etmezken, Almandada aslında anlam olarak kavramsal karşılığı olan ‘Nationalismus’ sözcüğü, tarihsel gelişmeler nedeniyle negatif çağrışımlar yapabilir. Bu gibi durumlar, çevirmenin büyük sorumluluk taşıdığını ve çok hassas davranması gerektiğini göstermektedir. Çalışmanın devamında, politik metinlerde çeviri güçlükleri daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

IV. Politik Metinlerde Çeviri Güçlükleri

Toplumsal etkileşimin olduğu her yerde bilinçli ya da bilinçsiz ‘politika’ varlığını sürdürür. Dolayısıyla politik ilişkiler, politik dil kullanımı ve bunun uzantısı olan politik metinler her dil topluluğunda vardır. Ancak dil yapılarının, dil kullanımlarının, kültürlerin ve toplumsal yaşamın çeşitli ölçülerde farklılık göstermesine bağlı olarak politik metinlerin çevirisinde bazı zorluklarla karşılaşmak olasıdır. Bu zorlukların başlıcaları bu bölümde ele alınacaktır.

IV.1 Dil Kullanımlarında Farklılık

Politik metinler, öznel yönleriyle belirgindir. Politik metinlerde öznellik, politik dil kullanımının, bireye, topluma, yöreye ve ulusa göre farklılık göstermesinden kaynaklanır. Bu nedenle politik metinlerde anlam boyutu tıp ve hukuk gibi alanlarda olduğu gibi somut ve kesin değildir; gerek sözcük gerekse cümle boyutunda yan anlam söz konusudur. Politik metinlerde amaç, söylenmek isteneni hedef kitleye en kısa, en yalın ve en nesnel şekilde aktarmak olarak belirmez. Politik dil kullanımında konuşmacının/yazarın hedefi, bir olguyu ya da bir düşüncüyü hedef kitleye ikna yoluyla kabul ettirmektir. Bu bağlamda dil kullanıcısının kültürel arka alanı bir belirleyen olarak öne çıkar. “...Politika alanlarındaki dilin bilişsel olmayan [kullanımı] [...] [ve] etkileme-yönlendirme [özellığı]” söz konusudur (Karaoğlu 1996:59). İkna amaçlı kullanılan dil, yalın ve nesnel değildir; duygusal bir içerik ve süslü bir anlatımdan oluşabilir. Duygusal ve öznel bir dil kullanımı ise bazı dil çiftlerinin çevirisinde güçlük yaratabilir.

Alman ve Türk kültürünün birbirine benzememesi, Almanya’nın ve Türkiye’nin tarihsel, dinî, toplumsal ve politik yapılarının belirgin farklar göstermesinin bir sonucudur. Wilhelm v. Humboldt’un, “Die Sprache ist gleichsam die äußerliche Erscheinung des Geistes der Völker; ihre Sprache ist

ihr Geist und ihr Geist ihre Sprache, man kann sich beide nicht identisch genug denken”⁷ [Dil ayrıca ulusların ruhunun dışı yansımasıdır, dilleri onların ruhudur, ruhları da dilleridir; ikisinin birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir.] (Stolze 2001:24) sözünden yola çıkıldığında, kültürdeki farklılığın dile de yansıdığı anlaşılmaktadır. Almanca-Türkçe dil çiftinde, birçok faktörden kaynaklanan yapısal ve anlamsal boyuttaki bu farklılık da çeviride güçlükler yol açabilir.

Örnek 1:

“Biz memlekete hizmet aşkıyla yola çıktık, ülke menfaatlerini her şeyin üzerinde tutmayı şiar edindik. Allah yardımcımız olsun...” (GP:1).

Örnek 2:

“Bakkal dükkânı gibi açılan ve yeni bir hortum kapısı olarak kullanılan özel bankalara çeki düzen verildi” (DSP:9).

Politika alanında hedef kitleler genellikle geniş kitlelerdir. Geniş kitleleri yalnız bir dille ikna etmek, az sayıda insanı ikna etmekten daha güçtür. Bu nedenle politik dil retorik özellikler de içerir. Bu bağlamda çevirmenin, metnin amacını anlaması ve ifade edilenleri doğru yorumlaması önemlidir. Örneğin, Almanya’da partilerin tanıtımı yapılırken, seçmen ön plana çıkar (bkz. Krause 2001). Buradaki belirleyici düşünce, seçmenin milletvekili adaylarının yanı sıra partiye de oy verecek olmasıdır. Türkiye’de yapılan parti tanıtımlarında ise çoğunlukla parti liderlerinin resimleri görülür çünkü Türkiye’de seçmenin lidere oy verdiği düşüncesi belirleyicidir. Bu bilgiler, her iki dünyanın politik durumuna ilişkin ön bilgilerdir ve çevirmenin, çeviri için yapacağı ön hazırlık

⁷ Humboldt’a göre, “her ulusal dilin kendine öz bir dil ruhu (Sprachgeist) vardır, her dil kendi öz biçimini kuran bir ilkeyi içinde taşır” (Akarsu 1984:24).

sürecine katkı sağlayacak verilerdir.

Politik metinlerde sözcüklerin sözlük anlamlarının yanı sıra metin bağlamı içindeki anlamları ağırlık kazanır. Bir sözcüğün ya da bir ifadenin metin bağlamındaki anlamını doğru çözümleyebilmesi için, çevirmenin her iki dilde ve kültürde gerek alanla ilgili gerekse dil kullanıcısıyla ilgili ön bilgisi yeterli olmalıdır. “Dil, ulusların karakterinde temeldir” (Akarsu 1984:13) çünkü dil kullanıcısının ve hedef kitlenin, içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel yapı ile kullandığı dil, etkileşim içindedir. Dolayısıyla, dil kullanıcısının sosyo-ekonomik ve kültürel durumunun çözümlenmesi, dilin anlaşılabilirliğine da katkı sağlayacaktır.

Örnek:

“Andere Parteien [...] wollen eine Versicherungsleistung für qualifizierte Arbeitslose mit guten Arbeitsmarktchancen und eine kommunalisierte Sozialhilfeleistung für die, denen bestenfalls noch einfache Dienstleistungsjobs im Niedriglohnbereich offen stehen sollen. Die PDS sieht dieser Spaltung entgegen.” (PDS:24).

[Başka partiler [...] iş pazarında şansları yüksek olan kalifiye işsizler için bir sigorta hizmeti, düşük ücretli iş alanında en azından hafif hizmet işleri sağlanabilecek kişiler için de yerleştirilmiş bir sosyal yardım hizmeti istiyor. PDS (Demokratik Sosyalizm Partisi) bu bölünmeye karşı duruyor.]

Yukarıdaki örnekte çevirmen öncelikle yazarın hedefini anlamalıdır. Etkili ve yerinde bir çeviri yapabilmesi için, altı çizili olan sözcüklerin anlamlarını, varsa yan anlamlarını bilmeli ve metin bağlamı kapsamındaki anlamlarını çeviriye aktarmalıdır. Tüm bunları yapabilmesi için de, dil kullanıcılarının sosyo-ekonomik ve kültürel durumu ile ilgili bilgi edinmelidir.

İkna amacı güttüğü için politik konuşma/yazma, söz sanatı gerektirir. Bu nedenle politik metinlerde dil araçları zengindir; deyimler, eğretilmeler, ince alaylar, tekrarlar yer alabilir. Bunların çevirileri de birer zorluk olarak görülebilir çünkü bu öğeler kültür içeriklidir. Kültürler de farklılık gösterdiği için, çeviride yaratıcılık önemlidir. Bu bağlamda aşağıda, Almanca-Türkçe dil çiftine yönelik örnekler incelenmiştir.

Örnek 1:

“Neben den Arbeitslosen müssen auch die sogenannten ‘stillen Reserven’ unseres Arbeitsmarktes vermittelt werden bevor offene Stellen durch Zuwanderung besetzt werden” (SPD 2002:26).

[Boş iş yerleri göçle gelen nüfusla dolmadan önce, işsizlerin yanı sıra, iş piyasamızın ‘gizli rezervleri’ de ortaya çıkarılmalıdır.]

Yukarıdaki örnekte altı çizili ifade bir eğretilmedir. “Stille Reserven” ifadesinin anlamı burada sadece tümce bağlamından çıkarılamayacağı için, sözcüksel (bire bir) çevirisi de başarılı bir çeviri olmayacaktır. Öncelikle tam olarak ne söylenmek istendiği araştırılmalıdır. Bu da, metnin amacı, yazar, hedef kitle ve genel politik durum araştırılarak gerçekleşebilir. Daha sonra ise çeviri aşamasına gelince, çeviri metninin de amacı ve hedef kitlesi gözetilerek erek dilde uygun bir ifade bulunabilir.

Örnek 2:

“Machen. Machen. Machen.” (FDP, seçim programı başlığı)

[Yapmak Yapmak. Yapmak.]

Burada Almanya'daki FDP (Hür Demokrat Parti), tekrar kullanarak, partinin niteliğini çalışkan olarak yansıtmaya çalışmış. Çeviride ise aynı etkiyi yaratmak için farklı yollara başvurmak gerekebilir. “Hiç yılmadan çalışmalıyız!” şeklindeki çeviri bu bağlamda bir öneri olarak değerlendirilebilir.

Örnek 3:

“Die arbeitsmarktpolitischen Maßnahmen sind dringend auf Umfang, Wirksamkeit und Effizienz zu durchforsten ” (FDP 2002.5).

[İş pazarı politikasına ilişkin önlemler, acil olarak kapsamı, etkisi ve etkililiği açısından iyice incelenmelidir.]

Yukarıdaki örnekte altı çizili olan “Wirksamkeit” ve “Effizienz” kavramlarının her ikisinin de Türkçe karşılığı “etkililik” olarak verilebilir. Burada da yazar, Almancanın sunduğu aynı anlamı ifade eden iki sözcüğü kullanarak, tekrar yoluyla tümcenin ikna gücünü arttırmaya çalışmaktadır. Türkçe her zaman aynı alternatiflere sahip olmadığı için, buna benzer örnekler de bir çeviri güçlüğü yaratabilir.

Örneklerde de görüldüğü gibi, politik dil kullanımında, toplumsal, kültürel, yöresel ve bireysel boyuttaki çeşitlilik nedeniyle dil kullanımı çeviri güçlüklerine neden olabilir. Nitekim politik bir konuşma ya da yazıdaki dil kullanımı, aynı zamanda bir ideolojiyi, bir bireyi, bir partiyi ve bir kültürü yansıtır.

Örnek:

“Durch ein Label für strahlungsarme Handys und weitere Maßnahmen wollen wir versuchen, zu einer niedrigen Strahlungsintensität bei den

Endgeräten zu kommen” (B.’90/Grüne:22).

[Radyasyonsuz cep telefonları etiketi ve diğer önlemlerle radyoaktif araçlarda düşük düzeyli radyasyon hedefine ulaşmayı deniyoruz.]

Yukarıdaki örnekte altı çizili ifadeler, Bündnis 90/Die Grünen (İttifak" 90/Yeşilier) partisinin, doğayı korumaya yönelik tutumunu yansıtan bir dil kullanımı görülmektedir.

Dil kullanımı, yan anlamların yanı sıra, dil yapısı temelinde de farklılık gösterebilir. Politik metinlerde dil yapısı, konuşmacı/yazarın tutumunu, kültürü, politik yapıyı da yansıtır. Politik dil kullanımında farklı yapıların kullanımı da, çeviri bakımından zorluk oluşturabilir. Çeviri metni, çıkış dilin yapısını her zaman değiştirmeden akamayabilir. Bu nedenle çevirmen, erek dilde yerleşmiş politik dil kullanımlarını da tanımalıdır.

Örnek 1:

“Kleine und mittlere Unternehmen brauchen [...] eine verlässliche marktwirtschaftliche Ordnungspolitik und eine mittelstandsfreundliche Wirtschafts- und Steuerpolitik” (CDU/CSU 2002:12).

[KOBİ’ler güven verici bir piyasa ekonomisi ve orta sınıfı gözeten ekonomi ve vergi politikalarına ihtiyaç duyar.]

“Partimizin hedeflerinden biri de, esnaf ve sanatkarlar ile KOBİ’leri en etkin yöntemlerle destekleyerek ülkenin orta sınıfını yeniden inşa etmektir.” (AKP 2002:48).

Yukarıdaki karşılaştırmalı örnekte, Almanya'daki CDU/CSU ve Türkiye'deki AKP partilerinin dil kullanımı arasındaki belirgin fark görülmektedir. CDU/CSU, ülkenin bir sorununu dile getirirken, ifadede partiyi dahil etmeyen bir dil kullanmıştır. AKP ise, nesnellikten biraz daha uzak ve daha fazla vaat içeren bir ifade kullanmıştır. Bu örnekte ayrıca AKP'ye ait olan kısımda nesnellikten uzaklaşan bir ifade görülmektedir. Altı çizili olan “en etkin yöntemlerle” ifadesi, ikna amaçlayan bir ifadedir, ancak bu yöntemlerin neler olduğu ve hangi ölçütlere göre “en etkin” oldukları açık kalmaktadır.

Dil kullanımları arasındaki farklılıklardan kaynaklanan çeviri zorluklarının başlıcaları yukarıda ele alındı. Politik metinlerde çeviri güçlükleri oluşturan başka unsurlar arasında, sosyal yapıdaki farklılıklardır.

IV.2 Kurumsal Yapıda Farklılık

Politik metinlerin çevirisinde güçlük yaratabilecek bir başka nokta, ülkeler arası politik sistemlerdeki farklılık olabilir. Bu bağlamda, politik sistem çerçevesinde, statülerin, kurumların, yasaların, partilerin adlandırmaları da farklılık göstermektedir. Bunlara, Almanca politik kavramlardan “Zweitstimme”, “Sozialamt”, “direkter Abgeordneter”, “Zivildienst” gibi kavramlar örnek gösterilebilir. Dolayısıyla kavram karşılıklarında bir örtüşmezlik söz konusu olabilir.

Örnek:

“Die Bundesanstalt für Arbeit und insbesondere die Arbeitsvermittlung werden grundlegend reformiert und modernisiert” (SPD 2002:27).

[Federal İş Kurumu ve özellikle iş ve işçi bulma (süreçleri) baştan aşağı yeniden düzenlenecek ve çağdaştırılacaktır (günün koşullarına

uydurulacaktır).]

Yukarıdaki örnek tümcede altı çizili olan “Bundesanstalt für Arbeit” ifadesini uygun bir şekilde çevirebilmesi için, çevirmenin, Almanya’daki iş ve işçi bulma alanındaki sistemi ve işleyişi iyi bilmesi gerekir. Aynı kurumun Türkiye’de bulunmaması, bulunsa da farklı işlemesi çeviri açısından zorluk oluşturabilir.

Almanca-Türkçe dil çiftine ait bir ‘Politika Terimleri Sözlüğü’nün piyasada henüz bulunmaması da, kavramların karşılıklarının çeviride doğru seçilmesini güçleştirebilir.

Almanya ve Türkiye devlet yapılarına bakıldığında da önemli farklılıklara rastlamak olanaklıdır. Örneğin Almanya’da genel devlet sisteminin yanında bir de eyalet sisteminin ve buna bağlı olarak eyalet içinde alt kurumların ve görevlerin bulunması, bunların Türkçe adlandırılmalarında zaman zaman güçlük yaratmaktadır. “Landtagswahlen”, “Landesliste”, “direkter Abgeordneter” gibi kavramlar buna örnek gösterilebilir. Ayrıca bazı devlet kurumlarının diğer ülkeye göre daha farklı uygulamalarla işlemesi nedeniyle, sadece kurum adının çevrilmesi her zaman tam bir aktarım sağlamaz.

Örnek:

“Die Verzahnung von Arbeitslosenhilfe und Sozialhilfe für Arbeitslose ermöglicht konzentrierte Bemühungen im Interesse der Langzeitarbeitslosen für eine bessere, schnellere Vermittlung in Beschäftigung” (SPD:27).

[‘İşsizlik yardımı’ ve işsizlere ‘sosyal yardım’ arasında oluşturulacak güçlü bir bağ, uzun süreli işsizlere daha hızlı ve daha iyi çalışma olanağı sunacak bir çabanın önünü açacaktır.]

Bu örnekteki “Arbeitslosenhilfe ve “Sozialhilfe” kavramlarının sözcük boyutunda Türkçe karşılıkları mevcut olsa da, aynı kurumların Türkiye şartlarındaki işleyişi farklı olduğu için, iki dildeki sözcük içeriği eşdeğer değildir ve çeviri sürecinde bir zorluk olarak görülebilir.

Bu bağlamda, Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılma istemi koşutunda, kurumsal yapıların Avrupa'dakilerle eşdeğer hale getirilmesine yönelik yasal düzenlemeler, gelecekte bu sorunların azalmasına da neden olacaktır. Bu nedenle kurumsal yapıya ilişkin içerik taşıyan metinlerin çevirileri, Türkiye'de bazı kurumların Avrupa'dakilere kıyasla durumlarını görmek ve yeni yasal düzenlemeler sonucu kurumların adlandırılmasına ya da işleyişine yönelik öneriler sunmak bakımından da yarar sağlayacaktır.

Dil yapılarındaki, dil kullanımlarındaki, toplumsal ve kurumsal yaşamdaki farklılıklara bağlı olarak politik metinlerin çevirilerindeki bazı zorluklar bu bölümde ele alındı. Metin boyutundan biraz uzaklaşarak daha noktasal bir incelemeyi kapsayan bir sonraki bölümde, politik metinlerin başlıca özelliğini oluşturan politik terimlerin çevirisi ele alınacaktır.

V. Politik Metinlerde Terim Çevirisi

Sosyoloji, psikoloji, ekonomi, tarih, hukuk gibi birçok alanla kesişen politika alanı çerçevesinde dil boyutunda yapılan bir çalışmada, “politika terimi” adlandırmasının da irdelenmesi gerekir. Politika alanı bir uzmanlık alanı oluşturmakla beraber, her zaman somut, nesnel ve tartışılmaz bilgiler içermez. Politikacının soyut, öznel ve görece düşüncesi, politik dile yansır. Anlam bakımından sınırlandırılmış, herkes tarafından aynı şekilde anlaşılan ve kullanılan sözcükler ya da terimler, politik metinlerin özellikleri arasında sayılamaz. Pozitif bilim dallarına göre sosyal bilimlerde nesnellik, genel geçerlik, somutluk oranının daha düşük olması gibi, sosyal bilimler kapsamında, felsefe, edebiyat, sosyoloji, psikoloji gibi alanlara göre politika alanı, söz konusu nesnellikten daha da uzaklaşır. Özellikle sözcük boyutunda bu çok belirgin olabilir. Bu nedenle politika alanında “politik terimleri” sınırlandırmak zordur ve politika bağlamında “terim” sözcüğünün kullanımı, diğer alanlardaki “terim” sözcüğünün içeriğiyle birebir örtüşmeyebilir.

Politikada propaganda ağırlıklı metinlerin, dil kullanıcısının ya da politik tavrın (ideolojinin) öznel yanının belirgin olduğu, çalışmanın önceki bölümlerinde belirtilmişti. Bu metinlerde sözcüklerin anlam boyutları arasındaki sınırlar tıp ve hukuk gibi alanlardaki metinlerde olduğu gibi belirgin olmasa da, alana yönelik gelişmiş olan bir terminoloji mevcuttur. Deyimler, eğretilmeler, ince alaylar, tekrarlar, mecazi söylemler, atıflar, kinayeler, sıralamalar, karşılaştırmalar vb. dil araçlarının yanı sıra politik terminoloji, politik dili oluşturan başlıca unsurlardandır.

Çeviri açısından bakıldığında, politik metinlerde söz-sanatsal içeriklerin yanı sıra terim çevirisi, metnin iletisine eşdeğer bir metin oluşturmak için gereklidir. Politik dil kullanımı, anlam, ideoloji ve yönlendirme boyutu ile dilsel bağlam, tarihsel ve toplumsal arka alan ile yüzleşilmeden metin anlamlandırılmaz. Dil kullanımında kültürel boyutun bu kadar öne çıktığı

politik metinlerde elbette “terimler” de çeviri güçlükleri içerebilecektir.

Uzmanlık metinlerinde terim çevirisine ilişkin yapılmış olan bazı çalışmalar temelinde, politik metinlerde terim çevirisi ve bu bağlamda karşılaşılabilecek olası güçlüklerde izlenebilecek çözüm yolları ele alınmıştır. Terim çevirisinin kendi içinde alt başlıklara ayrılması, Werner Koller’in, diller arası eşdeğerlik ilişkileri (Koller 1992:228-266) ve Reiner Arntz ile Heribert Picht’in, “çeviriye yönelik terminoloji çalışması” bağlamında (Stolze 1999:38) yaptıkları çalışmalara dayanmaktadır. Bu çalışmalarda, terimlerin erek dildeki karşılıklarına ilişkin farklı derecelerde eşdeğerlik durumları söz konusudur. Bu eşdeğerlik derecelerine ilişkin bir inceleme aşağıdaki bölümlerde politik terimlere yönelik yapılmıştır.

V.1 Eşdeğerlik Durumunda Terim Çevirisi

Bir dildeki bir terimin karşılığı eşdeğer nitelikte erek dilde de mevcutsa, bu durum çeviri açısından sorun yaratmaz. Ancak bu terimin karşılığının erek dilde birbirinden farklı anlamlar içeren alternatifleri de mevcut ise, çeviri güçlükleri de söz konusu olacaktır.

Örnek:

Integration-bütünleşme, kaynaşma, uyum, entegrasyon

Nationalismus - ulusalcılık, milliyetçilik, nasyonalizm

Yukarıdaki örnekte Almanca ‘Integration’ sözcüğünün Türkçede çeşitli karşılıkları olduğu görülmektedir. Çeviri sürecinde, sözcüğün, bir metin ve bir bağlam içinde yer alması, Türkçeye çeviri seçeneklerinden en uygununu bulmak, diğer örnekte olduğundan daha kolay olacaktır çünkü ‘Integration’

terimi, ‘Nationalismus’ terimine kıyasla ideolojik, kültürel ya da toplumsal değer taşımamaktadır.

Örnekte Almanca “Nationalismus” kavramına Türkçe karşılık oluşturabilecek farklı seçenekler söz konusudur. Ancak bu seçenekler tek bir sözcüğün karşılığı olsa da, içerikleri, kullanıldıkları bağlama göre küçük ama önemli farklılıklar gösterir. Bu nedenle Türkçe “milliyetçilik” ve “ulusalcılık” her zaman her bağlamda birbirinin yerini tutmayabilir. Bu durumu açıklamak için, bu terimin dil kullanımındaki yerine bakmak yeterli olacaktır. Tarihsel ve toplumsal bağlam, bu sorunun yanıtını verecektir. Her iki dilin geçirdiği farklı toplumsal ve tarihsel süreç, kültür yüklü olan bu tip kavramlara farklı kültürel, toplumsal ya da ideolojik anlamlar yüklenilmesine sebep olmuştur.

Buna benzer durumlarda çeviri güçlüğüne aşmanın farklı yolları vardır. Eğer erek dildeki sözcüklerde içerikteki farklılık çeviride belirleyici değilse, zaten bir çeviri zorluğu söz konusu olmayacaktır. Ancak erek dildeki karşılıklar dil kullanımında kültürel, toplumsal ya da ideolojik bakımdan eşdeğerlik özelliği taşımıyorsa, en uygun karşılığın metin bağlamından çıkarılması bir çözüm yolu olacaktır.

Örnek:

“Die neu geschaffene Bundeskulturstiftung ist Ausdruck kultureller Weltoffenheit, die sich zur Bewahrung des nationalen kulturellen Erbes bekennt” (SPD 2002:68).

[Yeni yapılandırılmış olan Federal Kültür Vakfı, ulusal kültür mirasının korunmasını görev edinmiş, kültürün bütün dünyaya açık oluşunun bir göstergesidir.]

Yukarıdaki örnekte “national” sözcüğünün karşılığı olarak çeviride

“ulusal” sözcüğü verilmiştir. Politik metinlerde sözcük tercihi asıl anlam bakımından belirleyici olmasa da, belirli bir tarihsel süreç içinde sözcüğe yüklenilmiş olan kültürel, toplumsal ya da ideolojik değerler bakımından yan anlam boyutunda belirleyici olabilir. Dil, düşüncenin yansımasıdır ve politik dil kullanımında bazı sözcükler ideolojiyi de yansıtır. Örnekte “milli” sözcüğü “national” sözcüğüne asıl anlam bakımından karşılık gösterilebilse de, tümce SPD’ye (Almanya Sosyal-Demokrat Partisi) ait olduğu için, bu çeviride “ulusal” sözcüğü daha uygun düşmektedir çünkü Türkçe dil kullanımında “milliyetçilik” kavramı sağ ağırlıklı ideolojiyle özdeşleştirilirken, “ulusalcılık” sol ağırlıklı ideolojinin tercih ettiği bir sözcüktür. SPD de sol ideolojiyi benimseyen bir parti olduğu için, ulusal sözcüğünün tercih edilmesi uygundur.

Farklı toplumsal yapılanmalar ve kültürel farklılıklar dil kullanımına yansır. Bu nedenle birebir eşdeğerlik durumunda, erek dilsel boşluklara da rastlanabilir. Buna örnek, Almanca “Landtag” terimi gösterilebilir. “Landtag”, “Bundestag”ın bir alt birimidir ve Türkiye’de devletin yapılanmasında böyle bir birim mevcut değildir. Bu durumda birebir terim çevirisi için metin bağlamına göre gerekli ek bilgiler de verilerek “meclis” ya da “parlamento” sözcüğünü kullanmak bir çözüm yolu olabilecektir.

Ancak bu tercih, çıkış dildeki terimin anlamını tam karşılamadığı için, “bire çok eşdeğerlik” çeviri yöntemine başvurulması daha uygun olacaktır.

Örnek 1:

Landtag - Almanya’da eyalet meclisi

Bire çok eşdeğerlik durumunda, çıkış dildeki bir sözcüğü erek dilde birden fazla sözcük karşılar. Aşağıda verilmiş olan diğer örneklerde de görüldüğü gibi, bu durumda erek dildeki karşılık, farklı sözcük türü veya açıklama olabilir.

Örnek 2:

die Arbeitsförderung - iş alanının desteklenmesi

die Eigeninitiative - bireysel girişim

die Tarifparteien - toplu iş sözleşmesinin tarafları

volkswirtschaftlich – iktisadi

einklagbar - hakkında dava açılabilir

Subvention - sübvansiyon, devletten yardım alma

Selbstzweck - özçıkâr, özamaç

amtierend - şu anda başta olan

V.2 Kapsama Durumunda Terim Çevirisi

R. Arntz ile H. Picht, çeviriye yönelik terminoloji çalışmaları bağlamında, terimlerin çeşitli karşılık durumlarını tespit etmişlerdir (Stolze 1999:38 içinde Arntz/Picht 1982:143). Buna göre, bir dildeki bir kavram, içerik bakımından diğer dildeki bir kavramdan daha kapsamlıysa ve erek dildeki kavramın içeriğini tamamen içeriyorsa, bir kapsama durumu söz konusudur. Almanya ile Türkiye arasında, daha önce de anılan sosyal, kurumsal, kültürel vb. farklılıkların bulunması, terim boyutunda kapsama durumunun oluşmasına da sebep olabilmektedir.

Örnek 1:

die (Erst-/Zweit-)Stimme – oy

Yukarıdaki örnekte verilmiş olan Almanca-Türkçe kavram çiftinde, terim çevirisinde kapsama durumu görülmektedir. Almanya'daki seçmenin verdiği oy ile Türkiye'deki seçmenin verdiği oy aynı değildir. Türkiye'deki seçmen, oyunu sadece partiye verebilirken, Almanya'daki seçmenin, biri partiye biri de dolaysız olarak milletvekiline olmak üzere, birbirinden bağımsız iki oy verme hakkı vardır. Bu bağlamda Türkçe “oy” kavramı, Almanca “Erststimme” ve “Zweitstimme” kavramlarını kapsamaktadır. Türkçe-Almanca dil çiftinde kapsama durumuna ilişkin benzeri örnekler bulmak olanaklıdır.

Örnek 2:

Kommissionspräsident/-in - (kadın/erkek) komisyon başkanı

Örnek 2’de verilmiş olan Almanca ‘Kommissionspräsident/-in’ terimi de kapsama durumunu somutlaştıran bir örnektir. Almancada meslek unvanı gibi bazı kavramlarda kadın-erkek ayrımı yapılırken, Türkçede tek bir sözcük her ikisini de kapsamaktadır.

V.3 Kesişme Durumunda Terim Çevirisi

Yine Arntz/Picht’in (Stolze 1999:38) çalışmasında, terimlerin kesişme durumu da ele alınmıştır. Terimlerin kesişme durumu, çıkış dildeki terimle erek dildeki terim içeriğinin anlam boyutunda sadece kısmen eşdeğer olması anlamındadır. Terimler ortak bir anlam taşıyor olsa da, kesişme durumunda, her iki terim birbirinden bağımsız farklı anlamsal kapsamlar da içerebilmektedir.

Örnek:

Wehrdienst - askerlik

Yukarıdaki örnekte verilmiş olan Almanca “Wehrdienst” kavramını Türkçe “askerlik” kavramı temel anlamda karşılamaktadır. Ancak iki sözcüğün anlamı ayrıntılı olarak incelendiğinde, Alman kültürüne ait olan “Wehrdienst” ile Türk kültürünün “askerlik” anlayışı arasında bazı farklar olduğu ortaya çıkmaktadır. Yukarıdaki örneğe benzer bir şekilde kesişme durumuna örnek teşkil edecek bazı kavram çiftleri aşağıda verilmiştir.

Örnek:

Arbeitsamt - İş ve İşçi [Bulma] Kurumu

Bundesanstalt für Arbeit – Federal İş Bulma Merkezi

Sozialamt - Sosyal Yardım Kurumu

Arbeitsrecht - İş Hukuku

Terim çevirisi bağlamında kesişme durumuyla karşılaşıldığında, erek dilde temel anlamı karşılayan sözcüğün kullanılması yanlış olmayacaktır. Ancak bağlamdaki önemi gözetilerek, gerektiği zaman, terimin içeriğine ilişkin ek bilgi niteliğinde açıklama yapılması da uygun olabilecektir.

V.4 “1:0” Durumunda Terim Çevirisi

Kesişme ve kapsama durumundan farklı olarak, bire sıfır durumu, kaynak dildeki bir sözcüğün ya da ifadenin, erek dilde bütünüyle karşılıksız kalması durumudur. Buna rağmen bir terimin erek dilde yerleşmiş bir karşılığı olmaması, çevrilemezliğin göstergesi değildir. Çeviri sürecinde bire sıfır eşdeğerlik durumu sadece geçici bir durumdur ve çeviri görevi olan çevirmen, bu aşamada uygun

çözümler bulma yetkisine ve sorumluluğuna sahiptir. Koller, eşdeğerlik ilişkileri çalışmasında bire sıfır eşdeğerlik durumuna ilişkin bazı çözümler önermiştir.

Bu çözümlerden biri alıntılama, yani çıkış dildeki sözcüğün erek dile alınması olup kendi içinde yine ikiye ayrılmaktadır. Alıntılamanın bir türü, çıkış dil sözcüğün erek dile hiç değiştirilmeden alınmasıdır. Çıkış dil sözcüğün erek dilin sesbilimsel, yazıbilimsel ve/veya biçimbilimsel normlarına uydurulması da bir başka alıntılama türüdür. Önceleri yabancı kelimeler olarak adlandırılan alıntı kelimelerin birçoğu, özellikle alansal iletişimde iletişimi kolaylaştırdığı için dilde yerleşmiştir. Alıntı kelimelere örnek bazı terimler aşağıda verilmiştir.

Örnek 1:

die Demografie – demografi

die Demokratie – demokrasi

die Organisation – organizasyon

das Potential – potansiyel

die Strategie – strateji

sozial - sosyal

der Föderalismus - federalizm

Kaynak sözcük içeriğinin erek dile birebir çevrilerek alıntılanması, erek dilde en yakın ya da benzer anlamda kullanılan bir ifadenin kullanılması, sözcüğün açıklanarak aktarılması ve erek dilde aynı ya da benzer etki yaratacak bir ifadenin kullanılması (uyarlama), Koller'in önerdiği diğer çözüm yollarıdır (bkz. Koller 1992:232-234).

Örnek 2:

Arbeitsorganisation - iş örgütü

Eigenverantwortung - öz sorumluluk

Yukarıdaki örnekte görülen Almanca “Arbeitsorganisation” kavramı, Almanca politik dil kullanımında yaygın bir terimdir. Türkçe karşılığına bakıldığında “iş” ve “örgüt” sözcükleri tek tek yabancı olmasa da, bu karşılık Almanca terimin alıntı çevirisidir. “İş örgütü” ifadesi Türkçe dil kullanıcısı için anlaşılır olsa da, bu iki ifade Türkçede yerleşik bir politik terim değildir.

Örnek 3:

brachliegend - verimli olabilecek, ancak kullanılmamış

Yukarıda, bire sıfır durumunda, “açıklama ile erek dile aktarma” yöntemine bir örnek verilmiştir. Almanca “brachliegend” teriminin uygun Türkçe karşılığı ancak bir açıklamayla verilebilmektedir.

Örnek 4:

das Schlusslicht - son sıralarda

Yukarıda, Almanca ‘das Schlusslicht’ ve Türkçe karşılığı ‘son sıralarda’ sözcükleriyle, erek dilde aynı ya da benzer etki yaratacak bir ifadenin kullanılmasına, yani uyarlamaya bir örnek verilmiştir. ‘Schlusslicht’ Almandada, trenlerde en son vagonun üstünde bulunan ışığa denir ve ilgili politik metinde ‘son sıralar’ anlamında kullanılmıştır.

Bire sıfır eşdeğerlik durumuna ilişkin Koller'in önermiş olduğu beş farklı çözüm yolunun dışında, geniş kapsamlı bir konu olan sözcük oluşturma da bir çözüm alternatifidir. Türkçe dil yapısına bağlı kalarak var olan bazı sözcüklerden yeni sözcükler türetmek olanaklıdır. Türk Dil Kurumunun kurulması ve Türkiye'de terim çalışmalarının hız kazandığı 1940'lı yıllardan beri, Arap ve Fars kökenli terimleri Türkçeleştirmek, “Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini ortaya çıkarmak; Türk dilini, dünya dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe ulaştırmak” amacıyla bu alanda yoğun çalışmalar gerçekleştirilmiştir (bkz. Grünberg/Onart 1976:7).

Türkçede sözcük türetmenin de çeşitli yolları vardır; sözcük birleştirme, tamlamalar kurma, sözcük türünü değiştirme, halk ağzından sözcük aktarma, diğer Türk lehçelerinden yararlanma yöntemleri bunlardan bazılarıdır (bkz. Zülfikar 1991:149-150). Zülfikar, terim çalışmalarında kalıcı sonuçlar alınabilmesi için kurumlar arası bir işbirliğinin gerekliliğine vurgu yapmıştır. “... Daha çok kişisel çabalara bırakılan çoğu kez de çeviricilerin elinde kalan terimlere uygun Türkçe karşılıklar bulma meselesinde kurumlar arası bir işbirliğinin gerçekleştirilmesi şarttır” (Zülfikar 1991:149). Türkçede terim çalışmalarında filolojiler arasındaki işbirliği bile bu alandaki dağınıklığı önlemeye yönelik atılmış bir adım olacaktır.

Çevirmen, daha önce var olmayan bir kavramı, çeviri yoluyla dile kazandırma göreviyle sıkça karşılaşabilir. Terim oluşturma görevi, özellikle betimde ayrıntıya inilmesi gereken bilim dallarında ya da ayrıntılı anlatımın tercih edilmesi gereken çeşitli uzmanlık alanlarında söz konusudur. Çeviri işiyle uğraşan kişiler tarafından yazılmış ve anılan durumu örnekleyecek bazı alıntılar şöyledir: “... Terim Sözlükleri Dizisi içinde yer alan bu sözlükte, Kentbilim'de kullanılan belli başlı terimlere Türkçe karşılıklar aramaya, gücüm yettiğince türetmeye çalıştım” (Keleş 1980:9); “Çağdaş mantık konularında eski terimler diye önemli bir dağarcık bulunmadığından, bu sözlüğü hazırlarken büyük ölçüde

yeni terimlerin önerilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur” (Grünberg/Onart 1976:13); “Anlayış yolunun açık olması, bir ipucu bulunması gerekir. Müselles-i mütesaviyül adla bu nitelikte değildi; bir külçe gibi anlayış yolunu tıkayan, öğrencinin eline hiçbir ipucu vermeyen, cansız bir tekerleme idi. Atatürk, [...] bu anlayış yolunun tıkanıklığını açmak için bu terimi, anadili öğelerinden yapılı eşkenar üçgen’e çevirdi” (Çoker/Karaçay 1983:IX). Dile yerleşen ya da yerleşemeyen, geçici ya da kalıcı sözcük önerileri sağlayan çevirmenin, özellikle uzmanlık alan çevirilerinde dile katkısının ne kadar belirleyici olduğu bu noktada anlaşılmaktadır.

Türkçede politik terim oluşturmaya örnek gösterilebilecek bazı terimler aşağıdaki örnekte verilmiştir.

Örnek:

kommunalisiert –yerelleştirilmiş

konsequent – sonuçsal

modernisiert – çağdaştırılmış

solidarisch - dayanışmacı

Yukarıdaki örnekte verilmiş olan terim çiftlerindeki Türkçe karşılıklarda, sözcükler türetme yoluyla oluşturulmuştur. Dil varlığında yer alan ve dil kullanımında yaygın olan sözcüklere son ekler getirilerek, dile yeni sözcükler kazandırılmıştır.

VI. Terim Çalışmasının Çevirideki Yeri ve Önemi

Terim çalışmasının çevirideki yeri ve önemi sorgulandığında, özellikle alansal çeviri çalışmalarında terim çalışmasını vazgeçilmez kılan birçok gerekçeyle karşılaşılmaktadır. Bir çevirmenin bir çeviri görevini üstlenme amacını sorgulamakla yola çıkıldığında, çeviri eylemi, bir olguyu bir dilden bir başka dile aktararak bir erek kitleye anlaşılır kılmaktır. Çevirmen açısından çeviri, öncelikle çıkış metindeki bir olguyu bütünüyle kavramak, daha sonra da bu olgunun anlatıldığı dil örgüsünü tamamen değiştirmektir. Bir başka deyişle, çeviri süreci, çözümleme ve yeniden oluşturma aşamalarından oluşmaktadır.

Çözümleme aşaması, çevirmenin dile hakimiyetinin gelişmiş olmasını gerektirir ve çevirmenin dil hakimiyeti, metinlerle çalışarak gelişir. Bu bağlamda da, çeviriye yönelik dizgeli bir terim çalışması belirleyici bir unsurdur.

Çeviri nedir? sorusuna farklı bakış açılarından farklı tanımlar getirmek olanaklıdır. Çeviri, *sürekli sözcük düzeyiyle bağlam düzeyi arasında gidip gelerek terminoloji çalışması yapma anlamında bir eşdeğerler bulma çabasıdır* tanımı da bunlardan biridir (bkz. Hohnhold 1979:155). Söz konusu eşdeğerlik birimleri, anlam düzeyinde olabileceği gibi, sözcük düzeyinde de olabilir. Gerek sözcük gerekse anlam düzeyinde eşdeğerler bulma çabası, çeviriye yönelik terminoloji çalışmasıyla doğrudan ilişkilidir.

İşlevsel bir çeviri gerçekleştirebilmek için, çevirmen, çeviri yapacağı alana ait terimleri, söylemleri, alansal dil yapılarını ve bunlara bağlı olarak alansal dil kullanımını tanımalıdır. Zaman açısından pratik yöntemlerle yapılacak ve aynı zamanda güvenilir bir çeviri metni için, çevirmen, gerekli olan mevcut araç ve olanakları kullanmalıdır; olmayanları ise sağlamalıdır. Profesyonellik bakımından ilerlemek, eski alansal bilgileri güncelleştirmek ve yeni bilgiler edinmek için, çevirmen, alan gündemini sürekli olarak izlemelidir.

Bu çalışmada bölüm II.3'te örneklendiği gibi dizgeli bir terim çalışması, sağlayacağı dilsel katkının yanı sıra, alansal bilgiye ulaşmayı kaçınılmaz kılan bir yoldur. Alan terminolojisini edinmek üzere terim çalışması yapan çevirmen, etkin bir şekilde geniş kapsamlı bir alan araştırması yapmalıdır. Hohnhold'a (1982) göre, çevirmen böylece, terim çalışması sonucunda, çalıştığı alan çerçevesinde bağımsızlık ve yetkinlik kazanır. Çevirmene sağladığı katkılar bakımından terim çalışmasının çevirideki yeri, alansal çevirilerin ayrılmaz bir parçasıdır.

Ayrıca, 1940'lı yıllarda Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığınca gerçekleştirilmiş çeviri çalışmaları düşünüldüğünde, çeviri aracılığıyla edebiyat, felsefe gibi birçok alanda Türkçe dil kullanımına yeni sözcükler kazandırılmıştır. Bu bağlamda da, çeviri ile terminoloji çalışmalarının birbirinden ayrılmaz iki olgu olduğu görülmektedir.

Gelecekte yapılacak olan çeviri çalışmalarını kolaylaştırmak bakımından, çevirmenler ile terminologlar arasında yoğun bir iş birliği olması gerekmektedir. Özellikle Türkiye'deki çeviribilim tarihi henüz çok eskilere dayanmadığı için, birçok alanda çeviriye yönelik terminoloji çalışmaları henüz yetersiz kalmaktadır. Alanlara özgü terminolojiyi bir arada toplama ve sözlükçelere, terim sözlüklerine doğru ilk adımı atma doğrultusunda terim çalışmaları belirleyicidir.

VII. Örnek Politik Metinler ve Çevirileri

Bu bölümde, yukarıdaki kuramsal çalışmalara birer metin ve çeviri örneği oluşturmaları açısından, Almanya parlamentosunda yer alan üç partinin 2002 seçim programlarından örnek metinler seçilmiş ve Türkçeye çevrilmiştir. Seçilmiş örnek metinler, seçim programlarında yer alan “istihdam politikası” ve “Avrupa Birliği politikası” konularıyla sınırlandırılmıştır.

VII.1 Örnek Metin 1: SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi)

SPD, Erneuerung und Zusammenhalt. Regierungsprogramm 2002-2006. (s. 16-18)

■ DEUTSCHLAND IN EUROPA

Wir gehören zu Europa und Europa gehört zu uns. Deutschland mit seinen Regionen ist und bleibt dabei unsere Heimat.

Das Zusammenwachsen Europas in der Europäischen Union ist weltweit eine der hoffnungsvollsten Entwicklungen überhaupt.

Die Stabilität, die die europäische Integration gefunden hat, begründet Frieden und Wohlstand für unseren Kontinent dauerhaft.

Jetzt stehen weitere wichtige Entscheidungen darüber an, wie es weitergeht in Europa und welches unverwechselbare Gesicht Europa bekommen soll.

Im diesem Jahrzehnt muss eine Erweiterung der EU gelingen, die vor allem die europäischen Länder des ehemals kommunistischen

Herrschaftsbereichs einbezieht.

Und es muss die EU eine Gestaltungskraft entwickeln, die - demokratisch legitimiert und politisch effizient- der neuen Aufgabe gerecht wird.

Die europäische Idee hat ihren eigenen Wert, aber sie ist auch die unverzichtbare Antwort auf die Globalisierung.

Wir tun alles, den europäischen Integrationsprozess voranzubringen und dabei die wohlbegründeten deutschen Interessen zu berücksichtigen.

Die europäische Einigung vollenden

Politisch und wirtschaftlich wird die Osterweiterung der EU sowohl für die Beitrittskandidaten als auch für Deutschland und die jetzigen Mitgliedsstaaten der Europäischen Union ein Gewinn. Mit der Erweiterung wird die Europäische Union zum weltweit größten Binnenmarkt. Ihre globale Wettbewerbsfähigkeit wird weiter gestärkt, denn die hinzukommenden Länder sind Wachstumsmärkte. In Deutschland als einem der wichtigsten Wirtschaftspartner der mittel- und osteuropäischen Beitrittsländer sichert der Handel mit Mittel- und Osteuropa schon jetzt viele Arbeitsplätze.

Wir werden auch weiterhin unseren Beitrag leisten, um

- die Erweiterungsverhandlungen zügig und sorgfältig zum Erfolg zu bringen, so dass die meisten Kandidatenländer -wenn möglich- bereits an den nächsten Wahlen zum Europäischen Parlament im Jahre 2004 teilnehmen können.

Dazu ist auch eine grundlegende Reform alter Politikbereiche der Europäischen Union notwendig, die Mittel für die Beitrittsländer freimacht.

- 7-jährige Übergangsfristen in den besonders sensiblen Bereichen wie der Arbeitnehmerfreizügigkeit oder Dienstleistungsfreiheit zu vereinbaren, die einerseits ein hohes Schutzniveau gegen Verwerfungen auf dem Arbeitsmarkt bieten, andererseits jedoch durch flexible Ausgestaltung eine schnelle Reaktion auf veränderte Rahmenbedingungen erlauben.

Çeviri 1

■ AVRUPA'DA ALMANYA

Biz Avrupa'nın bir parçasıyız; Avrupa da bizim bir parçamızdır. Bu gerçeğe birlikte, bütün yöreleriyle Almanya, bizim memleketimizdir ve öyle kalacaktır.

Avrupa Birliği çerçevesinde Avrupa'nın birleşerek genişlemesi, dünya çapında en umut verici gelişmelerden biridir.

Avrupa bütünleşmesinin istikrarı, kıtamızda sürekli barış ve refah temelindedir.

Önümüzde, Avrupa'nın nasıl devam edeceği ve Avrupa'nın kendisine özgü nasıl bir görünümü olacağı konularında önemli kararlar vardır.

İçinde bulunduğumuz on yılda, Avrupa Birliği, özellikle eski komünist yönetimdeki ülkeleri kapsayan bir genişleme gerçekleştirmelidir.

Avrupa Birliği, yeni göreve uygun, demokratik bakımdan meşru ve politik bakımdan etkili bir düzenleme gücü geliştirmelidir.

Avrupa fikrinin kendine özgü bir değeri vardır, ancak bu fikir aynı zamanda küreselleşmenin vazgeçilmez koşuludur.

Avrupa'nın genişleme sürecinin devamını sağlamak ve aynı zamanda haklı Alman çıkarlarını gözetmek için elimizden geleni yapıyoruz.[...]

Avrupa Birliğini Tamamlamak

AB'nin doğuya doğru genişlemesi, politik ve ekonomik bakımdan hem aday ülkeler hem de Almanya ve Avrupa Birliği'nin şu anki üye ülkeleri için bir kazanç olacaktır. Genişlemeyle birlikte, Avrupa Birliği dünyanın en büyük iç

pazarı haline gelecektir. AB'ye katılacak ülkeler, büyümekte olan pazarlar olduğu için, birliğin küresel rekabet gücü artacaktır. Birliğe üye Orta ve Doğu Avrupa üye ülkelerinin arasında en önemli iktisadi ortaklarından biri olan Almanya'da, Orta ve Doğu Avrupa ticareti şimdiden birçok iş yeri sağlamaktadır.

Biz katkı sağlamaya devam edeceğiz!

•Böylece, genişleme görüşmelerini hızlı ve itinalı bir şekilde başarıyla sonuçlandırmaya çalışacağız. Bizim isteğimiz, aday ülkelerin mümkün olduğunca çoğunun, 2004 yılında gerçekleşecek olan Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılabilmesidir. Bunun için, Avrupa Birliğinin politik alanlarının tümünde, aday ülkelere parasal kaynak sağlayacak temel değişiklikler gereklidir.

■Çabalarımızla serbest işçi dolaşımı ya da hizmet özgürlüğü gibi çok hassas alanlarda 7 yıllık geçiş süreleri sağlanacaktır. Bu süreler bir yandan iş pazarındaki işten çıkarılmalara karşı yüksek bir koruma düzeyi oluştururken, bir yandan da esnek bir yapılandırma sayesinde, temel koşulların değiştirilmesine hızlı bir tepki sağlanabilir.

Sözlükçe 1

Region	<i>bölge, yöre</i>
Zusammenwachsen	<i>birleşerek genişleme</i>
Integration	<i>bütünleşme, uyum, entegrasyon</i>
Herrschaftsbereich	<i>iktidar yetke alanı, burada: yönetim</i>
Gestaltungskraft	<i>düzenleme gücü</i>
legitimiert	<i>Meşru</i>
effizient	<i>Etkili</i>
Globalisierung	<i>küreselleşme/globalleşme</i>
Integrationsprozess	<i>bütünleşme/uyum/entegrasyon süreci</i>
Osterweiterung	<i>doğuda genişleme</i>
Beitrittskandidat	<i>aday ülke</i>
Mitgliedsstaat	<i>üye ülke</i>
Erweiterung	<i>genişleme/büyüme</i>
Binnenmarkt	<i>iç pazar</i>
globale Wettbewerbsfähigkeit	<i>küresel rekabet gücü</i>
Wachstumsmarkt	<i>büyümekte olan pazarlar</i>
Wirtschaftspartner	<i>iktisadi ortak, ekonomi ortağı</i>
Erweiterungsverhandlungen	<i>genişleme görüşmeleri, istişareleri</i>

Übergangsfristen	<i>geçiş süreleri</i>
Arbeitnehmerfreizügigkeit	<i>işçinin serbest dolaşımı</i>
Dienstleistungsfreiheit	<i>hizmet özgürlüğü</i>
Schutzniveau	<i>koruma düzeyi</i>
Verwerfung	<i>kayma, kırılma, ret; burada: işten çıkarılma</i>
Rahmenbedingungen	<i>çerçeve/temel koşullar</i>

VII. 2 Örnek Metin 2: CDU/CSU (Hristiyan Demokrat Birlik/Hristiyan Sosyal Birlik)

CDU/CSU. Leistung und Sicherheit. Regierungsprogramm 2002-2006.
(s.54-56)

7. Vertrauen für Deutschland in Europa und in der Welt

Voraussetzung für Freiheit und Demokratie ist Sicherheit. Sicherheit und Freiheit für die Menschen in Deutschland können nur im Bündnis mit unseren Partnern und Freunden in Europa und in der Welt geschützt werden. Daran haben die schrecklichen Terroranschläge in New York und Washington am 11. September 2001 nachdrücklich erinnert.

Europa muss man richtig machen

Die Einigung Europas ist das wertvollste Erbe des 20. Jahrhunderts. Die europäische Einigung ist die zentrale Gestaltungsaufgabe, um Frieden und Freiheit dauerhaft zu sichern. Sie muss auf dem Vertrauen der Bürger und auf einer gründlichen öffentlichen Diskussion der Perspektiven für Europa aufbauen. Die Handlungsfähigkeit Europas muss gestärkt werden. Selbstbewusste Nationen und Regionen sind die Bausteine Europas. Ihre geschichtlich gewachsene Vielfalt ist Europas Stärke. Nur mit Föderalismus, Subsidiarität und klar abgegrenzten, kraftvoll wahrgenommenen Kompetenzen der Ebenen Kommune, Region, Nation und Europa kann eine gute

Zukunft gestaltet werden.

Deutschland hat an Gewicht in Europa verloren. Die Regierung Schröder zeigt kein echtes Engagement für die europäische Einigung. Sie hat die kleinen Partnerstaaten, darunter vor allem Deutschlands Nachbarn Österreich, wiederholt vor den Kopf gestoßen. Der deutsch-französische Motor der Europäischen Integration stottert, die Beziehungen zu Frankreich wurden vernachlässigt.

CDU und CSU haben in Europa die Fundamente für den Euro als stabile Gemeinschaftswährung gelegt und den Stabilitätspakt in den Europäischen Verträgen durchgesetzt. Die Grundlagen eines stabilen Euro dürfen nicht aufgeweicht werden. Die Unabhängigkeit der Europäischen Zentralbank muss gewahrt und gegen Versuche politischer Einflussnahme verteidigt werden.

Wir werden uns dafür einsetzen, die europäischen Aufgaben gerechter zu finanzieren. Wir wollen die traditionellen europäischen Strukturpolitiken beenden und sie durch einen europäischen Solidaritätsfonds ersetzen, der für Finanztransfers nach objektiven Maßstäben für investive Maßnahmen sorgt. Als Ausgleich zur Konzentration dieser EU-Strukturförderung auf die bedürftigsten Regionen muss allen Mitgliedstaaten und Regionen ein gewisser Entscheidungsspielraum eröffnet werden, der eine gezielte eigenständige Regionalförderung ermöglicht, einen Subventionswettbewerb aber ausschließt. Eine Reform der EU-Finzen muss für einen gerechten Beitrag aller Mitgliedstaaten zum EU-Haushalt sorgen, der ihrem wirtschaftlichen Wohlstand (Bruttoinlandsprodukt in Kaufkraftstandards) entspricht.

Wir werden die EU-Osterweiterung erfolgreich zu Ende führen.

Deutschland als Land in der Mitte Europas muss mit allen Nachbarn gleichermaßen partnerschaftlich verbunden sein. Es ist allerdings Aufgabe der amtierenden Bundesregierung, zu einem sachgerechten Abschluss der Beitrittsverhandlungen bis Ende 2002 den Beitrag Deutschlands zu leisten.

Die Osterweiterung der Europäischen Union eröffnet die historische Chance, Frieden, Freiheit und Sicherheit in ganz Europa nachhaltig zu sichern. Die Erweiterung der Europäischen Union wird diesseits und jenseits ihrer bisherigen Grenzen Märkte entwickeln, Arbeitsplätze sichern und den Menschen mehr Wohlstand bringen. Je solider die jetzt laufenden Beitrittsverhandlungen geführt werden, umso eher wird diese Chance genutzt. Die Erweiterung der EU darf weder die Leistungsfähigkeit der Beitrittskandidaten noch die Integrationskraft der Europäischen Union und ihrer Mitgliedsländer überfordern. Flexible, zeitlich nach Branchen und Regionen differenzierte und ausreichend lange Übergangsfristen sind notwendig, bis Arbeitnehmerfreizügigkeit, Niederlassungs- und Dienstleistungsfreiheit in vollem Umfang gewahrt werden können. Wir wollen mit einem Aktionsplan für die Grenzregionen Chancen nutzen und Risiken mindern: abgestimmter und beschleunigter Ausbau der Infrastrukturen, gezielte Förderinstrumente für die notwendigen Anpassungsprozesse und eine wirksame Strukturpolitik.

Die deutschen Heimatvertriebenen und die deutschen Volksgruppen in Mittel- und Osteuropa haben heute eine wichtige Brückenfunktion bei der Zusammenarbeit mit Deutschlands östlichen Nachbarstaaten. Auch deshalb verdienen

die deutschen Minderheiten im Osten unsere Unterstützung. Die Union wird im Hinblick auf die Osterweiterung der Europäischen Union die berechtigten Anliegen der Heimatvertriebenen zur Sprache bringen. Die in der Europäischen Union geltende Freizügigkeit und Niederlassungsfreiheit ist ein Schritt hin zur Verwirklichung des Rechts auf die Heimat auch der deutschen Vertriebenen -in einem Europa, das sich als Rechts- und Wertegemeinschaft versteht und in dem die Völker und Volksgruppen einträchtig und ohne rechtliche Diskriminierung auch aus der Vergangenheit zusammenleben können. Das Recht auf die Heimat gilt.

Die Vertreibungsdekrete und -gesetze sind Unrecht. Sie stehen im Gegensatz zu Geist und Werten der Europäischen Union und des Völkerrechts. Vertreibung und ethnische Säuberung dürfen nirgendwo Teil der bestehenden Rechtsordnung sein. Im Gegensatz zu SPD und Grünen, die deutsche Aussiedler willkürlich weitgehend von der Aufnahme ausschließen wollen, bekennen wir uns zur Geschichte aller Deutschen. Mit einem „Zentrum gegen Vertreibung“ in Berlin wollen wir ein Zeichen setzen, um an das Unrecht der Vertreibung zu erinnern und es für immer zu ächten.

Wir werden die in Ansätzen stecken gebliebene Reform der Europäischen Institutionen vorantreiben. Wir wollen die demokratische Legitimation der europäischen Institutionen stärken. Das Ziel, eine Union mit 25 oder mehr Mitgliedstaaten handlungsfähig zu halten, ist nicht erreicht. Europa braucht eine Kommission in arbeitsfähiger Größe. Für Gesetzgebung und Budget sollen Parlament und Rat gemeinsam zuständig sein.

Dabei sollten die Sitze im Europäischen Parlament den Mitgliedstaaten -mit Ausnahme einer Mindestanzahl für die Kleinsten- grundsätzlich nach der Bevölkerungszahl zugeordnet werden. Der Rat soll seine Entscheidungen grundsätzlich mit gewichteter Mehrheit treffen. Voraussetzung für den Übergang zu weiteren Mehrheitsentscheidungen ist aber eine klare Kompetenzabgrenzung. Vertragsänderungen, die Aufnahme neuer Mitglieder, die Inanspruchnahme der Generalklauseln, die Steuerpolitik und die Einnahmen der Europäischen Union müssen dagegen in der Einstimmigkeit verbleiben.

Wir setzen uns für eine dem Rang der deutschen Sprache -der in der Europäischen Union von den meisten Menschen als Muttersprache gesprochene Sprache- entsprechende Berücksichtigung in den Institutionen der Europäischen Union ein. Gerade im Interesse der Bürger, die sich an die Europäischen Institutionen wenden, und der mittelständischen Wirtschaft ist es nicht hinzunehmen, wenn Deutsch nur nachrangig benutzt wird. Bei der Verfügbarkeit muttersprachlicher Unterlagen darf Deutsch keiner anderen Sprache nachstehen.

Wir wollen für eine klare Kompetenzabgrenzung zwischen der europäischen und der nationalen Ebene sorgen. Klare Antworten auf die Frage, was Europa entscheiden soll und was die Verantwortung der Mitgliedstaaten und Regionen ist und bleiben muss, festigen das Vertrauen der Bürger, ohne dass wir das gemeinsame Haus Europa nicht bauen können. Die Zuständigkeiten der Europäischen Union müssen erkennbar, vorhersehbar und begrenzt sein.

In einem erheblich vergrößerten Europa muss sich die EU auf die

Aufgaben beschränken, die nur gemeinsam bewältigt werden können, wozu die Außen-, Sicherheits- und Verteidigungspolitik gehören und der einheitliche Binnenmarkt mit einem funktionierenden wirtschaftlichen Wettbewerb, einheitlicher Außenvertretung und gemeinsamer Währung.

Die nationale oder regionale Ebene behält auf Dauer die Zuständigkeit für alle Politikbereiche, die mit den gewachsenen Traditionen in Zivilisation, Kultur und „Zivilgesellschaft“ besonders eng verbunden sind. Dazu gehören insbesondere der innere Staatsaufbau und die kommunale Selbstverwaltung, die soziale Sicherheit und die Familienstrukturen.

Alle notwendigen grundsätzlichen Regelungen, insbesondere zur Verteilung der Zuständigkeiten zwischen der Europäischen Union und den Mitgliedstaaten, zur Finanzverfassung sowie zu den Institutionen der Europäischen Union und ihren Verfahrensweisen sollen mit der EU-Grundrechte-Charta in einem Verfassungsvertrag zusammengefasst werden.

Çeviri 2

7. Avrupa'da ve Dünyada Almanya'ya Güven

Özgürlüğün ve demokrasinin ön koşulu güvendir. Almanya'daki insanların güveni ve özgürlüğü ancak Avrupa ve dünyadaki ortaklarımız ve dostlarımız ile korunabilir. 11 Eylül 2001'de New York ve Washington'da gerçekleşen korkunç terör saldırıları bu gerçekliği bütün dünyaya ciddi anlamda hatırlattı.

Avrupa doğru düzenlenmeli ve sağlıklı yapılandırılmalıdır

Avrupa'nın Birleşmesi, 20. yüzyılın en değerli mirasıdır. Avrupa'da barış ve özgürlüğü sürekli güvence altına almanın tek yolu Avrupa'nın birleşmesidir. Bu birleşme, yurttaşların güveni ve Avrupa perspektiflerine ilişkin kapsamlı bir kamu tartışması temelinde gerçekleşmelidir. Avrupa'nın müdahale yeteneği güçlendirilmelidir. Ulusların ve bölgelerin özbilinci Avrupa'nın temelidir. Ulusların ve bölgelerin tarih boyu gelişmiş bu çeşitliliği, Avrupa'nın gücüdür. Belediye, yöre, ulus ve Avrupa boyutunda, ancak federalizmle, küçük birimlerin özerkliğiyle ve kesin sınırlandırılmış ve yoğun bir şekilde hissedilen yetki donanımıyla iyi bir gelecek oluşturulabilir.

Almanya, Avrupa'da ağırlık kaybetmiştir. Schröder yönetimi, Avrupa Birliği'ni gerçek anlamda inanarak savunmamaktadır. Bu yönetim, özellikle Almanya'nın komşusu olan Avusturya başta olmak üzere, küçük üye devletlere olumsuz tavır gösterdi. Avrupa kaynaşmasının motoru olan Almanya-Fransa birlikteliği zarar görmüş ve Fransa ile olan ilişkiler ihmal edilmiştir.

CDU ve CSU olarak biz, Avrupa'da sağlam bir ortak para birimi olarak Avro temellerini attık ve Avrupa sözleşmelerinde süreklilik anlaşmasını sağladık. Ortak para birimi Avro'nun temelleri zayıflatılmamalıdır. Avrupa Merkez Bankasının bağımsızlığı savunulup, politik yönden etkileme girişimlerine karşı korunmalıdır.

Avrupa görevlerini daha adil bir şekilde finanse etmeye çalışacağız. Geleneksel *Avrupa'yı Yapılandırma Politikalarına*, son verip bu politikanın yerine, yatırımcı önlemler için nesnel ölçütlere göre bütçe aktarımları sağlayan bir Avrupa Dayanışma Fonu getireceğiz. AB yapısının desteklenmesinin en yoksul yörelere odaklanmasını dengelemek için, tüm üye ülke ve yörelere, bilinçli ve bağımsız bir yerel yönetim sağlayan, sübvansiyon yarışını ise kabul etmeyen belirli bir karar alma özgürlüğü yaratılmalıdır. AB ödenekleri bağlamında tasarlanan bir reform, tüm üye ülkelerin, AB bütçesine dengeli katkısını sağlamalıdır. Sağlanan bu katkıların miktarı, her bir ülkenin ekonomik refahıyla doğru orantılı olmalıdır.

AB'nin doğruya doğru genişlemesini başarıyla tamamlayacağız. Avrupa'nın ortasında yer alan Almanya, komşu ülkelerin tümüyle eşit düzeyde dostluk ilişkileri içinde olmalıdır. Üyelik görüşmelerinin doğru sonuçlanması için, Almanya'nın da görüşünü 2002 sonuna kadar belirtmek, tabii ki, şu anda görevde olan federal yönetimin görevidir.

Avrupa Birliğinin doğruya doğru genişlemesi, tüm Avrupa'da barışı, özgürlüğü ve güvenliği devamlı olarak güvence altına almak için tarihsel bir fırsat kapısı açar. Avrupa Birliği'nin genişlemesi, şu anki sınırlar içinde ve ötesinde pazarlar yaratacak, iş yerleri sağlayacak ve insanların refahını arttıracaktır. Süren tartışmalar ne kadar dayanışma içinde yapılırsa, anılan fırsat o kadar erken değerlendirilebilir. AB'nin büyümesi, aday ülkelerin başarım yeteneğini ve AB ile üye ülkelerin uyum gücünü aşmamalıdır. İşçinin serbest dolaşımının, yerleşim ve çalışma özgürlüğünün tam olarak sağlanması için, esnek, zaman bakımından alanlara ve bölgelere göre ayarlanmış ve yeterince uzun geçiş süreleri gereklidir. Sınır bölgeleri için geliştirilecek bir eylem planıyla, fırsatları değerlendirmek ve tehlikeleri azaltmak istiyoruz. Bu fırsatlara, alt yapı hizmetlerinin kararlı ve hızlandırılmış bir şekilde tamamlanması, gerekli olan uyum süreçleri için amaç odaklı destek

enstrümanları yaratma ve etkili bir yapılandırma politikası dahildir.

Almanya'dan sürgün edilmiş olan Almanlar ve Orta ve Doğu Avrupa'da bulunan Alman nüfus, Almanya ve doğudaki komşu ülkeleri arasındaki iş birliği konusunda önemli bir köprü işlevi taşımaktadır. Partimiz, Avrupa Birliği'nin doğuya doğru genişlemesi çerçevesinde, vatandan sürülenlerin haklı taleplerini dile getirecektir. Avrupa Birliğinde geçerli olan seyahat özgürlüğü ve yerleşim özgürlüğü, Alman sürgünlerin de vatan hakkının gerçekleşmesine doğru atılmış olan bir adımdır. Bu adım, kendini bir hukuk ve değerler birliği olarak tanımlayan ve halkların barış içinde ve geçmişten kalma da olsa, hukuksal bir ırkçılık olmaksızın bir arada yaşayabileceği bir Avrupa içinde atılacaktır. Vatan hakkının geçerli olması hâlâ önemlidir.

Sürgün kararları ve yasaları haksızlıktır. Bu kararlar ve yasalar, Avrupa Birliğinin ve Devletler Hukuku'nun düşününe ve değerlerine aykırıdır. Sürgün ve ırksal temizleme hiçbir yerde hukuk düzeninin bir parçası olmamalıdır. Alman sürgünlerini vatana almaktan geniş çapta keyfi olarak kaçınmayı tercih eden SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi) ve Bündnis'90/Die Grünen (İttifak190/Yeşiller) partilerine karşı biz, tüm Almanların tarihini kabulleniyoruz. Sürgünün haksızlığını hatırlatmak ve sürgünü ebediyen dışlamak için, Berlin'de kurulacak olan "Sürgüne Karşı Mücadele Merkezi" bir simge olacaktır.

Daha başlangıcında tıkanan Avrupa Kurumlar Reformunu yeniden canlandıracağız. Avrupa kurumlarının demokratik meşruiyetini de güçlendirmek istiyoruz, 25 ya da daha fazla üye ülkeyi barındıran bir birliğin müdahale yeteneğini koruma hedefine ulaşılabilmiştir. Avrupa'nın, çalışabilir boyutta bir komisyona gereksinimi vardır. Yasama ve bütçeye ilişkin kararları, parlamento ve konsey birlikte vermelidir.

(En küçük üye devletler için asgari bir koltuk sayısının belirlenmesi istisnasıyla) Avrupa Parlamentosundaki üyelik dağılımı üye ülkeler arasında

ilkesel olarak nüfus miktarına göre dağıtılmalıdır. Konsey kararları, ilke olarak oy çokluğuyla çıkmalıdır. Yapılacak olan başka çoğunluk kararlarına geçilmesinin ön koşulu ise belirgin bir yetki sınırlamasıdır. Karar alma süreçlerinde; Avrupa Birliği bağlamında antlaşma değişiklikleri, yeni üye alımı, genel hükümlerden yararlanma, vergi politikası ve gelirler konularında oy birliği aranmalıdır.

Biz, Avrupa Birliği kurumlarında, (Avrupa Birliğinde en çok insan tarafından ana dili olarak konuşulan dil olan) Almancaya, konumuna uygun bir şekilde önem verilmesi için uğraşacağız. Özellikle, Avrupa kurumlarına başvuran yurttaşlar ve orta sınıf ekonomisi açısından, Almanca'nın ilk sırada yer almaması kabul edilemezdir. Ana dilli evrakların geçerliliği konusunda, Almanca'nın sırası, hiçbir dilden daha sonra gelemez.

Avrupa ve ulusal boyut arasında belirgin bir yetki sınırlaması sağlamak istiyoruz. Avrupa'nın hangi kararları vereceği; üye ülkelerin ve bölgelerin ne gibi sorumluluklar taşıdığı ve taşıyacağı sorularına açık yanıtlar, ortak evimiz olan Avrupa'dan vazgeçmeksizin yurttaşların güvenini sağlamlaştırır. Avrupa Birliği'nin görevleri net, öngörülebilir ve sınırlı olmalıdır.

Oldukça büyük olan Avrupa'da, Avrupa Birliği, sadece birlikte üstesinden gelinebilecek görevlerle sınırlı kalmalıdır. Dış güvenlik ve savunma politikası, işleyen bir ekonomik rekabeti olan dengeli iç pazar, dengeli dış temsilcilikler ve ortak para bu görevler arasındadır.

Medeniyet, kültür ve “sivil toplum” konularındaki yerleşik geleneklerle iç içe olan tüm politika alanlarının sorumluluğu da, devamlı olarak ulusal ya da bölgesel boyutta kalacaktır. Özellikle devletin iç yapısı ve yerel yönetimler, sosyal güvenlik ve aile yapısı bu görevler arasındadır.

Özellikle Avrupa Birliği ile üye ülkeler arasındaki görev dağılımı, mali yasa ve Avrupa Birliği kurumları ve bunların işleyişlerine ilişkin gerekli tüm

temel düzenlemeler, AB Temel Hakları Sözleşmesi yardımıyla, bir anayasa sözleşmesinde toplanmalıdır.

Sözlükçe 2

öffentliche Diskussion	<i>kamu tartışması, kamusal tartışma</i>
Baustein	<i>yapı taşı, temel</i>
Föderalismus	<i>federalizm</i>
Subsidiarität	<i>küçük birimlerin özerkliği</i>
Kompetenz	<i>yeti</i>
Kommune	<i>yerel yönetim</i>
Region	<i>bölge/yöre</i>
Engagement	<i>angaje olma/inanarak savunma</i>
Partnerstaat	<i>üye devlet</i>
Motor	<i>motor</i>
Fundament	<i>temel</i>
Gemeinschaftswährung	<i>ortak para birimi</i>
Unabhängigkeit	<i>bağımsızlık</i>
finanzieren	<i>finanse etmek/karşılama</i>
Strukturpolitik	<i>yapılandırma politikası</i>
Solidaritätsfonds	<i>dayanışma fonları/sağlama bütçesi</i>
Finanztransfer	<i>finans/bütçe aktarımı</i>
investive Maßnahmen	<i>yatırıma yönelik önlemler</i>
EU-Strukturförderung	<i>AB yapısının desteklenmesi</i>
Entscheidungsspielraum	<i>karar alma esnekliği/özgürlüğü</i>
Subventionswettbewerb	<i>sübvansiyon yarışı</i>
Reform	<i>reform</i>

Wohlstand	<i>refah</i>
Bruttoinlandsprodukt	<i>gayri safi yurtiçi hasıla</i>
Kaufkraftstandart	<i>alım gücü standardı</i>
Leistungsfähigkeit	<i>başarım yeteneği</i>
Beitrittskandidat	<i>aday ülke</i>
Integrationskraft	<i>bütünleşme / uyum / entegrasyon gücü</i>
Niederlassungsfreiheit	<i>yerleşim özgürlüğü</i>
Aktionsplan	<i>eylem planı</i>
Grenzregion	<i>sınır bölge</i>
Anliegen	<i>talep</i>
Vertreibungsdekrete	<i>sürgün kararları</i>
Vertreibangsgesetze	<i>sürgün yasaları</i>
Völkerrecht	<i>Milletler Hukuku</i>
Zentrum gegen Vertreibung	<i>Sürgüne Karşı Mücadele Merkezi</i>
ächten	<i>dışlamak</i>
Europäische Institutionen	<i>Avrupa kurumları</i>
demokratische Legimitation	<i>demokratik meşruiyet</i>
Arbeitsfähig	<i>çalışabilir</i>
Rat	<i>konsey</i>
gewichtete Mehrheit	<i>oy çokluğu</i>
Inanspruchnahme	<i>yararlanma</i>
Generalklausel	<i>genel hüküm</i>
Rang	<i>sıra, burada: konum</i>
Verfügbarkeit	<i>Geçerlilik</i>

Kompetenzabgrenzung	<i>yeti sınırlaması</i>
kommunale Selbstverwaltung	<i>yerel (öz) yönetimler</i>
Finanzverfassung	<i>mali yasa</i>
EU-Grundrechte-Charta	<i>AB temel haklar sözleşmesi</i>
Verfassungsvertrag	<i>anayasa sözleşmesi</i>

VII.3 Örnek Metin 3: Bündnis'90/Die Grünen (İttifak'90/Yeşiller)

Yeşil Etkisini Gösterir. 2002-2006 seçim programımız. Bündnis'90/Die Grünen (s.83)

4.2. Europäische Demokratie

Das Europa, das wir zusammen mit unseren europäischen Schwesterparteien anstreben, ist das Europa der Demokratie und der Solidarität, das eine sozial gerechte und ökologische Politik nach innen und nach außen vertritt, eine Europäische Union, die den Menschen innerhalb und außerhalb ihrer Grenzen nützt. Sie spielt eine aktive Rolle bei der sozialen und ökologischen Gestaltung der Globalisierung. Sie setzt Maßstäbe für andere. Bei den Verhandlungen für den Erhalt des Klimaschutzes hat sie dieses bereits getan. Die Europäische Union ist der bisher am weitesten reichende Ansatz für eine gemeinsame Verantwortung von Staaten, die dafür Teile der eigenen Souveränität abgeben, um neue, europäische Handlungsspielräume zu bekommen. Die Übertragung von Kompetenzen darf aber nicht zu einem Verlust an demokratischer Mitsprache und Kontrolle führen. Deutschland darf seine europäische Politik nicht auf nationale Interessen reduzieren. Wir wollen eine Politik der klugen Einbindung und der Selbstbeschränkung.

Die europäische Integration vertiefen

Die europäische Integration ist für uns der Rahmen, in dem die Bundesrepublik Deutschland zusammen mit ihren europäischen Nachbarn am wirkungsvollsten zur Gestaltung einer europäischen und internationalen Friedensordnung beitragen kann. Unser Kernanliegen ist die Demokratisierung der EU. Damit Frauen und Männer gleichberechtigt die Demokratisierung Europas vorantreiben können, setzen wir uns dafür ein, dass einerseits durch eine koordinierte Gleichstellungspolitik jede Form der Diskriminierung von Frauen beseitigt wird und andererseits Parteiengesetze dafür sorgen, dass die politische Repräsentation von Frauen auf allen Ebenen gestärkt wird.

Einklagbare Grundrechte, eine verstärkte Einwirkungsmöglichkeit der Bürgerinnen und Bürger, eine klare Zuordnung von Verantwortlichkeiten in der EU sowie größere Transparenz und die Fortentwicklung des europäischen Sozialmodells sind für uns die zentralen Zielsetzungen. Wir werden uns dafür einsetzen, dass der seit Anfang des Jahres arbeitende Konvent einen Verfassungsentwurf vorlegt, der diesen Prinzipien folgt. Die EU muss die volle parlamentarische Verantwortung sichern. Das EU-Parlament ist zu stärken, unter anderem durch das Recht, die/den Kommissionspräsidentin/en zu wählen. Die Verfassung soll den Bürgerinnen und Bürgern in einem europaweiten Referendum vorgelegt werden. Wir müssen diese Chance für eine demokratische Erneuerung des europäischen Integrationsprozesses nutzen. Wir begrüßen die Internationale Deklaration der Sprachen-Rechte, die der

Internationale PEN-Club 1996 an die UNESCO eingereicht hat. Wir wollen, dass die regionalen und nationalen Sprachen innerhalb der EU weiterhin gepflegt werden.

Erweiterung vorantreiben

Europa wird ohne die Überwindung seiner Teilung nicht dauerhaft stabil werden. Ein geeintes Europa sichert aber nicht nur den Frieden in Europa, sondern bietet wirtschaftliche und kulturelle Perspektiven für die gegenwärtigen und zukünftigen Mitglieder der Europäischen Union sowie alter Staaten der Region. Wir setzen uns für den sorgfältigen, aber zügigen Abschluss der Erweiterungsverhandlungen und für eine schnelle Ratifizierung der Beitrittsverträge ein. Die ersten neuen Mitgliedstaaten sollen an den Europawahlen 2004 als Mitglieder teilnehmen. Wir halten an der Integrationsperspektive für die Türkei fest. Sobald sie die menschen- und minderheitenrechtlichen und demokratischen Kriterien erfüllt hat, sollten Beitrittsverhandlungen begonnen werden. Unabhängig von der Erweiterung bleibt die Ausgestaltung und die Vertiefung der engen Nachbarschaft zu Russland, der Ukraine und anderer Staaten eine wichtige Aufgabe der Europäischen Union und auch der Bundesrepublik Deutschland. Wir wollen nicht, dass die Bildung gemeinschaftlicher Eingreiftruppen zu Schaffung einer neuen militärischen Großmacht Europäische Union führt.

Çeviri 3

[...]

4.2, Avrupa'da Demokrasi

Avrupa'daki kardeş partilerimizle birlikte hedeflediğimiz Avrupa, hem içte hem dışta toplumsal bakımdan eşit ve çevreci bir politikayı temsil eden, demokrasi ve istikrar temelli bir Avrupa'dır. Gerek ülke içinde gerekse dışında insanların yararlanabileceği bir Avrupa Birliği bizim temel amacımızdır. Küreselleşmenin toplumsal ve çevresel biçimlenmesinde, Avrupa Birliği'nin etkin bir rolü vardır. Birlik, başkalarına ölçütler koymaktadır ve 'İklimi Koruma'nın devamlılığı için yapılan görüşmelerde, bu özelliğini göstermiştir. Avrupa Birliği, Avrupa kapsamında yeni hareket alanları edinebilmek için, bağımsızlığından ödün veren devletlerin ortak sorumluluğunun en ileri giden girişimidir. Ancak yetkilerin aktarımı, demokratik katılımın ve denetimin kaybı anlamına gelmemelidir. Almanya, Avrupa politikasının ulusal çıkarlara indirgememelidir. Biz, akıllı katılım ve öz sınırlamaya dayanan bir politika istiyoruz.

Avrupa Entegrasyonunu Güçlendirmek

Avrupa'nın entegrasyonu, bizim için Federal Almanya'nın, Avrupa ve uluslar arası bir barış düzeninin oluşmasına Avrupalı komşularımızla birlikte en etkin biçimde katkı sağlayabileceğimiz bir oluşumdur. Bizim temel amacımız, AB'nin demokratikleştirilmesidir. Avrupa'nın demokratikleştirilmesini kadınların ve erkeklerin eşit olarak ilerletebilmesi için, biz elimizden geleni yapacağız. Bu ilerlemeyi, bir yandan eşgüdümsel bir eşitleme politikasıyla,

kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılığın yok edilmesiyle; diğer yandan da, kadınların politik temsilini her alanda güçlendiren parti yasalarıyla sağlayacağız.

Temel haklar, kadın ve erkek yurttaşların daha güçlü bir katılım olanağı. AB içindeki sorumlulukların kesin bir şekilde dağılımı, daha büyük bir şeffaflık ve 'Avrupa Toplum Modeli'nin daha da geliştirilmesi, bizim temel hedeflerimizdir. Yılım başından beri çalışan kurultayın, bu ilkelere uyan bir anayasa taslağı çıkartması için uğraşacağız, AB, parlamento sorumluluğunu tamamen güvence altına almalıdır. Komisyon başkanını seçme hakkı da olmak üzere, AB parlamentosu güçlendirilmelidir. Anayasa, Avrupa çapında gerçekleştirilen bir referanduma sunulmalıdır. Avrupa uyum sürecinin demokratik bir şekilde yenilenmesi fırsatını kullanmalıyız. Uluslar arası PEN Kulübü'nün⁸ 1996 yılında UNESCO'ya sunduğu uluslar arası dil hakları bildirgesini bütünüyle kabul ediyoruz. AB sınırları içerisinde yerel ve ulusal dillerin itinayla korunmasını da istiyoruz.

Genişlemeyi Hızlandırmak

Avrupa, bölünmeyi aşamadığı sürece uzun vadede sağlam kalmayacaktır. Bütünleşmiş bir Avrupa, Avrupa'da sadece barışı güvence altına almaz; aynı zamanda Avrupa Birliği'nin şu anki ve gelecekteki üyelerine ve bölgedeki tüm devletlere iktisadi ve kültürel perspektifler sunar. Biz, genişleme görüşmelerinin itinalı ama hızlı bir şekilde karar altına alınmasından ve katılım sözleşmelerinin bir an önce onaylanmasından yanayız. İlk yeni üye ülkeler, 2004 Avrupa seçimlerine üye olarak katılmalıdır. Türkiye'nin uyum sürecine ilişkin görüşümüz konusunda kararlıyız. Türkiye, insan hakları, azınlık hakları ve demokratik ölçütleri yerine getirdiğinde, üyelik görüşmeleri başlatılmalıdır. Genişlemeden bağımsız olarak, Rusya, Ukrayna ve başka ülkelerle olan sıkı

⁸ PEN Kulübü: Yazıyı sanat olarak yapan ve yazı yazma özgürlüğü için gerekli olan koşulları korumaya çalışan kulüp.

komşuluk ilişkilerinin geliştirilip güçlendirilmesi, AB'nin ve Federal Almanya'nın önemli görevleri arasındadır. Ortak Savunma Birliği ile AB'nin yeni bir askeri güce dönüşmesini istemiyoruz.

Sözlükçe 3

Schwesterpartei	<i>kardeş parti</i>
Demokratie	<i>demokrasi</i>
Solidarität	<i>dayanışma</i>
Klimaschutz	<i>iklim koruma</i>
Souveränität	<i>Bağımsızlık</i>
Handlungsspielräume	<i>hareket alanları</i>
Einbindung	<i>katılım</i>
Selbstbeschränkung	<i>öz sınırlama</i>
Integration	<i>bütünleşme, uyum, entegrasyon</i>
international	<i>uluslar arası</i>
Friedensordnung	<i>barış düzeni</i>
Kernanliegen	<i>temel amaç</i>
Demokratisierung	<i>demokratikleş(tir)me</i>
Diskriminierung	<i>ayrımcılık</i>
Parteiengesetze	<i>parti yasaları</i>
Repräsentation	<i>temsil</i>
Transparenz	<i>şeffaflık</i>
europäisches Sozialmodell	<i>Avrupa toplum modeli</i>
Konvent	<i>kurultay</i>
Verfassungsentwurf	<i>anayasa taslağı</i>
Parlamentarisch	<i>parlamentar</i>
Kommissionspräsident/in	<i>komisyon başkanı</i>

Referendum	<i>Referandum</i>
Deklaration	<i>bildirge</i>
PEN-Club	<i>PEN kulübü</i>
Erweiterungsverhandlung	<i>genişleme görüşmesi</i>
Ratifizierung	<i>Onaylanma</i>
Beitrittsverträge	<i>katılım sözleşmeleri</i>
Integrationsperspektive	<i>entegrasyon perspektifi</i>

VII.4 Örnek Metin 4: SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi)

Yenilenme ve Dayanışma. 2002-2006 Hükümet programı. Almanya'da Biz. SPD. (s.26)

4. ARBEITSMARKT

Zentrales Ziel der Beschäftigungs- und Arbeitsmarktpolitik ist die Vollbeschäftigung. Dieses Ziel ist schrittweise erreichbar. Wir tun alles, was dazu im eigenen Land und in Europa getan werden kann.

Die zeitgemäße Ausgestaltung der Arbeitsmarktpolitik ist dabei ein wichtiges Instrument.

Arbeitsmarktpolitik trägt dazu bei, Angebot und Nachfrage am Arbeitsmarkt besser aufeinander abzustimmen. Und sie kann Brücken in den ersten Arbeitsmarkt bauen, unser Kompass hierbei: die soziale Balance zwischen wirtschaftlichen Notwendigkeiten und den Sicherheitsbedürfnissen der Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer.

Neben den Arbeitslosen müssen auch die sogenannten „Stillen Reserven" unseres Arbeitsmarktes vermittelt werden, bevor offene Stellen durch Zuwanderung besetzt werden:

- Die Erwerbsquote bei Frauen steigt in Deutschland - auch durch die Erfolge unserer Politik, sie ist aber noch zu niedrig. Die bessere Vereinbarkeit von Familie und Beruf kann zu einer höheren Frauenerwerbstätigkeit beitragen.

- Aus der Generation der 55-jährigen und älteren stehen nur 39 % aktiv im Erwerbsleben. Das tatsächliche Renteneintrittsalter muss mittelfristig über die heute durchschnittlich gut 59 Jahre wieder in Richtung der gesetzlichen Altersgrenze verändert werden. Die Erfahrungen und das Können dieser Generation sind unverzichtbar.

■ DIE WEICHEN SIND GESTELLT

Wir sorgen für die, die auf dem Arbeitsmarkt nur schwer Fuß fassen können. Wir bekämpfen erfolgreich die Arbeitslosigkeit bei Schwerbehinderten - 50.000 neue Jobs bis Herbst 2002 - und bei Langzeitarbeitslosen. Wir haben mit dem Jugendsofortprogramm "JUMP" schon über 400.000 jungen Menschen eine berufliche Chance geschaffen.

Das seit dem 1.1.2002 gültige Job-AQTIV-Gesetz ist eine strukturelle Neuerung. Es setzt auf Prävention und auf zielgerichtete Vermittlung. Vor dem Hintergrund von 1.2 Mio. offenen Stellen ist eine breit angelegte nachhaltige Vermittlungsoffensive als beschäftigungspolitischer Impulsgeber gefordert.

Das Gesetz muss nun konsequent angewendet werden: Vermittlung muss möglichst beginnen, bevor Arbeitslosigkeit eingetreten ist. Das kann weiterführende Qualifizierung erfordern. Und es muss zwischen Arbeitnehmer und Bundesanstalt für Arbeit früh eine Vereinbarung zur Wiedereingliederung getroffen werden, die für beide Seiten verbindlich ist.

Auch niedrig entlohnte Beschäftigung muss für Arbeitnehmer attraktiv sein. Das „Mainzer Modell“ trägt wesentlich dazu bei, wenn es überall aktiv genutzt wird. Nach einer Erprobungsphase werden bundesweit über Sozialversicherungszuschuss und Kindergeldzuschlag Anreize zur Arbeitsaufnahme im Einkommensbereich von 325 bis 800 € gegeben.

DIE NÄCHSTEN SCHRITTE

Weitere Maßnahmen auf dem Arbeitsmarkt sind erforderlich:

Vor dem Hintergrund eines beklagten Fachkräftemangels in verschiedenen Arbeitssegmenten ist eine breit angelegte nachhaltige Offensive „Arbeit und Qualifizierung“ als beschäftigungspolitischer Impuls gefordert.

Qualifikation ist der beste Schutz vor Arbeitslosigkeit. Erforderlich ist ein breiter Mix von Weiterbildungsangeboten aller Qualifikationsstufen und Berufsbilder mit jeweils klarer Zukunfts- und Marktorientierung. In diesem Sinn ist auch die Weiterbildungslandschaft in Deutschland neu zu strukturieren. Die Qualifizierungsoffensive soll insbesondere Klein- und Mittelbetrieben und den dortigen Beschäftigten zugute kommen. Eine erfolgreiche Umsetzung der Qualifizierungsoffensive muss durch attraktive Leistungsanreize an die Beteiligten unterstützt werden.

Die Verzahnung von Arbeitslosenhilfe und Sozialhilfe für Arbeitslose ermöglicht konzentrierte Bemühungen im Interesse der Langzeitarbeitslosen für eine bessere, schnellere Vermittlung in Beschäftigung. Wir bekennen uns zur besonderen

Verantwortung gegenüber den Schwächeren in unserer Gesellschaft. Deswegen wollen wir im Rahmen der Reform der Arbeitslosen- und Sozialhilfe keine Absenkung der zukünftigen Leistungen auf Sozialhilfeniveau. Die finanziellen Auswirkungen für die Kostenträger werden in der Gemeindefinanzreform zu berücksichtigen sein.

Das klassische Regel-Arbeitsverhältnis wird auch künftig dominieren. Es wird jedoch zunehmend ergänzt durch andere Beschäftigungsformen wie z. B. befristete Arbeitsverhältnisse, Teilzeitarbeit, Werkverträge, Zeitarbeit, Telearbeit oder Jobrotation. Wir wollen diese flexiblen Ergänzungen zum Regelarbeitsverhältnis gestalten und dabei soziale Sicherheit gewährleisten.

Alle Arbeitsverhältnisse müssen klar normiert, sozial abgesichert und existenzsichernd sein. Flexibilität darf nicht zulasten sozialer Sicherheit gehen.

Der offizielle Arbeitsmarkt für einfache, personenbezogene Dienstleistungen liegt brach. Wir wollen die Beschäftigungspotentiale dieses Sektors stärker erschließen. Arbeit muss sich mehr lohnen als der Bezug sozialer Leistungen.

Die Zahl der regelmäßigen Überstunden ist zu hoch. Das ist volkswirtschaftlich unvernünftig und sozialpolitisch inakzeptabel. Vorrangig die Tarifparteien müssen sich um klare Vereinbarungen zu ihrer sinnvollen Begrenzung bemühen.

Wir brauchen intelligente Arbeitszeitmodelle, die Beschäftigung sichern und neue Arbeitsplätze schaffen. Neue Formen der Arbeitsorganisation und der Arbeitszeiten bieten große Chancen

für den Einzelnen und eine bessere Vereinbarkeit von Familie und Beruf.

Einer modernen und flexiblen Arbeitszeitpolitik kommt eine entscheidende Rolle bei der Bekämpfung der Arbeitslosigkeit zu. In der Nutzung flexibler Arbeitszeitgestaltung liegt ein großes Beschäftigungspotential, das durch die Förderung qualifizierter Teilzeit- und tarifvertraglich vereinbarter Arbeitszeitmodelle stärker erschlossen werden muss.

Wir wollen eine flexiblere Verteilung der Lebensarbeitszeit in Form von Arbeitszeitkonten. Schwankungen im Erwerbsverlauf sind so besser auszugleichen. Dazu ist

- die Absicherung von Zeitguthaben im Konkursfall,
- die arbeitsrechtliche Regelung von Langfrist-Arbeitszeitkonten,
- die Möglichkeit des Ansparens von Arbeitszeit für Qualifizierung,
- die Ausgestaltung von Langfrist-Arbeitszeitkonten und
- der Abbau von Überstunden notwendig.

■ REFORM DER BUNDESANSTALT FÜR ARBEIT

Die Bundesanstalt für Arbeit und insbesondere die Arbeitsvermittlung werden grundlegend reformiert und modernisiert. Die Bundesanstalt behält primär die Aufgabe, Arbeitslosigkeit verhindern zu helfen und - wo sie eintritt - sie schnellstmöglich zu beheben. Aufbau und Arbeitsweise der Bundesanstalt müssen ausgerichtet sein auf die Veränderungen

am Arbeitsmarkt und in der Arbeitsmarktpolitik.

Die Bundesregierung hat die Kommission „Moderne Dienstleistungen am Arbeitsmarkt“ (Hartz-Kommission) eingesetzt. Sie hat den Auftrag, bis Sommer 2002 konkrete Vorschläge zur Umgestaltung und zur künftigen Arbeitsweise der BA vorzulegen.

Çeviri 4

4. İş Piyasası

İstihdam ve iş piyasası politikasının temel hedefi tam istihdamdır. Bu hedefe adım adım ulaşmak olanaklıdır. Biz bu konuda, kendi ülkemizde ve Avrupa’da yapılabilecek her şeyi yapacağız.

İş piyasası politikasının çağa uygun bir şekilde düzenlenmesi burada uygun bir araçtır, zira iş piyasası politikası, iş piyasasında arz ve talebin geliştirilebilir uyumuna katkı sağlar. Bu politika, yeni iş piyasasına köprü olabilir. Bu konuda kullandığımız pusula, ekonomik gereksinimlerle işçilerin sosyal güvenlik ihtiyaçları arasındaki toplumsal dengeyi kurmaktır.

Boş iş yerleri göçle gelen nüfusla dolmadan önce, işsizlerin yanı sıra, iş piyasamızın “gizli rezervleri” de ortaya çıkarılmalıdır:

- Yürüttüğümüz politika ile Almanya’da çalışan (geliri olan) kadınların oranı yükselmektedir. Ancak bu oran henüz yeterli değildir. Aile ve çalışma alanının daha iyi bir şekilde bütünleşebilmesi, çalışan kadın oranının yükselmesine katkı sağlayabilir.
- 55 yaş ve üstü kuşakların sadece %39’u etkin bir şekilde iş hayatındadır. Bugün ortalama 59 olan asıl emeklilik yaşı, bir süre sonra yine yasal yaş sının doğrultusunda değiştirilmelidir, çünkü bu kuşağın deneyimleri ve becerileri vazgeçilmezdir.
- **Yönümüzü Belirledik**

İş piyasasına uyum sağlamada zorlananlarla özellikle ilgileniyoruz.

Ağır derecede engelliler için (güz 2002 yılına kadar 50.000 yeni iş yeri) ve uzun süre işsiz kalanlar için işsizlik sorununa karşı başarıyla mücadele ediyoruz. “JUMP” adındaki dolaysız gençlik programıyla şimdiden 400.000’i aşkın genç insana bir meslek olanağı yarattık.

1.1.2002 tarihinden beri geçerli olan Akit İş Yasası, yapısal bir yenilemedir. Bu program, önlem almaya ve hedefe yönelik aracılığa dayanıyor. 1,2 milyon boş iş yeri gerçeğinin yanında, istihdam politikasına dayanan bir güç kaynağı olarak geniş ve uzun vadeli bir aracı kuruma ihtiyaç vardır.

Yasa şimdi istikrarla uygulamaya konulmalıdır: işsizlik ortaya çıkmadan, aracılık mümkün olduğunca devreye girmelidir. Bu durum, kısmi bir yetkinlik gerektirebilir. İşçi ile Federal İş Kurumu arasında, her iki taraf için bağlayıcı olan bir ‘yeniden yerleştirme’ anlaşması vaktinde yapılmalıdır.

Düşük ücretli işler de işçi için çekici olmalıdır. “Mainz Modeli”, her yerde etkin bir şekilde kullanıldığında, istihdam sorununun çözümüne önemli katkılar sağlayacaktır. Bir deneme aşamasından sonra, ülke çapında sosyal sigorta ve çocuk parasında bir ek ödemeye, 325 ile 800 Avro’luk gelir sağlayan iş alanlarına işçi alımı doğrultusunda teşvikler yapılıyor.

■ Sonraki Adımlar

İş piyasasında başka önlemler de gereklidir: Farklı iş alanlarında şikayetçi olunan uzman yetersizliği gerçeği önünde, iş politikasına dayanan bir teşvik olarak geniş ve uzun süreli bir “iş ve nitelikli olma” mücadelesi gereklidir.

İşsizlikten korunmanın en iyi yolu, nitelikli olmaktan geçer. Gerekli

olan, tüm kalifiye dereceleri ve meslek türleri, net bir gelecek ve piyasa rehberi de olan zengin gelişim önerileridir. Bu anlamda, Almanya'nın geliştirme alanı da yeniden yapılandırılmalıdır. Yeterlilik uygulaması özellikle küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) ve bu işletmelerde çalışanların yararına olacaktır. "Nitelikli çalışan" uygulamasının başarıyla etkinleştirilmesi, katılımcıların, çekici performans motivasyonları yardımıyla teşvik edilerek desteklenmelidir.

İşsizlere sağlanan işsizlik ödeneği ve sosyal yardımın iç içe geçmesi, uzun süreli işsizlere yönelik, daha iyi ve daha hızlı bir iş bulma aracılığı için yoğun çabalara olanak tanıyor. Toplumumuzun daha güçsüz olanlarına karşı özel bir sorumluluk taşıyoruz. Bu nedenle işsizlik ve sosyal yardım reformu çerçevesinde, gelecekteki performansların, sosyal yardım seviyesine indirilmesini istemiyoruz. Masrafları üstlenenlere yansıyan mali etkiler, yerel yönetimler reformunda göz önünde tutulmak zorunda olacaktır.

Klasikleşmiş düzenli iş ilişkileri gelecekte baskın olacaktır. Ancak bunlara giderek artan bir şekilde, sınırlı çalışma ilişkileri, yarı zamanlı çalışma, istisna sözleşmeleri, dönem işi, uzaktan çalışma gibi farklı istihdam biçimleri eklenmektedir. Bu esnek eklemeleri düzenli çalışma ilişkileri haline getirmek, böylece sosyal güvenlik sağlamak istiyoruz.

Tüm iş ilişkileri açıkça yasallaştırılmış, sosyal güvenlik kapsamında ve yaşama güvencesi verecek şekilde olmalıdır. Esneklik uğruna sosyal güvenlikten ödün verilmemelidir.

Kişilere sağlanan basit hizmetler, formal iş piyasasına yönelik verimliliği sağlamayacaktır. Biz bu sektörün istihdam potansiyelini daha güçlü kılmak istiyoruz. İş, sosyal performanstan daha değerli olmalıdır.

Düzenli fazla mesai saatlerinin miktarı çok yüksek. Bu durum,

ulusal ekonomi bakımından doğru değil ve sosyal politika bakımından da kabul edilemez. Öncelikle toplu iş sözleşmesi tarafları bu mesai saatlerinin mantıklı bir şekilde sınırlanması için net anlaşmalar hedeflemelidir.

İş güvencesi sağlayan ve yeni iş yerleri yaratan akıllıca hazırlanmış çalışma saatleri modellerine ihtiyacımız var. İş organizasyonu ve çalışma saatlerinin yeni biçimleri, bireye daha iyi olanaklar, aile ve meslek içinse daha iyi bir bütünlük sunar.

İşsizlikle mücadelede, çağdaş ve esnek bir çalışma saatleri politikası önemli bir rol oynar. Esnek çalışma saatleri düzeninin kullanımında, nitelikli yarı zamanlılar ve toplu sözleşmeliler için anlaşmaya bağlanan çalışma saatleri modelinin desteklenmesiyle ortaya çıkacak büyük bir istihdam potansiyeli söz konusudur.

Çalışma saatlerinin düzenlenmesinde daha esnek bir dağılım amaçlıyoruz. Geçiş sürecindeki dalgalanmalar böylece daha iyi dengelenebilir. Bunun için gerekli olanlar:

- iflas durumunda, önceden çalışılmış saatlerin güvence altına alınması,
- uzun süreli çalışma saatleri çizelgelerinin (fazla çalışılan saatlerin yerine boş saatler ya da fazla izin saatlerinin yerine çalışılmasını sağlayan esneklik), iş hukukuna dayanarak düzenlenmesi,
- mesleki eğitim için çalışma saatleri biriktirme olanağı,
- uzun süreli çalışma saatleri çizelgelerinin yeniden düzenlenmesi
- fazla mesai saatlerinin kaldırılması.

■ Federal İş Bulma Kurumu Reformu

Federal İş Bulma Kurumu ve özellikle iş aracılığı temelden yenilenip çağdaştırılacak. Federal İş Bulma Kurumu'nun öncelikli görevi, işsizliği önlemeye katkıda bulunmak ve işsizliği mümkün olduğunca ortadan kaldırmaktır. Merkezin yapısı ve çalışma şekli, iş piyasasına ve iş piyasası politikasına bağlı olmalıdır.

Federal hükümet, “iş yerinde çağdaş hizmet” komisyonunu (Hartz komisyonu) yürürlüğe koydu. Komisyon, 2002 yılının yazına kadar, merkezin yeniden düzenlenmesine ve gelecekteki çalışma şekline ilişkin somut öneriler getirmekle yükümlüdür.

Sözlükçe 4

Beschäftigungspolitik	<i>istihdam politikası</i>
Vollbeschäftigung	<i>tam istihdam</i>
Angebot	<i>arz</i>
Nachfrage	<i>talep</i>
stille Reserven	<i>gizli rezervler</i>
Erwerbsquote	<i>gelir oranı</i>
Vereinbarkeit	<i>bütünleşebilirlik, bütünleşebilme</i>
Renteneintrittsalter	<i>emeklilik yaşı</i>
Schwerbehinderte	<i>ağır engelliler</i>
Langzeitarbeitslose	<i>uzun süreli işsizler</i>
Jugendsofortprogramm	<i>dolaysız gençlik programı</i>
JOB-AQTIV-Gesetz	<i>akit iş yasası</i>
Prävention	<i>önlem alma</i>
Vermittlungsoffensive	<i>aracı kurum</i>
Impulsgeber	<i>güç kaynağı</i>
konsequent	<i>istikrarlı, (tutarlı)</i>
weiterführende Qualifizierung	<i>kısmi yetkinlik</i>
Bundesanstalt für Arbeit	<i>Federal İş Bulma Kurumu</i>
Wiedereingliederung	<i>yeniden yerleştirme</i>
Fachkraftmangel	<i>uzman yetersizliği</i>
Arbeitssegment	<i>iş alanı</i>
Qualifikationsstufe	<i>nitelik derecesi, kalifiye derecesi</i>

Berufsbild	<i>meslek türü</i>
Marktorientierung	<i>piyasa rehberi</i>
Weiterbildungslandschaft	<i>geliştirme alanı</i>
Qualifizierungsoffensive	<i>nitelikli çalışan/kalifiye eleman uygulaması</i>
Arbeitslosenhilfe	<i>işsizlik ödeneği</i>
Sozialhilfe	<i>sosyal yardım</i>
Sozialhilfeniveau	<i>sosyal yardım seviyesi</i>
Kostenträger	<i>masrafları üstlenen</i>
Gemeindefinanzreform	<i>belediye finans reformu</i>
Regel-Arbeitsverhältnis	<i>düzenli iş ilişkileri</i>
Beschäftigungsformen	<i>istihdam biçimleri</i>
befristete Arbeitsverhältnisse	<i>sınırlı çalışma ilişkileri</i>
Teilzeitarbeit	<i>yarı zamanlı çalışma</i>
Werkverträge	<i>istisna sözleşmeleri</i>
Zeitarbeit	<i>dönem işi</i>
Telearbeit	<i>uzaktan çalışma</i>
Jobrotation	<i>vardiya iş, (işte rotasyon)</i>
Flexibilität	<i>Esneklik</i>
Dienstleistung	<i>hizmet</i>
Beschäftigungspotential	<i>istihdam potansiyeli</i>
Überstunden	<i>fazla mesai saatleri</i>
Tarifparteien	<i>toplu iş sözleşmesi tarafları</i>
Vereinbarung	<i>Anlaşma</i>

Arbeitszeitmodell	<i>çalışma saatleri modeli</i>
Arbeitsorganisation	<i>çalışma organizasyonu/düzeni</i>
Arbeitszeit	<i>çalışma saatleri</i>
Konkursfall	<i>iflas durumu</i>
arbeitsrechtlich	<i>iş hukukuna dayanan</i>
Langfrist-Arbeitszeitkonto	<i>uzun süreli çalışma saatleri çizelgesi (fazla çalışılan saatlerin yerine boş saatler ya da fazla izin saatlerinin yerine çalışılmasını sağlayan esnekliğin belirtildiği çizelge)</i>
reformiert	<i>yenilenmiş</i>
modernisiert	<i>çağdaştırılmış, modernleştirilmiş</i>

VII.5 Örnek Metin 5: (Hristiyan Demokrat Birlik/Hristiyan Sosyal Birlik)

Performans ve Güvenlik. 2002-2006 Hükümet Programı. Harekete Geçme Zamanı. CDU/CSU. (s.5)

1. Arbeit und Wohlstand für alle

Deutschland darf nicht länger Schlusslicht beim Wachstum und bei der Bekämpfung der Arbeitslosigkeit sein. Die Rote Laterne des europäischen Wirtschaftszuges ist kein unabänderliches Schicksal. Die Menschen in un serem Land leisten gute Arbeit. Deutschland hat das Potenzial, wieder zum wirtschaftlichen Motor Europas zu werden. Aber eine falsche Regierungspolitik verschenkt die wichtigsten Chancen. Wir wollen den Menschen in Deutschland diese Chancen wieder eröffnen. Größere wirtschaftliche Freiheit und verlässlichere finanzielle Sicherheit sind möglich. Unsere wichtigsten politischen Ziele sind Arbeit und Wohlstand für alle.

*Die Herausforderungen des 21. Jahrhunderts verlangen neue Antworten. In unübersichtlichem Gelände findet nur einen Weg, wer sich zu orientieren weiß. Unsere Politik folgt einem bewahrten Kompass. Die soziale Marktwirtschaft als ordnungspolitische Leitidee weist auch im 21. Jahrhundert den humansten, effizientesten und besten Weg.

Die Union hat die vergangenen Jahre genutzt, diese Leitidee zu erneuern und zu revitalisieren. So bietet sie die beste Grundlage,

auf Globalisierung, technische Revolutionen, Wandel der Arbeitswelt, demografische Umbrüche und ökologische Herausforderungen gleichermaßen zukunftsfähige wie konsensfähige Antworten zu geben. Die erneuerte soziale Marktwirtschaft ermutigt zur Freiheit und setzt Anreize für Eigenverantwortung. Mit ihrer Hilfe stärken wir die Leistungskraft Deutschlands. Denn wenn wir bei Wohlstand und Einkommen in der Spitze bleiben wollen, müssen wir auch bei der Leistung Spitze sein.

Dazu haben wir das Programm „3 x 40 Prozent“ entwickelt. Es steht für niedrige Steuern, stabile Sozialversicherungen und einen sparsamen Staat.

Motor für Wachstum und Arbeitsplätze:

Programm „3 x 40“

Wir wollen die brachliegenden Kräfte für mehr Wachstum in Deutschland nutzen. Die lähmenden Wirkungen übermäßiger Bürokratie, Steuer- und Abgabenlast müssen beseitigt werden. Freiheit und Eigentum, Eigenverantwortung und Privatinitiative sollen wieder die dominierenden Triebfedern der wirtschaftlichen Entwicklung werden. Wir werden deshalb die Staatsquote, den Anteil der Ausgaben der öffentlichen Hand an der gesamtwirtschaftlichen Leistung, von derzeit knapp 50% schrittweise und dauerhaft auf unter 40% senken. Damit bewahren wir den Staat, die öffentlichen Haushalte und die sozialen Sicherungssysteme besser vor Überforderung und Überschuldung.

Wir wollen den Spitzensteuersatz auf unter 40% senken. Mit jedem Schritt in diese Richtung geben wir dem Bürger ein Stück seiner eigenen Leistung und seiner wirtschaftlichen Entfaltungsfreiheit zurück.

Um die wirtschaftlichen Antriebskräfte nachhaltig zu stärken, werden wir den Zuwachs der Staatsausgaben deutlich begrenzen. Die Wachstumsrate des Bundeshaushalts muss konsequent niedriger gehalten werden als das Wirtschaftswachstum.

Privatisierung und Marktöffnung werden der unternehmerischen Initiative mehr Raum verschaffen. Dies gilt insbesondere für den Post- und Telekommunikations-, den Verkehrs- und den Ver- und Entsorgungsbereich. Zukunftsträchtige Branchen brauchen freie Betätigungsfelder, nicht enge Nischen. Dann entwickeln sie ungeahnte Beschäftigungsmöglichkeiten, neue Berufe und technologische Hochleistungen.

Die Höhe der Sozialversicherungsbeiträge ist nach wie vor ein Bremsklotz gegen mehr wirtschaftliche Dynamik. Wir werden alle Spielräume nutzen, die Beitragssätze zu senken und die Sozialversicherungsbeiträge von Arbeitnehmern und Arbeitgebern schrittweise auf unter 40% zu begrenzen. Mit dieser Entlastung geben wir den Bürgern mehr Möglichkeiten zur Eigenvorsorge. Die Unternehmen erhalten größere und vor allem verlässliche Spielräume für die Einstellung von neuen Arbeitskräften.

Wir lehnen es ab, die einzelnen Zweige der Sozialversicherungen als Verschiebebahnhöfe zur Finanzierung des Bundeshaushaltes zu missbrauchen. Umweg-Finanzierungen, wie etwa mit Hilfe der Ökosteuern, verschleppen nur die Probleme. Sie können am

Ende die notwendigen Reformen doch nicht ersetzen. In den sozialen Sicherungssystemen muss vielmehr durch eine neue Balance von Eigenverantwortung, privater Risikovorsorge und Solidarität die Ausgabendynamik gedrosselt werden. Dies ist auch eine wichtige Voraussetzung, um im internationalen Wettbewerb um Investitionen und kluge Köpfe bestehen zu können.

Çeviri 5

1. Herkese İş ve Refah

İşsizlikle mücadele ve büyüme konusunda Almanya artık son sıralarda olmamalı, çünkü Avrupa ekonomisinde sonlardaki yerimiz değiştirilemez bir kader değildir. Ülkemizde insanlar iyi çalışıyor, Almanya, yeniden Avrupa ekonomisinin motoru olma potansiyeline sahiptir. Yanlış bir hükümet politikasının, bütün olanakları yok edebileceği unutulmamalıdır. Biz, Almanya'daki insanlara bu olanakları sunmak istiyoruz. Daha büyük bir ekonomik özgürlük ve daha güvenilir maddi güvence oluşturmak olanaklıdır. En önemli politik hedefimiz, herkese iş ve refah sunmaktır.

21. yüzyılın zorlukları yeni çözümler talep ediyor. Karmaşık yapılarda, ancak kendisini yönlendirmeyi bilen bir kimse yolunu bulabilir. Bizim politikamız da, kendisini kanıtlamış bir pusulayı izliyor. Sosyal Pazar ekonomisi, 21. yüzyılda da en insancıl, en etkili ve en iyi yol gösterici olarak politikamızın temel belirleyenisidir.

Biz (CDU/CSU), son yılları, bu ana fikri yenileyip tekrar canlandırmak için kullandık. Böylece partimiz, küreselleşmeye, teknik devrimlere, iş hayatının dönüşümüne, demografik değişmeye ve ekolojik zorluklara hem uzun vadeli hem de kabul edilebilir çözümlerin en iyi temelini sunmaktadır. Yenilenmiş sosyal pazar ekonomisi, özgürlüğe doğru atılım cesaretini ve öz sorumluluk duygusunu destekler. Yenilenmiş sosyal pazar ekonomisi yardımıyla, Almanya'nın iş gücünü güçlendireceğiz; çünkü refah ve gelir konularında zirvede kalmak istiyorsak, iş gücü konusunda da zirvede olmalıyız.

Tüm bunlar için de "3 x %40" programını geliştirdik. Bu program, düşük vergiler, sağlam sosyal güvenceler ve ekonomik bir devleti temsil ediyor.

Program “3 x %40”: Büyüme ve Yeni İş Alanları Motoru

Verimli olabilecek kullanılmamış kaynakları, Almanya'nın daha çok büyümesi için kullanmak istiyoruz.

Aşırı bürokrasinin, vergi ve işveren prim yükünün engelleyici etkileri yok edilmelidir. Özgürlük ve mülkiyet, öz sorumluluk ve bireysel girişim, tekrar ekonomik gelişimin baskın güç kaynağı olmalıdır. Bu nedenle devletin, genel ekonomik performansındaki kamu giderleri payını, %50'den adım adım ve kalıcı olmak üzere %40'ın altına indireceğiz. Böylece devleti, kamu bütçelerini ve sosyal güvenlik sistemlerini aşırı yüke ve aşırı borçlanmaya karşı daha iyi koruyacağız.

Azami vergi oranım %40'ın altına düşürmek istiyoruz. Bu yönde attığımız her adımla, kendi hizmetinin ve ekonomik bakımdan açılma özgürlüğünün bir parçasını vatandaşa geri vereceğiz.

Ekonomik güçleri ayrıca çoğaltmak için, devlet giderlerinin büyümesini belirgin bir şekilde sınırlayacağız. Dolayısıyla devlet bütçesinin büyüme oranı da ekonominin büyüme oranının altında tutulacaktır.

Özelleştirme ve piyasanın açılması, girişimcilere daha geniş bir alan sunacaktır. Bu durum özellikle, posta, telekomünikasyon, ulaşım, enerji, atık imha ve arıtma alanları için geçerlidir. Geleceğe dönük branşların, dar hücrelere değil, serbest hareket alanlarına ihtiyacı vardır. Bu branşlarla beklenmeyen istihdam olanakları, yeni meslekler ve teknolojik yenilikler geliştirilebilir.

Sosyal güvenlik primlerinin yüksekliği, eskiden olduğu gibi ekonomik dinamizm önünde bir engeldir. Prim miktarlarını düşürmek ve çalışanla işverenin Sosyal Sigorta primlerini adım adım %40'ın altında sınırlamak için, hareket alanının tümünü değerlendireceğiz. Bu yükü de kaldırmakla, vatandaşlara daha fazla bireysel önlem olanakları sunacağız. İşletmeler böylece yeni istihdam olanakları için daha geniş ve daha güvenilir hareket alanlarına

kavuşacaktır.

Sosyal güvenlik sisteminin her bir dalını, devlet bütçesinin finanse edilmesine yarayan erteleme durakları olarak suiistimal etmeyi reddediyoruz. Cevre vergisi gibi dolaylı finans kaynakları, sorunları sürüncemeye bırakmaktan başka bir işe yaramıyor. Sonuçta bunlar yine de gerekli olan reformların yerini tutamıyor. Sosyal güvenlik sistemlerinde sağlanacak öz sorumluluk, kişiyeye özel risk önlemi ve dayanışma boyutunda yapılacak bir balans ayarıyla, sürekli artan harcama kalemleri kısıtlanmalıdır. Bu durum, yatırımda uluslararası rekabet ve uluslararası rekabette ayakta kalmak için önemli bir koşuldur.

Sözlükçe 5

Wohlstand	<i>refah</i>
Schlusslicht	<i>sıra Sonu, burada: sonlardaki yer (demiryollarında: en son vagonun üzerinde bulunan kırmızı ışık)</i>
Rote Laterne	<i>kırmızı ışık, burada: (ekonomik büyümede) sonlardaki yer</i>
bewahrt	<i>kendini kanıtlamış</i>
Marktwirtschaft	<i>pazar ekonomisi</i>
ordnungspolitische Leitidee	<i>düzen politikasının temel fikri</i>
Union	<i>birlik</i>
demografischer Umbruch	<i>demografik yenilikler</i>
konsensfähig	<i>uzlaşılabilir</i>
Anreiz	<i>destekleme</i>
Eigenverantwortung	<i>öz sorumluluk</i>
brachliegend	<i>verimli olabilecek ama kullanılmış</i>
Abgabenlast	<i>prim yükü</i>
Eigentum	<i>mülkiyet</i>
Privatinitiative	<i>bireysel girişim</i>
Staatsquote	<i>devlete düşen pay</i>
öffentliche Hand	<i>kamu</i>
öffentlicher Haushalt	<i>kamu bütçesi</i>
soziales Sicherungssystem	<i>sosyal güvenlik sistemi</i>
Überforderung	<i>aşırı yüklenme</i>
Überschuldung	<i>aşırı borçlanma</i>
Bundeshaushalt	<i>federal bütçe</i>
Privatisierung	<i>özelleştirme</i>
Marktöffnung	<i>piyasanın açılması</i>
Telekommunikation	<i>telekomünikasyon</i>
Versorgungsbereich	<i>enerji alanı</i>

Entsorgungsbereich	<i>atık imha alanı</i>
Betätigungsfeld	<i>hareket alanı</i>
Beschäftigungsmöglichkeiten	<i>istihdam olanakları</i>
Hochleistung	<i>yüksek performans, burada: yenilik</i>
Sozialversicherungsbeitrag	<i>sosyal sigorta primi</i>
Entlastung	<i>yükü kaldırma</i>
Eigenvorsorge	<i>bireysel önlem</i>
Unternehmen	<i>işletme</i>
Umweg-Finanzierung	<i>dolaylı finansman, dolaylı finans kaynağı</i>
Ökosteuer	<i>çevre vergisi</i>
private Risikoversotge	<i>kişiyeye özel risk önlemi</i>
Solidarität	<i>dayanışma</i>
Ausgabendynamik	<i>harcama dinamizmi</i>
Investition	<i>yatırım</i>

VII.6 Örnek Metin 6: Bündnis '90/Die Grünen (İttifak'90/Yeşiller)

Yeşil etkisini gösterir. 2002-2006 seçim programımız. Bündnis '90/Die Grünen. (s. 30)

2.1. Mehr Arbeitsplätze, Soziale Sicherheit, Wirtschaftliche Erneuerung

Hier haben wir noch nicht all das erreichen können, was wir uns 1998 vorgenommen hatten. Wir wollen die Möglichkeiten der Eigeninitiative erweitern, Erwerbslose ermutigen und gleichzeitig nachhaltige Formen der sozialen Sicherung einrichten.

Dreh- und Angelpunkt einer wirksamen Bekämpfung der Arbeitslosigkeit ist, dass die wirtschaftlichen Rahmenbedingungen weiter verbessert werden. Deshalb stehen wir für eine Konsolidierung der Haushalte, eine Steuerentlastung der kleinen und mittleren Unternehmen, eine Senkung der Lohnnebenkosten und für den Ausbau von Bildung und Forschung. Um dieses auf Dauer zu gewährleisten ist auch in Zukunft ein handlungsfähiger Staat notwendig. Deshalb ist Sparen für uns kein Selbstzweck. Ein Anstieg der öffentlichen Förderung von Forschung, Entwicklung, ökologischen Innovationen, Bildung und Qualifizierung und die Verringerung der Finanznot der Kommunen sind wesentliche Elemente einer Politik für mehr Beschäftigung.

Çeviri 6

[...]

2.1. Daha fazla İş Yeri, Sosyal Güvenlik ve Ekonomik Yenilenme

Bu konuda, 1998 yılındaki hedeflerimizin tümüne henüz ulaşamadık. Bireysel girişim olanaklarını genişletmek, işsizleri motive etmek ve aynı zamanda sosyal güvenliğin kalıcı biçimlerini oluşturmak istiyoruz.

İşsizliğe karşı etkili bir mücadelenin dönüm noktası ve bel kemiği, temel ekonomik koşulların daha da düzeltilmesidir. Bu nedenle bütçelerin konsolide edilmesi, KOBİ vergilerinin azaltılması, ücret kesintilerinin azaltılması ve eğitim ile araştırmanın gelişmesi taraftarıyız. Bunları uzun vadede sağlayabilmek için, gelecekte de harekete geçebilecek bir devlet gereklidir. Bu nedenle tasarruf yapmak bizim özçıkamızız değildir. Araştırma, geliştirme, çevresel yenilikler, eğitim, yetkinleşme ve belediyelerdeki mali sıkıntının azaltılması konularında kamu desteğinin artması, daha çok çalışanı hedefleyen bir politikanın temel unsurlarıdır.

Sözlükçe 6

Eigeninitiative	<i>bireysel girişim</i>
Erwerbslose	<i>gelirsizler/işsizler</i>
Rahmenbedingung	<i>çerçeve koşul</i>
Konsolidierung	<i>konsolide etme / sağlamaştırma</i>
Kleine und mittlere Unternehmen	<i>küçük ve orta boylu işletmeler (KOBİ)</i>
Steuerentlastung	<i>vergilerin azaltılması</i>
Lohnnebenkosten	<i>ücret kesintileri</i>
Selbstzweck	<i>öz çıkar / öz amaç</i>
Finanznot	<i>mali sıkıntı / finansman sıkıntısı</i>

VIII. Politik Metinlerde Terim Çevirisi: Sorunlar ve Olanaklar

Bu çalışmada, çevrilebilirlik ilkesinden hareketle, politik metinlerin çeviri olanakları irdelenmiştir. Bu amaçla, politik terimlerin Almancadan Türkçeye çevirisinde sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm yolları ele alınmıştır. Çalışmayı sınırlandırmak için, 2002 yılında Almanya’da gerçekleşmiş olan genel seçime yönelik hazırlanan parti seçim programlarından, CDU/CSU (Hıristiyan Demokrat Birlik/Hıristiyan Sosyal Birlik), SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi) ve Bündnis '90/Die Grünen (İttifak '90/Yeşiller) olmak üzere, Almanya parlamentosunda yer alan üç partinin seçim programları çalışma malzemesi olarak kullanılmıştır.

Öncelikle, veriyi oluşturacak örnek politik metinlerin, ne tür metinler olduğu irdelendikten sonra, politik dil kullanımına örnek bu metinleri kesin bir şekilde belirli bir metin türü kategorisine yerleştirmenin güç olduğu somutlaşmıştır. Genel anlamda politik metinler *uzmanlık metinleri* bağlamında değerlendirilse de, çalışma malzemesi olarak seçilen parti programlarının ‘yönlendirici’ metinler içinde değerlendirilmesi uygundur, çünkü metinler dil kullanımı boyutunda uzmanlık metinleri özelliklerini taşımamaktadır. Bir çeşit ‘reklam metni’ sayılabilecek bu propaganda metinlerinin hazırlanmasında, hedef kitleyi etkileme, yönlendirme, harekete geçirme isteği yatar. Bu nedenle bu metinlerin, vaatler, taraflılık, duygusallık gibi söz-sanatsal öğeler içermesi, başlıca özelliklerindedir. Bu metinler aynı zamanda somut bilgiler ve yoğun bir şekilde terimleri de içermektedir. Seçimlere yönelik hazırlanmış olan parti programları, birçok metin türü özelliği taşıırken, işlevi bakımından ağırlıklı olarak *yönlendirici metin* özelliği gösterdiği için, bu çerçevede değerlendirilebilir.

Seçilmiş metinlerin türüne ilişkin çözümleme aşamasının ardından, terim çevirisi incelenmek üzere, Almanca metinlerin Türkçeye çevirisi yukarıdaki bölümlerde gerçekleştirilmiştir. Bu irdelemenin ardından, yoğun bir ön çalışma yardımıyla alansal bilgi birikimi edinilmeden, anlamlı bir çevirinin yapılamayacağı kanısı pekişmektedir.⁹ Bu bağlamda, özellikle terim çevirisi güçlük yaratmaktadır ve çeviri yardımı olarak sözlükler tek başına yetersiz kalmaktadır. Nitekim sözcükler metin bağlamı içerisinde anlam kazanmakta ve sözlük anlamları dışında, metin bütünlüğü çerçevesinde yan anlamlar taşıyabilmektedir.

Bu bulgu temelinde, gerek alansal bilgi gerekse erek dilde koşut metinler, yani Türkiye'deki seçimlere yönelik parti programları bir kıyaslama unsuru ve yardımcı malzeme oluşturmaktadır. Çalışmanın bu aşaması, politikayı alımlama bağlamında, politik süreçlere 'katılım' anlayışının Alman ve Türk toplumunda belirgin farklar gösterdiği somutlaşmaktadır.¹⁰ Bu durum, Türkiye'de politik dil kullanımında farklı iletişim biçimlerinin tercih edilmesine ve Türk toplumunda, oy verilmeden önce, yazılı somut belgeler, parti programı vb. yerine birebir iletişimin daha etkili olmasına bağlanabilir. Türk ve Alman toplumunun sosyolojik temel özellikleri bu durumun olası nedenlerini açıklayabilir. Ancak bu çalışmada somut verilere ulaşamadığından, bu yöndeki genelleyci sosyolojik saptamalardan özellikle kaçınılmıştır.

Elde edilen Türkçe metinler de, politik dil kullanımı boyutuyla ayrıntılı olarak incelenmiş ve Almanca metinlerle karşılaştırılması sonucunda, her iki

⁹ Alansal ön bilgi ve koşut metinlerde edinilmiş deneyimler olmadan çeviri denemeleri de yapılmıştır. Çeviri Bölümü Almanca Mütercim-Tercümanlık öğrencileri ile yapılan denemelerde 'çevirinin gerçekleşmediği' görülmüştür. Çalışmaya ayrı bir boyut katacağı için, öğrencilerle çeviri denemeleri bu çalışmada konuşturulmamıştır.

¹⁰ Almanya'daki seçime ilişkin orijinal metinler parti merkezlerince birkaç gün içinde ücret talep edilmeden posta yolu ile gönderilmiştir. Türkiye'de ise, gerek Mersin'de gerekse Adana'da birçok parti merkezine seçim döneminde şahsen gidilmesine rağmen, birçok parti programı kitapçığı ya bulunamamış ya da ancak özet şeklinde temin edilebilmiştir. Bu gözlem, Türkiye'de parti programları işlevinin Almanya'dakilerle eşdeğer olmadığının bir göstergesi sayılabilir.

dilde, dilin iletişim işlevinin, dil seçkisini belirlediği anlaşılmaktadır. Türkiye’de politik iletişimde sözlü dilin tercih edilmesi, çeviride gözlenmesi gereken bir durumdur. Gerek kaynakça gerekse koşut metinler araştırmaları süresince, Almanya üniversitelerinde, propaganda metinlerinin incelenmesine ders etkinliklerinde yoğun bir şekilde yer verildiği internet yoluyla saptanması, Almanya’da *yazılı kültürün* iletişimdeki belirleyici yerine ilişkin bir veri olarak değerlendirilebilir.

Seçilmiş üç partinin programından metin kesitlerinin çevirisi, çeviri güçlüklerini ortaya koymaktadır. Alansal ön bilgi ve bu bağlamdaki politik dil kullanımı bilgisi, (özellikle *iş politikası* ve *Avrupa Birliği* konularına ilişkin) parti programlarının kabul edilebilir çeviri önerilerinin temelini oluşturmaktadır. Çeviri sürecinde, bu metinlerin çevirisine ilişkin bazı belirleyici bulgular ortaya çıkmaktadır. Öncelikle, özellikle hedef kitleyi oy vermeye yönlendirme işlevi taşıyacak olan bu metinlerde, çıkış dil kullanımından uzaklaşıp erek dil kullanımı gözetilerek, yani erek kültür odaklı çeviri yapılması, metinlerin yarattığı etkiyi artırmaktadır.

Çeviride, kültürel, toplumsal ve kurumsal farklılıkların, dil kullanımına yansımaları, başlıca çeviri güçlüğüne sebep olmaktadır. Farklı kültürel, toplumsal ve kurumsal gerçeklikler, özellikle terim çevirisi boyutunda güçlük yaratmaktadır. Bu bağlamda, yukarıdaki bölümlerde ele alınan örnek metinler çerçevesinde, Ingo Hohnhold’un *terminoloji çalışması* göz önünde bulundurularak bir terim çalışması gerçekleştirilmiştir. Türkçe terimler için, Türk Dil Kurumu’nun 70’li ve 80’li yıllardaki Terim Sözlükleri çalışmaları ve Hamza Zülfi-kâr’ın *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları* çalışması da ölçüt alınmıştır. Seçilmiş metinlerde Almanca-Türkçe dil çifti bağlamında terimlerin eşdeğerliğini incelemek için, Werner Koller’in *eşdeğerlik ölçütleri* kullanılmıştır.

Bu aşamada çeviri sorunu yaratmayan eşdeğer anlamlı terimlerin yanı sıra,

anlam boyutunda sadece kısmen örtüşen ya da erek dilde karşılığı bulunamayan terimler örneklerde öne çıkmaktadır. Çeviri güçlüğü yaratmalarına rağmen, bu terimlerin erek dile aktarılması için, güçlüklerin kaynağı araştırılarak uygun çözüm yollarının olanaklı olduğu ve bu sürecin, çevirmenin çeviri ve karar alma yetkinliğine, ama aynı zamanda alansal ön bilgi ve terminoloji hakimiyetine bağlı olduğu tartışılmazdır. Terim çevirisinde güçlüklerin kaynağında, kültürel, toplumsal ve özellikle kurumsal ve politik yapıdaki farklılıklar yatmaktadır. Ancak Avrupa Birliği sürecinde, Türkiye’de yasaların ve dolayısıyla kurumsal yapının uyumlaştırılması girişimleri düşünüldüğünde, ileride bu tür metinlerin çevirilerinin kolaylaşacağı ya da bu tür çevirilerin, kurumsal yapının uyumlaştırılması sürecine kavramsal katkı sağlayacağı beklenebilir.

Çözüm yolları sorgulanırken, yine çeviri kuramsal temellere dayanmakta fayda vardır. Terim çevirisinin kendi içinde alt başlıklara ayrılması, Werner Koller’in, *diller arası eşdeğerlik ilişkileri* (Koller 1992:228-266) ve Reiner Arntz ile Heribert Picht’in, *çeviriye yönelik terminoloji çalışması* bağlamında (Stolze 1999:38) yaptığı çalışmaya dayanmaktadır. Bu çalışmalarda, terimlerin erek dildeki karşılıklarına ilişkin farklı derecelerde eşdeğerlik durumları söz konusudur. Bu eşdeğerlik derecelerine ilişkin politik terimlere yönelik bir inceleme yapılmıştır.

İncelemeye göre, birebir eşdeğerlik durumunda, terim karşılığının erek dilde birbirinden farklı anlamlar içeren alternatifleri de mevcut ise, en uygun karşılığın metin bağlamından çıkarılması bir çözüm yolu olacaktır [*örnek: Integration* - integrasyon, uyum, bütünleşme, birleşme, kaynaşma]. Eşdeğerlik durumunda erek dilsel boşlukların bulunması durumunda, ‘bire çok eşdeğerlik’ çeviri yöntemine başvurulması uygun olacaktır. Bire çok eşdeğerlik durumunda, çıkış dildeki bir sözcüğü erek dilde birden fazla sözcük karşılar [*örnek: Landtag* - Almanya’da eyalet meclisi/parlamentosu]. Almanya ile Türkiye arasında, sosyal, kültürel, kurumsal vb. farklılıkların bulunması, terim boyutunda

‘kapsama durumunun’ oluşmasına da sebep olabilmektedir. Bu durumda, erek dildeki karşılık kullanılıp, metin bağlamına göre, gerektiği zaman açıklayıcı bir not eklenebilir [*örnek: die Erst-/Zweitstimme - oy*]. Kesişme durumunda, erek dilde temel anlamı karşılayan terim kullanılır; ancak metin bağlamı gözetilerek, gerektiği zaman, terimin içeriğine ilişkin ek bilgi niteliğinde açıklama yapılması burada da uygun olacaktır [*örnek, Wehrdienst - askerlik*]. ‘Bire sıfır’ durumu ise, kaynak dildeki bir sözcüğün ya da ifadenin, erek dilde bütünüyle karşılıksız kalması durumudur. Bu çalışmada, diğer eşdeğerlik durumlarıyla kıyasla, bire sıfır durumuyla daha sık karşılaşılmış ve seçenek oluşturan çeviri önerileri irdelenmiştir. ‘Uluslararasılar’ / ‘çeviri alıntı sözcükler’, ‘uyarlamalar’ ve ‘sözcük oluşturma’ olan bu önerilerin, terim çevirisindeki güçlüklerin birçoğunu ortadan kaldırdığı, önceki bölümlerde örneklerde uygulanarak sınanmıştır.

Türkiye’de gerçekleşen çeviri çalışmalarında, Türkçe söz varlığında yer alan ve dil kullanımında yaygın olan sözcüklere ekler getirilerek sözcük oluşturma yöntemi, dile yeni sözcükler kazandırmıştır. Dile yerleşen ya da yerleşemeyen, geçici ya da kalıcı sözcük önerileri sağlayan çevirmenin, özellikle alansal çevirilerde dile katkısının ne kadar belirleyici olduğu bu çalışmada da somutlaşmıştır.

IX. Örnek Metinlere İlişkin Sözlükçe

Abgabenlast	<i>prim yükü</i>
ächten	<i>dışlamak</i>
Aktionsplan	<i>eylem planı</i>
Angebot	<i>arz</i>
Anliegen	<i>talep</i>
Anreiz	<i>destekleme</i>
Arbeitnehmerfreizügigkeit	<i>serbest işçi dolaşımı</i>
arbeitsfähig	<i>çalışabilir</i>
Arbeitslosenhilfe	<i>işsizlik ödeneği</i>
Arbeitsorganisation	<i>iş /çalışma organizasyonu: iş örgütü</i>
arbeitsrechtlich	<i>iş hukukuna dayanan</i>
Arbeitssegment	<i>iş / çalışma alanı</i>
Arbeitszeit	<i>çalışma saatleri</i>
Arbeitszeitmodell	<i>çalışma saatleri modeli</i>
Ausgabendynamik	<i>harcama dinamikleri</i>
Baustein	<i>yapı taşı</i>
befristete Arbeitsverhältnisse	<i>sınırlı çalışma ilişkileri</i>
Beitrittskandidat	<i>aday ülke</i>
Beitrittsverträge	<i>katılım sözleşmeleri</i>
Berufsbild	<i>meslek türü</i>
Beschäftigungsformen	<i>istihdam biçimleri</i>
Beschäftigungsmöglichkeiten	<i>istihdam olanakları</i>
Beschäftigungspolitik	<i>istihdam politikası</i>
Beschäftigungspotential	<i>istihdam potansiyeli</i>
Betätigungsfeld	<i>hareket alanı</i>
bewahrt	<i>kendini kanıtlamış</i>
Binnenmarkt	<i>iç pazar</i>
brachliegend	<i>verimli olabilecek, ama kullanılmış</i>
Bruttoinlandsprodukt	<i>gayri safi yurtiçi hasıla</i>
Bundesanstalt für Arbeit	<i>iş ve işçi bulma merkezi</i>
Bundeshaushalt	<i>federal bütçe</i>
Deklaration	<i>bildirge</i>
demografischer Umbruch	<i>nüfusta yenilikler</i>
Demokratie	<i>demokrasi</i>
demokratische Legitimation	<i>demokratik meşruiyet</i>
Demokratisierung	<i>demokratikleştirme</i>
Dienstleistung	<i>hizmet</i>

Dienstleistungsfreiheit	<i>hizmet özgürlüğü</i>
Diskriminierung	<i>ayrımcılık</i>
effizient	<i>etkili</i>
Eigeninitiative	<i>bireysel girişim</i>
Eigentum	<i>mülkiyet</i>
Eigenverantwortung	<i>öz sorumluluk</i>
Eigenvorsorge	<i>bireysel önlem</i>
Einbindung	<i>katılım</i>
einklagbare Grundrechte	<i>temel haklar</i>
Engagement	<i>angaje olma / inanarak savunma</i>
Entlastung	<i>yükü kaldırma</i>
entlohnt	<i>düşük ücretli</i>
Entscheidungsspielraum	<i>karar alma esnekliği / özgürlüğü</i>
Entsorgungsbereich	<i>atık imha alanı</i>
Erweiterung	<i>genişleme</i>
Erweiterungsverhandlungen	<i>genişleme anlaşmaları</i>
Erwerbslose	<i>işsizler</i>
Erwerbsquote	<i>çalışma oranı</i>
EU-Grundrechte-Charta	<i>AB temel haklar sözleşmesi</i>
europäische Institutionen	<i>Avrupa kurumları</i>
europäisches Sozialmodell	<i>Avrupa sosyal modeli</i>
EU-Strukturförderung	<i>AB yapısının desteklenmesi</i>
Fachkraftmangel	<i>uzman yetersizliği</i>
finanzieren	<i>finans etmek / karşılamak</i>
Finanznot	<i>mali sıkıntı</i>
Finanztransfer	<i>finans / bütçe aktarımı</i>
Finanzverfassung	<i>mali yasa</i>
Flexibilität	<i>esneklik</i>
Föderalismus	<i>federalizm</i>
Friedensordnung	<i>barış düzeni</i>
Fundament	<i>temel</i>
Gemeindefinanzreform	<i>belediye mali reformu</i>
Gemeinschaftswährung	<i>ortak para birimi</i>
Generalklausel	<i>genel hüküm</i>
Gestaltungskraft	<i>düzenleme gücü</i>
gewichtete Mehrheit	<i>oy çokluğu</i>
Globale Wettbewerbsfähigkeit	<i>küresel rekabet gücü</i>
Globalisierung	<i>küreselleşme/globalleşme</i>

Grenzregion	<i>sınır bölge(si)</i>
Handlungsspielräume	<i>hareket alanları</i>
Herrschaftsbereich	<i>iktidar alanı</i>
Hochleistung	<i>yüksek performans</i>
Impulsgeber	<i>güç kaynağı</i>
Inanspruchnahme	<i>yararlanma</i>
Integration	<i>entegrasyon, uyum, bütünleşme, kaynaşma</i>
Integrationsperspektive	<i>entegrasyon perspektifi</i>
Integrationsprozess	<i>entegrasyon/bütünleşme</i>
international	<i>uluslararası</i>
Investition	<i>yatırım</i>
investive Maßnahmen	<i>yatırımcı önlemler</i>
JOB- AQTIV-Gesetz	<i>akit iş yasası</i>
Jobrotation	<i>vardiya iş, (işte rotasyon)</i>
Jugendsofortprogramm	<i>dolaysız gençlik programı</i>
Kaufkraftstandart	<i>alım gücü standardı</i>
Kernanliegen	<i>temel amaç</i>
kleine und mittlere Untern.	<i>küçük ve orta boylu işletmeler (KOBİ)</i>
Klimaschutz	<i>iklim koruma</i>
Kommissionspräsident/in	<i>komisyon başkanı</i>
kommunale Selbstverwaltung	<i>yerel özyönetim</i>
Kommune	<i>yerel yönetim</i>
Kompetenz	<i>yeti</i>
Kompetenzabgrenzung	<i>yeti sınırlaması</i>
Konkursfall	<i>iflas durumu</i>
konsensfähig	<i>uzlaşılabilir</i>
konsequent	<i>istikrarlı, (tutarlı)</i>
Konsolidierung	<i>konsolide etme, sağlamaştırma</i>
Konvent	<i>kurultay</i>
Kostenträger	<i>masrafları üstlenen</i>
Langfrist-Arbeitszeitkonto	<i>uzun süreli çalışma saatleri çizelgesi</i>
Langzeitarbeitslose	<i>uzun süreli işsizler</i>
legitimiert	<i>meşru</i>
Leistungsfähigkeit	<i>başarım yeteneği</i>
Lohnnebenkosten	<i>ücret kesintileri</i>
Marktorientierung	<i>piyasa rehberi</i>
Marktwirtschaft	<i>pazar ekonomisi</i>
Mitgliedsstaat	<i>üye ülke</i>
modernisiert	<i>çağdaştırılmış</i>

Motor	<i>motor</i>
Nachfrage	<i>talep</i>
Niederlassungsfreiheit	<i>yerleşim özgürlüğü</i>
öffentliche Diskussion	<i>kamu tartışması</i>
öffentliche Hand	<i>kamu</i>
öffentlicher Haushalt	<i>kamu bütçesi</i>
Ökosteuer	<i>çevre vergisi</i>
ordnungspolitische Leitidee	<i>düzen politikasının ana fikri</i>
Osterweiterung	<i>doğuya (doğru) genişleme</i>
parlamentarisch	<i>parlamentar</i>
Parteiengesetze	<i>parti yasaları</i>
Partnerstaat	<i>üye devlet</i>
PEN-Club	<i>PEN kulübü</i>
Prävention	<i>önlem alma</i>
private Risikovorsorge	<i>özel risk önlemi</i>
Privatinitiative	<i>bireysel girişim</i>
Privatisierung	<i>özelleştirme</i>
Qualifikationsstufe	<i>kalifiye derecesi</i>
Qualifizierungsoffensive	<i>nitelikli çalışan uygulaması</i>
Rahmenbedingungen	<i>çerçeve/temel koşullar</i>
Rang	<i>sıra</i>
Rat	<i>konsey</i>
Ratifizierung	<i>onaylanma</i>
Referendum	<i>referandum</i>
Reform	<i>reform</i>
reformiert	<i>yenilenmiş</i>
Regel-Arbeitsverhältnis	<i>düzenli iş ilişkileri</i>
Region	<i>bölge, yöre</i>
Renteneintrittsalter	<i>emeklilik yaşı</i>
Repräsentation	<i>temsil</i>
Rote Laterne	<i>kırmızı ışık, burada: (ekonomik büyümede)</i>
Schlusslicht	<i>sıra sonu, burada: sonlardaki yer</i>
Schutzniveau	<i>koruma düzeyi</i>
Schwerbehinderte	<i>ağır engelliler</i>
Schwesterpartei	<i>kardeş parti</i>
Selbstbeschränkung	<i>öz sınırlama</i>
Selbstzweck	<i>öz çıkar/öz amaç</i>
Solidarität	<i>dayanışma</i>
Solidaritätsfonds	<i>dayanışma fonları</i>

Souveränität	<i>bağımsızlık</i>
soziales Sicherungssystem	<i>sosyal güvenlik sistemi</i>
Sozialhilfe	<i>sosyal yardım</i>
Sozialhilfeniveau	<i>sosyal yardım seviyesi</i>
sozialpolitisch inakzeptabel	<i>sosyal politika bakımından kabul edilemez</i>
Sozialversicherungsbeitrag	<i>sosyal sigorta primi</i>
Spielraum	<i>hareket alanı</i>
Staatsquote	<i>devlete düşen pay</i>
Steuarentlastung	<i>vergilerin azaltılması</i>
Stille Reserven	<i>gizli rezervler</i>
Strukturpolitik	<i>yapılandırma politikası</i>
Subsidiarität	<i>küçük birimlerin özerkliği</i>
Subventionswetlauf	<i>devletten yardım alma yarışı</i>
Tarifparteien	<i>toplu iş sözleşmesi tarafları</i>
Teilzeitarbeit	<i>yarı zamanlı çalışma</i>
Telearbeit	<i>uzaktan çalışma</i>
Telekommunikation	<i>telekomünikasyon</i>
Transparenz	<i>şeffaflık</i>
Überforderung	<i>aşırı yüklenme</i>
Übergangsfristen	<i>geçiş süreleri</i>
Überschuldung	<i>aşırı borçlanma</i>
Überstunden	<i>fazla mesai saatleri</i>
Umweg-Finanzierung	<i>dolaylı finansman</i>
Unabhängigkeit	<i>bağımsızlık</i>
Union	<i>birlik</i>
Unternehmen	<i>işletme</i>
Vereinbarkeit	<i>bütünleşebilirlik</i>
Vereinbarung	<i>anlaşma</i>
Verfassungsentwurf	<i>anayasa taslağı</i>
Verfassungsvertrag	<i>anayasa sözleşmesi</i>
Verfügbarkeit	<i>geçerlilik</i>
Vermittlungsoffensive	<i>aracı kurum</i>
Versorgungsbereich	<i>enerji alanı</i>
Vertreibungsdekrete	<i>sürgün kararları</i>
Vertreibungsgesetze	<i>sürgün yasaları</i>
Verwerfung	<i>dışlanma</i>
Völkerrecht	<i>milletler hukuku</i>
Vollbeschäftigung	<i>tam istihdam</i>
Wachstumsmarkt	<i>büyümekte olan pazarlar</i>

Weiterbildungslandschaft	<i>geliştirme alanı</i>
weiterföhrende Qnalifizierung	<i>kısmi yetkinlik</i>
Werkverträge	<i>istisna sözleşmeleri</i>
Wiedereingliederung	<i>yeniden yerleştirme</i>
Wirtschaftspartner	<i>iktisadi ortak; ekonomi ortağı</i>
Wohlstand	<i>refah</i>
Zeitarbeit	<i>dönem işi</i>
Zentrum gegen Vertreibung	<i>sürgüne karşı mücadele merkezi</i>
Zukunftsorientierung	<i>gelecek rehberi</i>
Zusammenwachsen	<i>birleşerek büyüme</i>

X. Kaynakça

Akarsu, Bedia (1984). Wilhelm v. Humboldt'da Dil-Düşünce Bağlantısı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Akerson, Fatma Erkman (1991). Anlam. Çeviri, Karşılaştırma. Bizim Dilimizden Öteki Dile, Öteki Dilden Bizim Dilimize. İstanbul: ABC Kitabevi.

AKP 2002. Adalet ve Kalkınma Partisi. Kalkınma ve Demokratikleşme Programı.

Aksoy, Berrin (2002). "Siyaset Dili ve Çevirisi". Edebiyat Fakültesi Dergisi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, s. 1-10.

Aksoy, Berrin (2001). Siyaset Dili ve Çevirisi. Durak, M. (Deri.). Kuramsal ve Uygulamalı Çeviri Sorunları. Bursa: Ankara Üniversitesi TÖMER, s.139-145.

Ammon, Ulrich/Simon, Gerd (1975). Neue Aspekte der Soziolinguistik. Basel: Beltz Verlag.

Anamur, Hasan (1997). Terimbilim Sorunları ve Çözüm Önerisi. Kurultay, Turgay/Birkandan, İlknur (Derl.). Türkiye 'de Çeviri Eğitimi...Nereden Nereye?. İstanbul: Sel, s.39-44.

ANAP 2002. Avrupa Birliğine Neden Evet.

Aslan, Osman (1996). "Uzmanlık Dili Çevirisi: Önemi, Özellikleri ve Koşullar." Tagungsbeiträge des V. Türkischen Germanistik Symposiums. Eskişehir, s.417-426.

Becker, Thomas/Jäger, Ludwig/Michaeli, Walter/Schmalen, Helmut (1990). Sprache und Technik, Gestalten verständlicher technischer Texte. Aachen: Alano/Rader.

Beier, Rudolf (1983). "Fachexterne Kommunikation im Englischen. Umriss eines forschungsbedürftigen Verwendungsbereichs der Sprache." Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik dergisi, sayı 51/52, s.91-109.

Bengi-Öner, Işın (2001). Çeviribilim Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Sel.

Bengi-Öner, Işın (1999). Çeviri Bir Süreçtir... Ya Çeviribilim. İstanbul: Sel

Blinker, Klaus (1988). Linguistische Textanalyse. Eine Einführung in Grundbegriffe u. Methoden. Berlin: Erich Schmidt.

Bündnis '90/Die Grünen (2002). Grün wirkt. Unser Wahlprogramm 2002-2006. Eylül 2002: www.gruene.de.

Bußmann, Hadumod (1990). Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart: Alfred Kroner Verlag.

CDU/CSU (Christlich Demokratische Union/Christlich Soziale Union) (2002).

Regierungsprogramm 2002-2006. Zeit für Taten. Eylül 2002: www.regierungsprogramm.de.

CHP (Cumhuriyet Halk Partisi) 2002. Seçim Bildirgesi, (www.chp.gov.tr)

Cemal, Ahmet (1979). "Bilim Öncesi Çeviri Kuramları ve Çeviribilimin Gelişme Süreci". Bağlam Dergisi, İstanbul, s.244-260.

Çoker, Doğan/Karaçay, Timur (1983). Matematik Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Deppert, Alex (1997). "Die Wirkung von Fachstilmerkmalen auf Leser unterschiedlicher Vorbildung. Eine empirische Untersuchung an psychologischen Fachtexten." Fachsprache International Journal of LSP, 2/1997, s.111-121.

Dieckmann, Walther (1980). Sprache in der Politik. Greiffenhagen, Martin (deri). Kampf um Wörter? Politische Begriffe im Meinungsstreit. Bonn: Siyaset

Eğitimi Federal Merkezi (Bundeszentrale für politische Bildung), s.47-64.

Dittmar, Norbert (1973). Soziolinguistik. Exemplarische und kritische Darstellung ihrer Theorie. Empirie und Anwendung. Mit kommentierter Bibliographie. Frankfurt am Main: Fischer Athenäum Taschenbücher.

Dörner, Andreas (1991). "Deutsche Sprache -Instrument und Institution der Politik." APUZ no: B17, s.3-11.

DSP 2002. Demokratik Sol Parti Seçim Programı (www.dsp.org.tr)

DYP 2002. Doğru Yol'un Çözüm Programları.

Eruz, F. Sakine (2000). Çeviride ve Çeviri Eğitiminde Koşut Metinler. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Rektörlük Yayınlan (4248).

FDP 2002. Programm der FDP zur Bundestagswahl 2002. Auf dem Weg zur 18. Machen. Machen. Machen.

Friedrich, Wolf (1969). Technik des Übersetzens, Englisch und Deutsch. Münih: Max Hueber Verlag.

G.-Arbogast, Heidrun (1994). Übersetzungswissenschaftliches Propädeutikum. Tübingen: ÜTB.

Genç Parti Programı 2002-2006 (www.gencparti.gov.tr).

Göktürk, Akşit (2000). Çeviri: Dillerin Dili. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Gross, Harro (1990). Einführung in die Germanistische Linguistik. Münih: iudicium verlag.

Grünberg, Teo/Onart, Adnan (1976). Mantık Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Hohnhold, Ingo (1984). „Übersetzungsorientierte Terminologiearbeit“ (4.dizi). Lebende Sprachen 3. Berlin, s.101-105.

Hohnhold, Ingo (1983a). "Übersetzungsorientierte Terminologiearbeit."

Lebende Sprachen 1. Berlin, s.2-6.

Hohnhold, Ingo (1983b). "Übersetzungsorientierte Terminologiearbeit (2.dizi). Lebende Sprachen 3. Berlin, s.102-104.

Hohnhold, Ingo (1983c). "Übersetzungsorientierte Terminologiearbeit" (3.dizi). Lebende Sprachen 4. Berlin, s. 145-148.

Hohnhold, Ingo (1982). "Grundbegriffe im Bereich und im Umfeld übersetzungsorientierter Terminologiearbeit" Lebende Sprachen 1. Berlin, s. 1-5.

Hohnhold, Ingo (1979). "Übersetzungsorientierte Terminologiearbeit - fachsprachlich orientiertes Übersetzen." Lebende Sprachen 4, Berlin: Lagenscheid, s. 153-156.

Hönig, Hans Georg (1997). Konstruktives Übersetzen. Tübingen: G. Narr.

Hönig, Hans Georg/Kußmaul, Paul (1996). Strategie der Übersetzung. Tübingen: G. Narr.

Karaoğlu, Mustafa 1996. Tansu Çiller ve Söylemi. Mersin: saray kitabevleri.

Keleş, Ruşen (1980). Kentbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK.

Keskin, Aytekin (1993). Farklı Yaşantılar ve Çeviri Sürecinin Belirleyenleri. Artı Dergisi 17. Ankara, s.14-18.

Keskin, Aytekin (2001). Çeviride Anlam Aktarımı Sorunsalı: Gösteren-Gösterilen İlişkinin Çeviri Sürecinde Değerlendirimi – Dilbilimsel Bir Araştırma. Çeviri Sempozyumu Bildirileri. Ankara: TÖMER, s.75-87.

Keskin, Aytekin (2002). Kültürözgün Anlatımların Çevrilebilirliği: Kültüremler, Atasözleri ve Öyküleştirelmış Söyleşiler Örneğinde Çeviri. Ege Alman Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi IV. Edebi Çeviri ve Kültür Transferi Özel Sayı. İzmir, s.207-220.

Koller, Werner (1992). Einführung in die Übersetzungswissenschaft. Heidelberg, Wiesbaden: Quelle & Meyer.

Krause, Katrin (2001). Wie erreichen politische Parteien ihre Wähler? Studierende analysieren und drehen Wahlwerbespots. Universität Bonn: Bonn. (www.uni-bonn.de)

Kurultay, Turgay (1997). “Çeviri Eğitimi Neden Farklı Bir Eğitimdir? Çeviri Bölümlerinin Programlarında Yöntem Derslerinin Gerekliliği ve Uygulama Koşulları.” 6. Germanistik Sempozyumu Bildirileri. Mersin: Mersin Üniversitesi, s.307-324.

Kurultay, Turgay/Birkandan, İlknur (Derl.) (1997). Türkiye'de Çeviri Eğitimi. Nereden Nereye? İstanbul: Sel.

Kurultay, Turgay (1991). “Türkiye'de Terimce Çalışmalarının Durumu ve Uzmanlık Dillerinin Çeviri Açısından Değerlendirilmesi üzerine Pars Tuğlacı ve Ender Gürol'la Söyleşi”. Metis Çeviri 17. İstanbul, s. 13-20.

Kußmaul, Paul (2000). Kreatives Übersetzen. Tübingen: Stauffenburg.

Laveau, Inge (1985). Sach- und Fachtexte im Unterricht. München: Goethe-Institut.

Lewandowski, Theodor (1990). Linguistisches Wörterbuch I, 2 ve 3. Heidelberg/Wiesbaden: UTB.

Nord, Christiane (1995). Textanalyse und Übersetzen. Heidelberg: Julius Groos.

Özer, Sevinç (1991). “Çeviri Kuramı ve Çevirinin Bilimselleşmesi Üzerine Bir Deneme”. Frankofoni Dergisi 3. Ankara, s. 89-100.

Özgü, Melahat (1978). “Çeviride Uzmanlık Sorunu”. Türk Dili Dergisi 322, Ankara, s.37-42.

PDS 2002. Wahlprogramm der PDS. Die Linke Kraft PDS.

Popoviç, Aleksandre (1987). Yazın Çevirisi Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Metis.

Reiß, Katharina (1993). Texttyp und Übersetzungsmethode. Der Operative Text. Heidelberg: Julius Groos.

Reiß, Katharina (1986). Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik. München: Max Hueber.

Savory, Theodore (1961). Tercüme Sanatı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Schlieben-Lange, Brigitte (1973). Soziolinguistik. Eine Einführung. Stuttgart: Urban Taschenbücher.

Schumann, Hans-Gerd (1991). Politikwissenschaftliche Semantik- und Rhetorikforschung - Anmerkungen zu einer defizitären Bilanz. Opp de Hipt, Mantred/Latniak, Erich (Hrsg.): Sprache statt Politik? Politikwissenschaftliche Semantik- und Rhetorikforschung. Opladen: Westdeutscher Verlag.

SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) (2002). Erneuerung und Zusammenhalt. Regierungsprogramm 2002-2006. Eylül 2002: www.spd.de.

Stolze, Radegundis (2001). Übersetzungstheorien (3. baskı), Tübingen: Narr.

Stolze, Radegundis (1999). Die Fachübersetzung. Eine Einführung. Tübingen: Narr.

Stolze, Radegundis (1994). Übersetzungstheorien (1. baskı). Tübingen: Narr.

Strauß, Gerhard (1986). Der politische Wortschatz. Tübingen: Günter Narr Verlag.

Türkçe Sözlük (1988). Ankara: Türk Dil Kurumu.

Vardar, Berke (2003). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Zimmermann, Klaus (1978). Erkundungen zur Texttypologie. Tübingen: G. Narr.

Zülfikâr, Hamza (1991). Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları. Ankara: Türk Dil Kurumu.

**More
Books!**

yes
I want morebooks!

Buy your books fast and straightforward online - at one of the world's fastest growing online book stores! Environmentally sound due to Print-on-Demand technologies.

Buy your books online at
www.get-morebooks.com

Kaufen Sie Ihre Bücher schnell und unkompliziert online – auf einer der am schnellsten wachsenden Buchhandelsplattformen weltweit!
Dank Print-On-Demand umwelt- und ressourcenschonend produziert.

Bücher schneller online kaufen
www.morebooks.de

OmniScriptum Marketing DEU GmbH
Heinrich-Böcking-Str. 6-8
D - 66121 Saarbrücken
Telefax: +49 681 93 81 567-9

info@omniscrptum.com
www.omniscrptum.com

OMNIScriptum

